

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta, kemikaalilain muuttamisesta sekä rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta. Uusi laki korvaisi vuonna 1953 annetun lain räjähdysvaarallista aineista.

Uusi laki sisältäisi kaikkien vaarallisten kemikaalien, palo- ja räjähdysvaarallisten sekä terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta sisältäisi myös räjähteitä sekä niiden valmistusta, maahantun-
tia, käyttöä, siirtoa, kauppaa, luovuttamista, hallussapitoa, varastointia, säilytystä ja hävittämistä koskevat säännökset. Lisäksi laki sisältäisi vaarallisten kemikaalien käsittelyssä käytettäviä laitteita sekä laitteistojen asennusta ja huoltoa koskevat säännökset.

Pääosa uuden lain säännöksistä ei ole uusia, vaan ne on siirretty ehdotettuun lakiin nykyisin voimassa olevista asetuksista. Näin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyä koskevista velvoitteista säädettäisiin

Suomen perustuslain mukaisesti lakitasolla.

Esitykseen sisältyy myös ehdotus laiksi kemikaalilain muuttamisesta. Lailla kemikaalilain muuttamisesta kumottaisiin terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset, jotka sisältyvät uuteen lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta. Esityksessä ehdotetaan myös kemikaalilain 8 §:ää muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voisi valvoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteita kemikaali-ilmoitusten tarkastamisen ja muun valvonnan yhteydessä.

Esitykseen sisältyy lisäksi ehdotus laiksi rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta. Ehdotuksen tarkoituksena on korjata pykälien sanamuoto vastaamaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa käytettyjä käsitteitä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2005.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1. Johdanto.....	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Laki räjähdysvaarallisista aineista	4
Kemikaalilaki.....	5
Valvonta	6
Rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §	6
Muu lainsäädäntö	7
2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	8
Euroopan unionin vaikutukset	8
YK:n alaiset yleissopimukset	9
OECD.....	9
Lainsäädäntö eräissä maissa	10
2.3. Nykytilan arviointi.....	12
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	13
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	13
3.2. Keskeiset ehdotukset	14
4. Esityksen vaikutukset	15
4.1. Taloudelliset vaikutukset	15
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	15
4.3. Ympäristövaikutukset	15
4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	15
5. Asian valmistelu.....	15
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	15
5.2. Kuulemistilaisuus ja lausunnot.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotusten perustelut	16
1.1. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta.....	16
1 luku. Yleisiä säännöksiä.....	16
2 luku. Turvallisuusvaatimukset	19
3 luku. Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi	23
4 luku. Räjähdysten estäminen ja räjähdyksiltä suojautuminen	28
5 luku. Vaarallisiin kemikaaleihin liittyvät tuotteet.....	29
6 luku. Vaarallisiin kemikaaleihin liittyvien laitteistojen asennus ja huolto	30
7 luku. Räjähteiden valmistus ja varastointi.....	31
8 luku. Räjähteiden hyväksyminen, maahantuonti ja siirto	33
9 luku. Räjähteiden käyttö, luovutus ja säilytys	35

10 luku.	Ilotulitteita koskevat erityissäännökset.....	37
11 luku.	Kemikaali- ja räjähdettäisyydet	39
12 luku.	Tarkastuslaitokset.....	39
13 luku.	Kiellot ja rajoitukset	41
14 luku.	Valvonta	43
15 luku.	Pakkokeinot ja seuraamukset	45
16 luku.	Muutoksenhaku	46
17 luku.	Erinäisiä säännöksiä.....	47
18 luku.	Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	48
1.2.	Laki kemikaalilain muuttamisesta.....	49
1.3.	Laki rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta.....	50
2.	Tarkemmat säännökset	51
3.	Voimaantulo.....	52
4.	Säätämisyjärjestys	52
LAKIEHDOTUKSET		53
	vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta.....	53
	kemikaalilain muuttamisesta	85
	rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta.....	87
LIITE		89
RINNAKKAISTEKSTIT		89
	kemikaalilain muuttamisesta	89
	rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta.....	93

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Yhteiskunnassa esiintyviä vaaroja on perinteisesti pyritty hallitsemaan muun muassa lainsäädännössä annetuilla velvoitteilla. Lainsäädännössä toiminnanharjoittajille on annettu sellaisia velvoitteita, joilla yhteiskunnan taholta on pyritty varmistamaan, että vaaroja sisältävä toiminta on turvallista. Vaarallisia aineita koskevan ensimmäisen turvallisuussäädöksen voidaan katsoa annetun vuonna 1776, jolloin annettiin ruudin käsitteilyä koskeva varo-ohje. Myös perustuslaissa ihmisten perusoikeuksia koskevassa luvussa todetaan, että jokaisella on oikeus turvallisuuteen.

Teknologian kehityksen seurauksena yhteiskunnassa esiintyvät vaarat ovat muuttuneet. Tuotantoyksiköiden koon kasvaessa ja vaarallisten kemikaalien käytön lisääntyessä myös vaarat ovat kasvaneet. Nämä tekijät on myös pyritty ottamaan huomioon turvallisuuslainsäädäntöä kehitettäessä. Turvallisuuslainsäädännön tiukentamiseen on kuitenkin usein ryhdytty nimenomaan sattuneiden onnettomuuksien vuoksi.

Myös Euroopassa sattuneilla onnettomuuksilla on ollut vaikutusta Euroopan yhteisön lainsäädäntötoimenpiteisiin. Pohjois-Italiassa Sevesossa sattunut myrkyllisen kemikaalin vuoto käynnisti aikanaan vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annetun neuvoston direktiivin, Seveso-direktiivin, valmistelun. Direktiivi uudistettiin täysin neuvoston direktiivillä 96/82/EY, jäljempänä Seveso II-direktiivi. Vuoden 2003 lopussa hyväksyttiin tämän direktiivin ensimmäinen muutos. Muutoksen keskeisinä perusteina olivat viime vuosien aikana Baia Maressa Romaniassa, Enschedessä Alankomaissa ja Toulousessa Ranskassa sattuneet teollisuusonnettomuudet. Nykyisin yhteiskunnassa esiintyvien vaarojen ehkäisemiseen pyritään useasti yhtenäistämällä toimenpiteitä Euroopan unionin alueella ja myös kansainvälisillä sopimuksilla.

Laki räjähdysvaarallisista aineista (263/1953) on ollut keskeinen sellaisten vaarallisten toimintojen sääntelyssä, joista voi aiheutua räjähdysvaara. Lain nojalla on sa-

tettu voimaan toimenpiteitä, joilla kansallisesti on pyritty räjähdysvaarasta aiheutuvien onnettomuuksien ehkäisemiseen. Viime vuosina lain nojalla on saatettu voimaan myös lain soveltamisalaan kuuluvia Euroopan yhteisön direktiivejä ja kansainvälisiä sopimuksia.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki räjähdysvaarallisista aineista

Laki räjähdysvaarallisista aineista tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1954. Lakia on sen voimassaoloaikana muutettu useaan kertaan.

Laki on niin sanottu puitelaki. Lain 1 § sisältää laajan asetuksenantovaltuuden, jossa säädetään myös lain tarkoituksesta. Sen mukaan lain tarkoituksena on yleisen turvallisuuden ylläpitäminen sekä henkilö- ja omaisuusvahinkojen estäminen.

Lain 1 §:n mukaan yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä henkilö- ja omaisuusvahinkojen estämiseksi voidaan sen lisäksi, mitä elinkeinonharjoittamisesta annetuissa säännöksissä on asiasta säädetty, asetuksella säätää räjähdysaineiden, palavien nesteiden ja kaasujen ynnä muiden verrattavien räjähdysvaarallisten tai itsestään syttyvien aineiden ja tuotteiden sekä räjähdysvaarallisia aineita määrättyissä olosuhteissa muodostavien tuotteiden valmistuksesta, maahan tuonnista, hallussapidosta, myynnistä tai muusta luovutuksesta, kuljetuksesta ja käytöstä sekä laadusta.

Lisäksi asetuksella voidaan säätää edellä mainittujen aineiden ja tuotteiden valmistus-, varastointi- ja käyttölaitteista ja niiden maahan tuonnista, myynnistä ja muusta luovutuksesta, käytöstä, tarkastamisesta, asentamisesta ja huoltamisesta.

Lain 1 §:n mukaan on räjähdystarvikkeista säädetty otettava huomioon myös räjähdystarvikkeista ja niiden valmistuksesta aiheutuvien terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäiseminen.

Laissa on säädetty, että lain nojalla annetul-

la asetuksella voidaan edellyttää, että laissa säädeltyä toimintaa saa elinkeinona harjoittaa vain siihen annetulla luvalla ja hyväksytyin johdon vastuulla.

Lain noudattamisen valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriölle. Lain säännösten noudattamista valvovat turvatekniikan keskus ja ne muut valvontaviranomaiset, joille sanottu tehtävä on asetuksella annettu.

Lain 1 §:n nojalla on annettu useita asetuksia. Asetuksissa on annettu velvoitteita sekä toiminnanharjoittajille että yksityishenkilöille.

Vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista on annettu asetus (59/1999), joka sisältää keskeiset vaarallisten kemikaalien käsittelyä koskevat säännökset. Öljylämmityslaitteistoista on annettu asetus (1211/1995).

Palavista kaasuista on annettu nestekaasuasetus (711/1993) ja maakaasuasetus (1058/1993). Lisäksi lain nojalla on annettu myös asetus vedyn tai muun palavan kaasun käyttämisestä ilmapallojen täyttökaasuna (109/1973).

Räjähdeiden valmistuksesta, varastoinnista ja käsittelystä on säädetty räjähdeasetuksessa (473/1993). Tässä asetuksessa on säädetty myös ilotulitteille ja niiden käytölle asetettavista vaatimuksista. Lisäksi ammoniumnitraatista on annettu erillinen asetus, ammoniumnitraattiasetus (171/1984).

Lain nojalla on saatettu kansallisesti voimaan myös useita tuotteita koskevia Euroopan yhteisön direktiivejä. Tällaisia tuotteita ovat kaasulaitteet, siviiliräjähdeet, aerosolit ja räjähdysvaarallisissa ilmaseoksissa käytettäväksi tarkoitetut laitteet ja suojausjärjestelmät. Näitä koskevat asetukset ovat kaasulähteasetus (1434/1993), asetus räjähteiden vaatimustenmukaisuuden toteamisesta (1384/1994), aerosoliasetus (1433/1993) ja asetus räjähdysvaarallisiin ilmaseoksiin tarkoitetuista laitteista ja suojausjärjestelmistä (917/1996). Myös grillihiilien sytytysnesteistä on annettu asetus (947/1973).

Lain nojalla on annettu myös vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden erityissäännöksiä puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen ja poliisin osalta seuraavissa asetuksissa: asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsitte-

lystä ja varastoinnista puolustusvoimissa (78/1996), asetus puolustusvoimien räjähteistä (648/1996) sekä asetus rajavartiolaitoksen ja poliisin räjähdysvaarallisista aineista (731/1983).

Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain ja työturvallisuuslain (738/2002) nojalla on annettu valtioneuvoston asetus räjähdyskehojen ilmaseosten työntekijöille aiheuttaman vaaran torjunnasta (576/2003).

Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain ja painelaitelailla (869/1999) kumotun paineastianlain (98/1973) nojalla on annettu asetus turvallisuustekniikan neuvottelukunnasta (540/1993). Neuvottelukunta toimii kauppa- ja teollisuusministeriön apuna mainittujen lakien mukaisten teknillistä turvallisuutta koskevien asioiden käsittelyä varten.

Useassa edellä mainitussa asetuksessa on myös annettu kauppa- ja teollisuusministeriölle valtuutus antaa tarkempia säännöksiä asetusten soveltamisesta. Ennen uuden perustuslain voimaantuloa asetuksissa on yleensä annettu säännökset yleisistä turvallisuusvaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä ja niiden nojalla annetuissa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksissä säännökset teknillisistä vaatimuksista. Kauppa- ja teollisuusministeriö on antanut edellä mainittujen asetusten nojalla useita kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiä, joista keskeisimmät ovat seuraavat: kauppa- ja teollisuusministeriön päätös palavista nesteistä (313/1985), kauppa- ja teollisuusministeriön päätös vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla (415/1998), kauppa- ja teollisuusministeriön päätös räjähdysvaarallisiin ilmaseoksiin tarkoitetuista laitteista ja suojausjärjestelmistä (918/1996), kauppa- ja teollisuusministeriön päätös nestekaasuasetuksen soveltamisesta (344/1997), kauppa- ja teollisuusministeriön päätös maakaasuasetuksen soveltamisesta (1059/1993), kauppa- ja teollisuusministeriön päätös öljylämmityslaitteistoista (314/1985) sekä kauppa- ja teollisuusministeriön päätös räjähdystarvikkeista (130/1980).

Kemikaalilaki

Kemikaalilaki (744/1989) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1990. Laki on kemikaaleja

koskeva yleislaki. Lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja. Lisäksi lain eräiden säännösten osalta tarkoituksena on myös palo- ja räjähdysvaaran ehkäiseminen.

Kemikaalilaki sisältää säännökset toiminnanharjoittajien yleisistä velvollisuuksista. Tällaisia ovat huolehtimisvelvollisuus, selvitysohjevelvollisuus ja valintavelvollisuus. Velvollisuudet kuvaavat toiminnanharjoittajan vastuuta kemikaaleja käsiteltäessä.

Kemikaalilain on uusien aineiden ilmoitusmenettelyä ja biosidivalmisteita koskevat säännökset. Lain nojalla annetussa kemikaalilainasetuksessa (675/1993) on säännökset muun muassa vaarallisten kemikaalien ryhmityksestä, luokituksista, merkitsemisestä, ilmoitettujen aineiden luetteloinnista ja käyttöturvallisuustiedotteesta.

Kemikaalilain 7 luvussa on terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset. Näiden säännösten tarkoituksena on lain yleisen tarkoituksen lisäksi myös kemikaalien aiheuttamien omaisuusvahinkojen ehkäiseminen. Lain 35 §:ssä on säädetty asetuksenantovaltuus koskien terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia.

Kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain perusteella on annettu yhteinen asetus vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevista kysymyksistä. Asetus koskee sekä palo- ja räjähdysvaarallisia että terveydelle ja ympäristölle vaarallisia kemikaaleja. Tämän vuoksi asetuksesta on muodostunut keskeinen vaarallisten kemikaalien käsittelyä koskeva säädös. Asetuksella on pääosin saatettu kansalliseen lainsäädäntöön myös Seveso II-direktiivin velvoitteet.

Valvonta

Räjähdysvaarallisista aineista annetulla lailla ja sen nojalla annetuilla asetuksilla säädettyjen toimintojen keskeisinä valvontatavoina ovat olleet lupa- ja ilmoitusmenettelyt. Pääsääntöisesti lupaa on vaadittu valvonnan kannalta merkittävimmiltä kohteilta. Ilmoitusmenettelyä on käytetty lupamenettelyä keveämpänä valvontakeinona.

Lupaa edellytetään yleensä haettavaksi en-

nen rakennustöiden aloittamista. Lupahakemuksen yhteydessä toiminnanharjoittaja antaa riittävät selvitykset aiotusta toiminnasta. Luvan myöntämisen jälkeen valvontaviranomainen tarkastaa tuotantolaitoksen ennen sen käyttöönottoa.

Niissä asetuksissa, joilla on saatettu voimaan Euroopan yhteisön niin sanottuja tuotedirektiivejä, keskeisenä valvontamuotona on viranomaisten suorittama markkinavalvonta.

Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten valvontaviranomaisina toimivat pääasiassa turvatekniikan keskus ja kunnassa palopäällikkö. Asetuksissa on tarkemmat säännökset näiden viranomaisten tehtävistä ja tehtäväjaoista. Räjähdysasetuksessa on lisäksi säädetty poliisille, tullilaitokselle ja satamaviranomaisille kuuluvista tämän lain valvontatehtävistä. Nestekaasuasetuksessa on säädetty myös merenkulkuhallitukselle kuuluvista valvontatehtävistä.

Vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetussa asetuksessa määriteltäviä vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia valvovat yhdessä kunnan palopäällikkö ja kunnan kemikaalivalvontaviranomainen. Palopäällikön tehtävänä on valvoa palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia. Palopäällikön toimivalta valvonnassa perustuu lakiin räjähdysvaarallisista aineista ja kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen toimivalta kemikaalilakiin. Asetuksessa on lisäksi säännelty näiden viranomaisten yhteistoimintamenettelyistä.

Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetuissa asetuksissa on suhteellisen yksityiskohtaiset säännökset lupahakemusten käsittelyssä ja tarkastuksissa noudatettavista yhteistoimintamenettelyistä työsuojelu-, ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisten kanssa.

Rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §

Rikoslain (39/1889) 44 luvun 11 §:ssä säädetään räjähdeterikoksen rangaistavuudesta, ja

säännöksessä viitataan räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin. Rikoslain 44 luvun 12 §:ssä säädetään varomattoman käsittelyn rangaistavuudesta ja säännöksessä viitataan muun muassa räjähdysvaarallisten aineiden ja tuotteiden sekä vaarallisten kemikaalien varomattomaan käyttöön, käsittelyyn ja säilyttämiseen.

Muu lainsäädäntö

Laki räjähdysvaarallisista aineista koskee sellaisia vaarallisia toimintoja, joissa käsitellään vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä. Näitä kohteita koskevia säännöksiä on useassa muussakin laissa kuin räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa. Näitä säännöksiä sovelletaan räjähdysvaarallisista aineista annetun lain säännösten ohella.

Tällaisia lakeja ovat paitsi kemikaalilaki myös työturvallisuuslaki, pelastuslaki (468/2003), ympäristönsuojelulaki (86/2000), maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), laki maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta (378/1974), laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994), panostajalaki (219/2000), terveydensuojelulaki (763/1994), sähköturvallisuuslaki (410/1996), painelaitelaki sekä laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004).

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta tuli voimaan 16 päivänä helmikuuta 2004. Sen 2 §:n nojalla sitä sovelletaan kulutustavariihin siltä osin kuin niiden aiheuttamien terveys- ja omaisuusvaarojen ehkäisemisestä ei muussa lainsäädännössä ole säännöksiä, joissa on vähintään sama turvallisuustaso.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta koskeva lakiehdotus koskee myös kulutustavaroita, esimerkiksi iletulitteita sekä sellaisia vaarallisten kemikaalien käsittelyssä tarvittavia teknisiä laitteita, vaarallisia kemikaaleja sisältäviä aerosoleja ja palavan nesteen varastointiin tarkoitettuja säiliöitä, jotka on tarkoitettu tai joita olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen. Lakiehdotuksen nojalla edellytettyä turvallisuustasoa on pidettävä vähintään saman tasoisena kuin mitä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudessa annetun lain nojalla edellytetään. Siten

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta koskevan lain soveltamisalaan kuuluvat kulutustavarat olisivat lähtökohtaisesti kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain soveltamisalan ulkopuolelta.

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 12 §:n mukaan kulutustavaroiden turvallisuutta muun lainsäädännön nojalla valvovan viranomaisen on valvonnassaan noudatettava niitä tämän lain säännöksiä, jotka koskevat elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia sekä valvontaviranomaisen toimivaltuuksia ja oikeuksia, jollei tarkoitettun muun lainsäädännön nojalla ole mahdollista saavuttaa samaa turvallisuustasoa. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta koskevaan lakiehdotukseen sisältyvät säännökset valvontaviranomaisen toimivaltuuksista ja oikeuksista ovat sisällöllisesti varsin samankaltaisia kuin vastaavat säännökset kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa lakiehdotuksessa. Elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia koskevissa säännöksissä on sen sijaan eroja. Siten vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta koskevan lain valvonnassa saattaisivat eräät elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia koskevat kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain säännökset, erityisesti elinkeinonharjoittajalle 4 §:ssä asetettu ilmoitus- ja yhteistyövelvoite sekä 16 §:ssä asetettu tiedonantovelvollisuus, tulla sovellettavaksi.

Laki eräiden vakavaa vaaraa aiheuttavien tuotteiden markkinoille saattamisesta, kaupan pitämisestä ja käyttöä rajoittavien toimenpiteiden ilmoittamisesta Euroopan yhteisöjen komissiolle (76/2004) tuli voimaan samanaikaisesti kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain kanssa. Se koskee niitä Suomesta Euroopan komissiolle lähetettäviä ilmoituksia, joita yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2001/95/EY) 12 artiklan mukaan on lähetettävä jäsenvaltioista Euroopan komissiolle. Kyseistä 12 artiklassa tarkoitettua RAPEX-ilmoitusta ja vastaavasti mainittua lakia sovelletaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuutta koskevan lain sovelta-

misalään kuuluviin tuotteisiin ja räjähteisiin, kun kyse on tuoteturvallisuusdirektiivissä tarkoitettusta kuluttajatuotteesta.

2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Euroopan unionin vaikutukset

Keskeisin lain soveltamisalueen direktiivi on Seveso II-direktiivi. Direktiivi on jatkoa vuonna 1982 tietyn teollisen toiminnan suuronnettomuuden vaarasta annetulle neuvoston direktiiville 82/501/ETY. Seveso II-direktiivi määrittelee palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja, myrkyllisiä kemikaaleja ja ympäristölle vaarallisia kemikaaleja käsitteleville teollisuuslaitoksille direktiivissä annetuista ainemääristä lähtien velvoitteita, joilla pyritään ehkäisemään suuronnettomuuksien syntymisen ja minimoimaan onnettomuuksien seurausvaikutukset laitoksissa ja niiden ulkopuolella. Direktiivin velvoitteiden perusteella edellä tarkoitettujen teollisuuslaitokset tekevät toiminnastaan ilmoituksen valvontaviranomaiselle, määrittelevät toimintaperiaatteensa suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi, laativat turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja toteuttavat sitä käytännössä, laativat sisäisen pelastussuunnitelman onnettomuuksien varalle ja järjestävät harjoituksia suunnitelman toimivuuden varmistamiseksi sekä tiedottavat toiminnastaan ja siitä aiheutuvista vaaroista ympärilleen. Direktiivi edellyttää lisäksi, että valvontaviranomainen tekee laitoksille tarkastuksia, pelastustoimintaan suuronnettomuuksissa varaudutaan laatimalla ulkoinen pelastussuunnitelma sekä että maankäytön suunnittelulla ohjataan vaarallisten laitosten sijoitusta riittävän etäälle asutuksesta ja muusta toiminnasta.

Seveso II-direktiivi on saatettu Suomessa voimaan 1 päivänä helmikuuta 1999 voimaan tulleilla kemikaalilakiin ja lakiin räjähdysvaarallisista aineista tehdyillä muutoksilla sekä niihin perustuvilla asetustasoisilla säännöksillä vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. Ulkoista pelastussuunnitelmaa koskeva velvoite on saatettu voimaan pelastustoimilain (561/1999) nojalla annetulla sisäasiainministeriön määräyksellä varautumisesta kemikaalionnettomuuksiin.

Maankäytön suunnittelua koskeva artikla on toteutettu maankäyttö- ja rakennuslain nojalla annetuilla säännöksillä. Suomessa direktiivin soveltamisalan piiriin kuuluu noin 200 teollisuuslaitosta, joihin direktiivin velvoitteita on sovellettu vuodesta 1999 lähtien.

Vuoden 2003 lopussa hyväksytty Seveso II-direktiivin muutos laajentaa direktiivin soveltamisaluetta sisällyttämällä myös kaivos-toiminnan sen piiriin sekä muuttamalla ympäristölle vaarallisten kemikaalien, räjähteiden ja ammoniumnitraatin raja-arvoja. Direktiivin velvoitteet pysyvät pääosin nykyisen kaltaisina. Komissio perustelee muutosehdotustaan Romaniassa (Baia Mare, 2000) sattuneen kaivoksen jätealtaan aiheuttaman syanidipäästön, Hollannissa (Enschede, 2000) sattuneen vakavan ilotuliteonnettomuuden sekä Ranskassa (Toulouse, 2001) sattuneen ammoniumnitraattiräjähdyksen kaltaisten onnettomuuksien ennaltaehkäisemisellä. Muutokset lisäävät direktiivin velvoitteiden piiriin kuuluvien teollisuuslaitosten määrää 50—100 laitoksella Suomessa.

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet direktiivin vähimmäisvaatimuksista räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttamalle vaaralle mahdollisesti alttiiksi joutuvien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelun parantamiseksi 1999/92/EY. Direktiivissä määritellään periaatteet ja toimintatavat, joilla pyritään ennalta ehkäisemään palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien aiheuttamien räjähdyskelpoisten ilmaseosten muodostuminen ja ilmaseosten syttyminen sekä rajoittamaan räjähdysten seurauksia niin, että henkilöiden turvallisuus varmistetaan. Vastaavia räjähdysvaarallisia tiloja koskevia säännöksiä on entuudestaan sisältynyt räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annettuihin palavia nesteitä ja kaasuja koskeviin säädöksiin. Direktiivi on saatettu Suomessa voimaan valtioneuvoston asetuksella räjähdyskelpoisten ilmaseosten työntekijöille aiheuttaman vaaran torjunnasta. Asetus annettiin sekä työturvallisuuslain että räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla.

Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain soveltamisalaa koskee myös useita tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen ja kaupan esteiden poistamiseen tähtäviä direktiivejä ja niitä vastaavat kansalliset säädökset.

Neuvoston direktiivissä siviilikäyttöön tarkoitettujen räjähdystarvikkeiden markkinoille saattamista ja valvontaa koskevien säännösten yhdenmukaistamisesta 93/15/ETY on määritelty turvallisuusvaatimukset, jotka siviilikäyttöön tarkoitettujen räjähteiden tulee täyttää, sekä ne toimenpiteet, joilla räjähteiden vaatimustenmukaisuus on varmistettava ja osoitettava. Direktiivi määrittelee myös menettelytavat, joilla valvotaan Euroopan unionin jäsenmaissa ja jäsenmaiden välillä tapahtuvia räjähteiden siirtoja, jotta räjähteitä ei joutuisi asiattomien käsiin. Direktiivi ei koske sotilasräjähteitä eikä pyroteknisiä välineitä. Direktiivin velvoitteet on saatettu osaksi Suomen lainsäädäntöä räjähteiden vaatimustenmukaisuuden toteamisesta annetulla asetuksella ja räjähdeasetuksen muutoksella (1385/1994).

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäviksi tarkoitettuja laitteita ja suojausjärjestelmiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 94/9/EY määritellään räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävillä laitteilla ja suojausjärjestelmille turvallisuusvaatimukset ja vaatimustenmukaisuuden osoittamistavat. Direktiivi on Suomessa saatettu voimaan räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin ja sähköturvallisuuslakiin perustuvilla räjähdysvaarallisiin ilmaseoksiin tarkoitettuihin laitteista ja suojausjärjestelmistä annetulla asetuksella ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä.

Kaasulaitteiden turvallisuusvaatimuksista on annettu neuvoston direktiivi kaasumaisia polttoaineita käyttäviä laitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 90/396/ETY. Siinä määritellään markkinoille saatettaville kaasulaitteille vähimmäisvaatimukset ja kuinka kaasulaitteiden vaatimustenmukaisuus on varmistettava ja osoitettava. Kansallisesti direktiivi on saatettu voimaan räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin perustuvalla kaasulaiteasetuksella.

Vaarallisia kemikaaleja sisältävien aerosolien turvallisuusvaatimuksista ja niiden täyttymisen varmistamista on annettu neuvoston direktiivi aerosoleja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 75/324/ETY. Suomi saattoi direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä räjähdysvaarallis-

ta aineista annetun lain ja paineastialain nojalla annetulla aerosoliasetuksella liittyessään Euroopan talousalueeseen.

YK:n alaiset yleissopimukset

Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE) yleissopimus teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvista vaikutuksista (SopS 26/2000), jonka Suomi on ratifioinut vuonna 1999, edellyttää sopijamaiden välisiä vastavuoroisia ilmoitusmenettelyjä ja kuulemismenettelyjen organisoimista sellaisia teollisuuslaitoksia koskien, joista saattaa aiheutua valtioiden välisen rajan ylittäviä vaikutuksia mahdollisen onnettomuuden sattuessa. Ilmoitettavien laitosten kriteerit vastaavat kemikaalien osalta Seveso II-direktiivin kriteereitä. Kysymyksessä olevat sopimusvelvoitteet on Suomessa saatettu voimaan kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetulla asetuksella vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. Sopimuksen kriteerit täyttäväksi laitoksiksi on Suomessa määritelty neljä teollisuuslaitosta, joista kaksi sijaitsee Ruotsin rajan läheisyydessä ja kaksi Venäjän rajan läheisyydessä.

Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) yleissopimus muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten (SopS 7/2002) edellyttää, että Suomessa on voimassa sopimuksen mukainen lainsäädäntö. Suomi on ratifioinut sopimuksen vuonna 2001 ja se on saatettu voimaan räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muutoksella (990/2001) ja sen nojalla annetulla kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella merkkiaineen lisäämisestä muovailtaviin räjähteisiin (63/2002). Sopimus ja sen voimaansaattamissäännökset edellyttävät, että tiettyihin räjähteisiin, joita on helppo sti mahdollista käyttää terroritekoihin, tulee lisätä tiettyjä kemikaaleja, joiden avulla ne voidaan havaita turvatarkastuksissa.

OECD

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (OECD) on sen ympäristödirektoraa-tin alaisuudessa vuodesta 1988 lähtien toiminut työryhmä, joka on muun muassa pyrkinyt

suosituksin yhdenmukaistamaan jäsenmaidensa toimintatapoja vaarallisten kemikaalien käsittely- ja varastointiturvallisuuden parantamiseksi ja pelastusvalmiuksien nostamiseksi. Työn tuloksena OECD julkaisi vuonna 1992 laajan suosituksen ”Guiding Principles for Chemical Accident Prevention, Preparedness and Response”, jossa käsiteltiin turvallisuustyöhön osallistuvien eri osapuolten rooleja ja suositeltavia toimintatapoja onnettomuuksien ehkäisyssä ja niiden seurausten torjunnassa. Työryhmän valmistelutyön tuloksena on OECD:n neuvosto antanut myös kolme kemikaalionnettomuuksien torjuntaan liittyvää päätöstä: neuvoston päätös tietojen vaihdosta onnettomuuksista, joista aiheutuu vaikutuksia rajan yli (C(88)84), neuvoston päätös-suositus tiedonvälittämisestä yleisölle ja yleisön osallistumismahdollisuuksista päätöksentekoon liittyen vaarallisten aineiden onnettomuuksien ehkäisyyn ja torjuntaan (C(88)85) sekä neuvoston suositus saastuttaja-maksaa-periaatteen soveltamisesta onnettomuuksista aiheutuviin saastumisiin (C(89)88). Suosituksella ja OECD:n neuvoston päätöksillä on ollut vaikutusta muun muassa Seveso II-direktiivin ja edellä mainitun ECE:n sopimuksen sisältöön. Guiding Principles-julkaisun uusi, ajantasaistettu versio on laajan ja perusteellisen työryhmätyön tuloksena juuri valmistunut OECD:ssä.

Lainsäädäntö eräissä maissa

Norja. Norjassa on viimeksi kuluneina vuosina uudistettu merkittävästi vaarallisten kemikaalien käsittelyn turvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä ja siihen liittyvää hallintoa sekä panostettu merkittävästi lainsäädännön toimeenpanoon erityisesti palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien aiheuttamien onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Maa on Euroopan talousalueen jäsenenä saattanut voimaan edellä mainitun Euroopan yhteisön direktiivit.

Norjassa tuli 1 päivänä heinäkuuta 2002 voimaan uusi laki (Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, Nr 20), joka koskee tulipalojen ja räjähdysten sekä vaarallisten kemikaalien onnettomuuksien ehkäisyä sekä pelastustoimen tehtäviä. Laki kattaa myös vaarallisten aineiden kuljetuk-

sen. Laki korvaa aikaisemmat lakitasoiset säännökset palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käsittelystä, mutta jättää suuren määrän niiden nojalla annettuja alemmanasteisia säädöksiä edelleen voimaan, siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa uuden lain periaatteiden kanssa.

Uusi laki määrittelee toiminnanharjoittajien velvollisuudet onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä ja niiden seurauksien torjunnassa. Laki koskee sekä vaarallisten kemikaalien käsittelyä että vaarallisiin kemikaaleihin liittyvien tuotteiden markkinoille saattamista. Norjassa on vuodesta 1992 lähtien korostettu toiminnanharjoittajan omaa vastuuta ja toimenpiteitä (ns. internkontroll-menettely) lainsäädännön velvoitteiden täyttämässä ja sen valvonnassa. Asiaa on käsitelty määräyksessä Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter, jonka nykyversio on vuodelta 1997. Tämä linja jatkuu myös uuden lain toimeenpanossa.

Laissa määritellään myös viranomaisten valvontavastuut ja toimintavaltuudet. Keskeinen valvontavastuu on Norjassa Yhteiskuntaturvallisuuden ja valmiuden virastolla (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB). Paikallinen valvonta on määritelty kuntien tehtäväksi ja siitä on käytännössä vastuussa pelastusviranomainen. Kunnat voivat halutessaan yhdistää voimavarojaan ja sopia myös yhteenliittymän yhteisestä pelastusviranomaisesta. DSB koordinoi ja ohjaa kuntien pelastuslaitosten toimintaa myös pelastustoiminnan osalta. DSB toimii säädöksiin perustuen yhteistyössä ympäristönsuojeluviranomaisten ja työsuojeluviranomaisten kanssa. Yhteistyöhön osallistuu Norjassa myös elinkeinoelämän perustama turvallisuustyötä tekevä elin, Naeringlivet sikkerhetsorganisasjon.

Uuden lain perusteella voimaan jäävissä alemmanasteisissa määräyksissä määritellään yksityiskohtaisemmat turvallisuusvaatimukset eri toiminnoille ja tuotteille. Määräyksissä edellytetään pääsääntöisesti vastaavia lupaja ilmoitusmenettelyjä kuin Suomessakin on käytössä. Määräykset sisältävät myös Seveso II-direktiivin edellyttämiä toimenpiteitä koskevat säännökset.

Ruotsi. Ruotsissa on kemikaalien turvallis-

ta käsittelyä koskeva lainsäädäntö hajautettu suureen määrään eri hallinnonalojen säädöksiä ja niitä valvoo suuri joukko viranomaisia keskushallinnon, aluehallinnon sekä paikallishallinnon tasolla.

Seveso II-direktiivin toimeenpanon kannalta keskeiset säännökset sisältyvät 1999 annettuihin lakiin ja asetukseen toimenpiteistä estää vakavat kemikaalionnettomuudet ja rajoittaa niiden seuraukset (Lag 1999:381 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Förordning 1999:382 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor). Direktiivi on osaksi saatettu voimaan tekemällä muutoksia työsuojelusäännöksiin, palo- ja räjähdysvaarallisia aineita koskeviin säännöksiin sekä pelastustoiminta ja ympäristönsuojelua koskeviin säännöksiin.

Direktiivin toimeenpanosäännökset sisältävät direktiivin velvoitteet ja edellyttävät suurimpien laitosten osalta lupakäsittelyä ja pienempien laitosten osalta ilmoitusta viranomaisille. Ympäristönsuojelusäästöjen edellyttämät lupamenettelyt sekä palo- ja räjähdysvaarallisia aineita koskevat lupamenettelyt säilyivät uusista toimenpiteistä huolimatta entisen kaltaisina.

Direktiivin toimeenpanosäännöksiä valvoo keskushallintotasolla Pelastusvirasto (Räddningsverket, SRV), Työympäristövirasto (Arbetsmiljöverket, AV) ja Luonnonsuojeluvirasto (Naturvårdsverket, NVV). Operatiivinen valvonta kuuluu eri säädösten valtuuttamana lääninhallituksille, kunnallisille lautakunnille ja alueellisille työsuojeluorganisaatioille (Arbetsmiljöinspektionerna). SRV:n toimialueeseen kuuluvat nykyisin pelastustoimen lainsäädännön sekä palo- ja räjähdysvaarallisia aineita koskevan lainsäädännön toimeenpano.

Direktiivin ulkopuolelle jäävän vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuutta koskevat säännökset sisältyvät palavia nesteitä ja kaasuja sekä räjähteitä koskeviin erityissäännöksiin, jotka ovat paljolti vastaavat kuin Suomessa. Terveydelle ja ympäristölle vaarallisten aineiden osalta turvallisuussäätely tapahtuu toisaalta ympäristönsuojelulainsäädännön sisältämän ympäristölle vaarallisten toimintojen säätelyn kautta

sekä toisaalta työsuojelulainsäädännön sisältämän työturvallisuussäätelyn kautta. Säännökset ovat kemikaalien käsittelyn turvallisuuden osalta yleisemmällä tasolla kuin esimerkiksi Suomessa. Palo- ja räjähdysvaarallisia aineita koskevat lupa- ja hyväksymismenettelyt ovat varsin samankaltaiset kuin Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Keskeiset lupa- ja valvontaviranomaiset ovat räjähteiden osalta SRV ja paikallisella tasolla poliisi. Palavia nesteitä koskien valvonta on paljolti keskitetty kunnan elimille, pääasiassa pelastustoimelle. Terveydelle ja ympäristölle vaarallisten säännösten noudattamisen valvonta kuuluu toisaalta lääninhallituksille ja kunnallisille lautakunnille ja toisaalta alueellisille työsuojeluorganisaatioille.

Yhdistynyt kuningaskunta. Yhdistyneessä kuningaskunnassa Seveso II-direktiivin voimaansaattamiseksi annettu säädös suuronnettomuuden vaaran ehkäisemisestä Control of Major Accident Hazards Regulations (COMAH) tuli voimaan huhtikuussa 1999. Säädöksen toimeenpano ja valvonta on keskitetty Terveys- ja turvallisuusviranomaiselle (Health and Safety Executive, HSE) sekä ympäristönsuojeluun liittyviä asioita koskien ympäristöviranomaisille, jotka ovat Englannin ja Walesin osalta Ympäristövirasto (Environment Agency, EA) ja Skotlannin osalta Skotlannin ympäristönsuojeluvirasto (Scottish Environment Protection Agency, SEPA).

COMAH-säädös kattaa kaikki Seveso II-direktiivin velvoitteet ja ne on sisällytetty säännöksiin niitä millään tavalla muuttamatta. Käytännössä keskeinen rooli säännösten toimeenpanossa on HSE:llä. HSE ja ympäristöviranomaiset käsittelevät kuitenkin yhteistyössä tuotantolaitosten ilmoitukset, toimintaperiaateasiakirjat, turvallisuus selvitykset, pelastussuunnitelmat ja tekevät laitosten tarkastukset yhdessä sekä huolehtivat muista säännösten valvontatehtävistä yhteisvastuullisesti. HSE:n rooliin kuuluu ohjata myös kaavoitusviranomaisten maankäytön suunnittelua, kun on kysymys suuronnettomuusvaarallisten laitosten ympäristön kaavoittamisesta.

HSE toimii Yhdistyneessä kuningaskunnassa myös yleisenä työsuojeluviranomaisena. Siinä roolissa se valvoo myös terveydelle vaarallisten ja palo- ja räjähdysvaarallisten

aineiden turvallisuussäännösten noudattamista työpaikoilla. Räjähdeiden osalta HSE:lle kuuluu kokonaisvastuu Yhdistyneen Kuningaskunnan varsin laajan ja osaksi melko vanhan säädösten toimeenpanosta ja valvonnasta. HSE myöntää pääosin räjähteiden valmistus- ja varastointiluvat sekä toimii markkinoille laskettavien räjähteiden osalta myös ilmoitettuna laitoksena. Tietyt paikallisen tason räjähdevalvontatehtävät on kuitenkin annettu poliisiviranomaisen tehtäväksi.

2.3. Nykytilan arviointi

Laki räjähdysvaarallisista aineista ja kemikaalilain 7 luvun säännökset ovat muodostaneet keskeisen perustan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuussäätelylle. Näiden säännösten perusteella on annettu useita asetuksia ja asetusten nojalla edelleen ministeriön päätöksiä.

Edellä mainittujen säännösten merkitystä on korostanut edelleen se, että niiden nojalla on Suomessa saatettu voimaan vaarallisista kemikaaleista aiheutuvia suuronnettomuusvaaroja käsittelevä Seveso II-direktiivi. Tämä on merkinnyt valvonnan lisääntymistä erityisesti tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien tuotantolaitosten osalta, koska nämä tuotantolaitokset ovat tulleet turvatekniikan keskuksen tekemien määräaikaistarkastusten piiriin.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta koskeviin säännöksiin ja niihin sisältyviin hallintomenettelyihin on toiminnanharjoittajien puolella oltu ilmeisen tyytyväisiä, koska esityksiä säännösten muuttamiseksi ei ole tehty. Tarve lakia alemmanasteisten säännösten uusimiseksi on kuitenkin tiedostettu. Valmistelutyö näiden säännösten uusimiseksi on jo käynnissä muun muassa turvallisuustekniikan neuvottelukunnassa.

Nykyinen räjähdysvaarallisia aineita koskeva lainsäädäntö ei vastaa uuden perustuslain säännöksiä, koska keskeiset velvoitteet sekä toiminnanharjoittajille että yksityishenkilöille on asetettu asetustasolla ja koska asetuksenantovaltuudet laissa on säädetty hyvin yleisesti. Tämän vuoksi on tarpeen muuttaa lainsäädäntöä siten, että se noudattaa perustuslain vaatimuksia. Alemmanasteisten säännösten uusiminen ja niiden antaminen edellyttää laissa tarkkarajaisia, perustuslain mukaisia asetuksenantovaltuuksia.

Turvatekniikan keskus pitää rekisteriä toimialallaan sattuneista onnettomuuksista. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyssä on viime vuosina sattunut noin 200 onnettomuutta vuodessa. Pääosassa onnettomuuksia seuraukset ovat kuitenkin suhteellisen lieviä. Vakavimmissa tapauksissa on vuosittain kuollut keskimäärin 2–5 henkilöä. Kuolemantapaukset ovat sattuneet pääosin nestekaasun pienkäytön, vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja räjähteiden käsittelyn yhteydessä. Ottaen huomioon toiminnan luonteen ja laajuuden turvallisuustaso on tällä alalla ollut kuitenkin suhteellisen hyvä.

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn turvallisuutta koskevat säännökset sisältyvät kahteen lakiin, lakiin räjähdysvaarallisista aineista ja kemikaalilakiin. Räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ovat palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja koskevat säännökset ja kemikaalilaissa terveydelle ja ympäristölle vaarallisia kemikaaleja koskevat säännökset. Tällaiseen ratkaisuun päädyttiin valmisteltaessa kemikaalilakia 1980-luvun loppupuolella. Tästä ratkaisusta ei ole aiheutunut suuria ongelmia, koska keskeinen asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista on annettu kummankin lain nojalla.

Säännösten perustumisesta räjähdysvaarallista aineista annettuun lakiin ja kemikaalilakiin on seurannut se, että vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta on jaettu kahdelle kunnan viranomaiselle, kunnan palopäällikölle ja kemikaalilaissa määritellylle kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle. Kunnan palopäällikkö on toimivaltainen palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien osalta ja kunnan kemikaalivalvontaviranomainen terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien osalta. Asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista on tämän vuoksi melko tarkat säännökset näiden viranomaisten yhteistoiminnasta vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa. Vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta on näin

ollen jakautunut Suomessa yli 700 valvontayksikölle, mikä on vaikeuttanut myös valvontatoiminnan ohjauksen ja opastuksen sekä myös kunnallisten viranomaisten koulutuksen järjestämistä. Suuressa osassa kuntia valvontakohteiden lukumäärä on varsin vähäinen. Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen valvontaan kuuluvia kohteita saattaa kunnassa vähimmillään olla selvästi alle kymmenen. Tämä on vaikeuttanut kunnissa tämän valvontatoiminnan edellyttämän asiantuntemuksen hankkimista ja ylläpitämistä.

Rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:ssä säädettyjen rikosten tekotapoihin, tunnusmerkistöihin, syyksiluettavuuteen tai rangaistusasteikoihin ei esitetä varsinaisia sisällöllisiä muutoksia.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Lakiehdotusten päätavoitteena on, että uudet vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettavat säännökset vastaavat perustuslain periaatteita. Tavoitteena on myös, että uudet säännökset sisältävät riittävän tarkkarajaiset asetuksenantovaltuudet, jotta niiden nojalla voidaan antaa tarpeelliset alemmanasteiset säännökset.

Tässä yhteydessä ei ole tarkoitus tehdä merkittäviä sisällöllisiä säännösmuutoksia. Pääosa uuden lain säännöksistä on jo tällä hetkellä voimassa. Esityksessä nämä säännökset ehdotetaan siirrettäväksi voimassa olevista asetuksista uuteen lakiin.

Samassa yhteydessä on tarkoitus myös selvittää uuden lain suhdetta kemikaalilakiin. Ehdotetuissa laeissa on periaatteena se, että vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset keskitetään yhteen lakiin, lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta, jolloin kemikaalilaista kumotaan terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset. Tämä ratkaisu vähentää tarvetta päällekkäisten säännösten antamiseen. Tämä selvittää myös kemikaalilain tarkoitusta ja so-

veltamisalaa.

Uudistuksen yhteydessä on myös tarve uudistaa vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnan organisointia kunnassa, koska on käytännössä osoittautunut epätarkoituksenmukaiseksi, että laissa määritelty valvontatehtävä on säädetty kahden eri kunnallisen viranomaisen tehtäväksi. Esityksessä ehdotetaan, että vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta keskitetään pelastusviranomaiselle. Perusteluna tälle ehdotukselle on se, että pelastusviranomaiset osallistuvat muiden tehtäviensä perusteella myös laajamittaisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontaan turvatekniikan keskuksen apuna. Lisäksi pelastusviranomaiset ovat toimineet valvontaviranomaisina muun muassa räjähteiden, nestekaasun ja öljylämmityslaitosten osalta. Pelastusviranomaisilla on myös ollut merkittävämpi rooli vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa kuin kunnan kemikaalivalvontaviranomaisella. Turvatekniikan keskuksen pitämässä rekisterissä näitä niin sanottua vähäistä toimintaa harjoittavia kohteita on lähes 3000. Näistä kohteista huomattava osa on kuulunut kummankin kunnallisen viranomaisen valvontaan. Ehdotettua ratkaisua edesauttaa myös se, että vuoden 2004 alussa otettiin käyttöön pelastuslain mukainen pelastustoimen alueellinen järjestelmä. Vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta toteutettaisiin nimenomaan pelastustoimen alueiden toimesta. Näin ollen vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta voitaisiin keskitää 22 pelastustoimen alueellisen valvontayksikön tehtäväksi. Tämä mahdollistaisi myös alueellisten pelastusviranomaisten opastuksen, ohjauksen sekä koulutuksen järjestämisen valvontatehtäviä vastaavaksi. Turvatekniikan keskus on jo käynnistänyt hankkeen paikallistason viranomaisten koulutuksen, ohjauksen ja opastuksen järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Uudistuksen seurauksena valvonta tehostuisi kunnan tasolla ja sen taso nousisi.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisten tehtävät keskittyisivät tämän jälkeen kemikaalilain mukaisiin valvontatehtäviin. Valtioneuvoston asetuksessa voitaisiin säätää

tarkoituksenmukaisista yhteistoimintamenetelyistä alueellisen pelastusviranomaisen ja kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen kesken, jotta varmistetaan, että valvontatoiminnassa on käytettävissä riittävä kemikaalien luokitukseen ja merkintöihin liittyvä asiantuntemus.

Rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:ään ehdotettujen muutosten tavoitteena on varmistaa säännöksissä käytettyjen käsitteiden yhdenmukaisuus vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain kanssa.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta. Lain soveltamisala kattaisi nykyisen räjähdysvaarallisista aineista annetun lain soveltamisalan sekä kemikaalilain 7 luvun terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset.

Pääosa uuden lain säännöksistä perustuisi edellä mainittujen lakien nykyisiin säännöksiin ja niiden nojalla annettuihin voimassa oleviin asetuksiin. Uuden lain 2 luvussa esitetyt turvallisen toiminnan peruseräkkeet on tiivistetty nykyisin voimassa olevista säännöksistä ja niissä on otettu huomioon vaarallisten kemikaalien suuronnettomuusvaarojen ehkäisemistä käsittelevän Seveso II-direktiivin vaatimukset turvallisuusjohtamisjärjestelmille. Lain 9 luvussa on esitetty uutta ilmoitusvelvollisuutta koskien räjähteiden sekä palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteena yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa. Samoin 10 luvussa on ehdotettu eräitä uusia velvoitteita iltatulitteiden valmistuksesta tai maahantuonnista vastaavalle toiminnanharjoittajalle.

Ehdotuksessa laiksi kemikaalilain muuttamisesta esitetään kemikaalilaista kumottavaksi terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä koskevat säännökset.

Vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonta esitetään alueellisten pelastusviranomaisten tehtäväksi. Lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarpeellisista alueel-

lisen pelastusviranomaisen ja kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen yhteistoimintamenetelyistä.

Asetuksenantovaltuudet on lakiehdotuksessa pyritty säätämään riittävän tarkkarajaisesti perustuslain vaatimusten mukaisesti. Asetuksenantovaltuudet on lyhyissä luvuissa koottu luvun loppuun yhteen pykälään. Muissa luvuissa asetuksenantovaltuudet ovat kunkin pykälän viimeisenä momenttina.

Ehdotuksessa laiksi kemikaalilain muuttamisesta 8 §:ään ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus valvoisi käyttöturvallisuustiedotteita koskevien säännösten noudattamista. Kemikaalien rekisteröintivelvollisuus sisältyy kemikaalilain 48 a §:ään. Kemikaalien tiedot rekisteröidään valmistajien, maahantuojien tai muiden jakelijoiden laatimien kemikaali-ilmoitusten perusteella. Kemikaali-ilmoituksen tietosisältö perustuu käyttöturvallisuustiedotteen tietoihin, joita täydennetään tietyillä koodeilla. Kemikaali-ilmoituksen sisältö vastaa siis periaatteessa tarkoin käyttöturvallisuustiedotteen sisältöä, mutta oikeudellisesti ne ovat eri asiakirjoja. Sekä käyttöturvallisuustiedotteita että kemikaalien rekisteröintiä koskevat säädökset on annettu kemikaalilain nojalla. Kemikaalien rekisteröintiä hoiti vuoteen 1998 asti sosiaali- ja terveysministeriö, kunnes rekisteri siirrettiin organisaatiomuutoksen yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle. Siirron yhteydessä ei tehty muutoksia kemikaalilain valvontaa koskeviin säännöksiin. Voimassa olevat kemikaalilain valvontaa koskevat säädökset ovat epäselvästi muotoiltuja käyttöturvallisuustiedotteiden valvonnan osalta. Tarkoituksenmukaista olisi, että käyttöturvallisuustiedotteita voitaisiin valvoa samassa yhteydessä kemikaali-ilmoitusten tarkastamisen ja muun valvonnan yhteydessä. Ehdotetun säännöksen tarkoituksena on, että käyttöturvallisuustiedotetta koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta huolehtisi vastedes sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus siltä osin kuin valvonta on voimassa olevassa laissa säädetty sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi. Työsuojelun piirihallinnon valvontatehtävään ehdotetulla muutoksella ei ole vaikutusta.

Laissa rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n

muuttamisesta ehdotetaan säännösten sanamuotojen tarkistamista.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, koska tässä yhteydessä ei ehdoteta merkittäviä säännösmuutoksia. Pääosa lakiehdotusten säännöksistä on jo nykyisin asianomaisissa asetuksissa.

Ilotulitteiden valmistuksesta tai maahan- tuonnista vastaaville toiminnanharjoittajille saattaa aiheutua vähäisiä lisäkustannuksia toimintansa nostamisesta lakiehdotuksen uusin vaatimusten mukaiselle tasolle.

Vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin viranomaismuutokset merkitsisivät kuntatasolla valvontatoiminnan tehostumista, henkilöresurssien vähenemistä ja näin myös kustannusten vähenemistä. Pääosa pelastusviranomaisille nykyisin räjähdyksivaarallisista aineista annetun lain perusteella kuuluvista tehtävistä säilyisi kuitenkin ennallaan. Muutos koskisi vain vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin tehtävien keskittämistä pelastusviranomaisille. Tämän tehtävän voidaan arvioida vastaavan 10—20 henkilötyövuoden työpanosta. Vastaavasti kunnan kemikaalivalvonnan viranomaisien resurssitarve vähenee enemmän kuin edellä mainittu arvio. Tarkkojen arvioiden tekeminen on vaikeaa, koska resurssitarpeet jakautuvat 22 pelastustoimen alueen ja resurssisäästöt usean sadan kunnan kesken. Valvontatoiminnan keskittämisestä alueellisille pelastusviranomaisille seuraisi myös vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin toiminnanharjoittajille ilmoitusten käsittelystä viranomaisille maksettavien maksujen vähenemistä.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Lakiehdotuksilla on vaikutuksia viranomaisten toimintaan vain kuntatasolla. Vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontatehtävien keskittäminen pelkästään pelastusviranomaisien tehtäväksi merkitsee kunnan kemikaalival-

vontaviranomaisten tehtävien vähenemistä. Valvontakohteiden lukumäärä kunnissa vaihtelee suuresti. Pääosassa kunnista valvontakohteita on kuitenkin käytännössä ollut hyvin vähän, joten muutoksen vaikutus tulee näissä kunnissa jäämään pieneksi. Tehtävien väheneminen kohdistuu periaatteessa kaikkiin kuntiin, joten vaikutusta yksittäisessä kunnassa on edellä mainituista syistä johtuen vaikea arvioida.

4.3. Ympäristövaikutukset

Ehdotetun vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettavan lain eräänä keskeisenä tavoitteena on ympäristövahinkojen ehkäiseminen. Lain- säädännön selkeyttämisellä ja sen valvonnan tehostamisella parannetaan mahdollisuuksia onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi tehtävässä työssä yrityksissä ja hallinnossa. Näin ollen ehdotetulla lailla on myönteisiä ympäristövaikutuksia onnettomuuksien aiheuttamien ympäristöpäästöjen vähenemisen seurauksena.

4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole erityisiä vaikutuksia eri kansalaisryhmien asemaan. Ehdotetun lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja. Lain tarkoituksena olisi myös edistää yleistä turvallisuutta. Lain säännöksiä voidaan pitää sukupuolivaikutusten osalta neutraaleina.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Lakiehdotukset on valmisteltu kauppa- ja teollisuusministeriössä yhteistyössä turvatekniikan keskuksen kanssa. Valmistelun aikana lakiehdotuksia on käsitelty useasti turvallisuustekniikan neuvottelukunnassa ja kemikaalineuvottelukunnassa sekä näiden neuvottelukuntien jaostoissa. Valmistelun eri vaiheissa on lisäksi keskusteltu eri ministeriöiden ja muiden sidosryhmien kanssa ehdotuk-

seen liittyvien lainsäädäntöjen yhteensovittamisesta.

Esitys kemikaalilain 8 §:n muuttamisesta on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Esityksen valmisteluun ovat osallistuneet kemian työsuojeluneuvottelukunta ja kemikaalilainvalvontalautakunta. Valmistelun yhteydessä on neuvoteltu sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen kanssa.

5.2. Kuulemistilaisuus ja lausunnot

Kauppa- ja teollisuusministeriö järjesti laajan kuulemistilaisuuden 3 päivänä lokakuuta 2002. Kuulemistilaisuuteen osallistui noin 50 ministeriöiden, viranomaisien, elinkeinoelämän järjestöjen ja työmarkkinajärjestöjen edustajia. Kuulemistilaisuudessa esitetyt ehdotukset on pääosin otettu huomioon jatkovalmistelussa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on pyytänyt hallituksen esitysluonnoksesta lausunnot edellä mainituilta tahoilta. Saadut lausunnot on suurelta osin otettu huomioon hallituksen esityksen jatkovalmistelussa. Eräissä lausunnoissa esitettiin lain soveltamisalan laajentamista koskemaan myös tuotantolaitoksen

alueen ulkopuolella tapahtuvaa, vaarallisten aineiden kuljetukseen ja kuljetustapahtumaan kiinteästi liittyvää tilapäistä varastointia. Samoin eräissä lausunnoissa esitettiin säiliöitä koskevan määräaikaistarkastusvelvoitteen laajentamista sekä myös vaarallisten kemikaaleihin liittyvien laitteistojen asennuksen ja huoltoon liittyvien säännösten merkittävää muuttamista. Näitä ehdotuksia ei ole tässä hallituksen esityksessä otettu huomioon, vaan on pitäydytty nykyisin voimassa olevien säännösten mukaisissa vaatimuksissa. Edellä mainitut esitykset voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi lainsäädäntöä myöhemmin uudistettaessa.

Lakiluonnosta ei ole ilmoitettu Euroopan yhteisöjen komissiolle teknisiä määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun valtioneuvoston päätöksen (802/1999) mukaisesti, koska lakiluonnos ei sisällä sellaisia säännöksiä, joilla olisi uusia oikeudellisia vaikutuksia. Laki on tarkoitettu notifioida Euroopan yhteisöjen komissiolle lain antamisen jälkeen, koska sen perusteella saatetaan usean tuotedirektiivin vaatimukset kansalliseen lainsäädäntöön.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

1 luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. Lain tarkoitus. Lain tarkoituksena olisi ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja. Käytännössä tämä vastaisi kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nykyisiä vastavia säännöksiä.

Tarkoituksena olisi ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden tavantavomaisen käytön ja mahdollisten onnettomuuksien yhteydessä aiheutuvia henkilö-,

ympäristö- ja omaisuusvahinkoja. Henkilövahingoilta suojeltaisiin sekä tuotantolaitoksessa työskenteleviä että tuotantolaitoksen ulkopuolella toimivia ja asuvia ihmisiä. Omaisuusvahingoilta haluttaisiin suojata tuotantolaitoksen ulkopuolisten omaisuutta, joka voisi vaarantua vahinkotapausten yhteydessä. Lain tarkoituksena olisi lisäksi edistää yleistä turvallisuutta. Yleisen turvallisuuden edistäminen on myös keskeinen nykyisen räjähdysvaarallisista aineista annetun lain tarkoitus. Tässä laissa yleistä turvallisuutta edistävät lähinnä räjähteiden saatavuutta ja käyttöä koskevat säännökset.

2 §. Lain soveltamisala. Lain soveltamisala kattaisi nykyisen räjähdysvaarallisista aineista annetun lain soveltamisalan sekä nykyisin kemikaalilaissa säädellyn terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin.

Lakia sovellettaisiin kaikkien vaarallisten kemikaalien teolliseen käsittelyyn ja varastointiin, siirtoon ja säilytykseen.

Lakia sovellettaisiin räjähteisiin tuotteena ja laissa säädettäisiin räjähteille asetettavista vaatimuksista. Räjähdeet käsittäisivät muun muassa louhintaräjähdeet ja ilotulitteet. Lakia sovellettaisiin myös räjähteiden valmistukseen, maahantuontiin, käyttöön, siirtoon, kauppaan, luovutukseen, hallussapitoon, varastointiin, säilytykseen ja hävittämiseen. Laissa säädettäisiin näihin räjähteiden käsittelyvaiheisiin liittyvistä turvallisuusvaatimuksista ja niiden valvontamenettelyistä.

Laki koskisi myös edellä mainituissa vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskevissa toiminnoissa käytettävillä laitteilla ja laitteistoille asetettavista vaatimuksista sekä niiden varmentamiseen liittyviä toimenpiteitä. Samoin laissa säädettäisiin edellä mainittujen laitteiden ja laitteistojen asennukseen ja huoltoon liittyvistä vaatimuksista sekä muista vahinkojen estämiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Näitä säännöksiä olisivat ehdotetun lain 2 luvussa olevat muun muassa laitteita ja laitteistoja koskevat yleiset vaatimukset sekä 5 ja 6 luvuissa säädetyt yksityiskohtaiset vaatimukset.

Lain soveltamisalaan kuuluisi myös pölyjen aiheuttaman räjähdysvaaran ehkäiseminen vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin sekä räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin yhteydessä. Laissa säädettäisiin pölyjen aiheuttaman räjähdysvaaran ehkäisemiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Myös toimenpiteiden valvonta hoidettaisiin edellä mainituissa tapauksissa tämän lain perusteella. Pölyjen aiheuttaman räjähdysvaaran ehkäisemiseksi tarvittavista toimenpiteistä on säädetty valtioneuvoston asetuksessa räjähdyskelpoisten ilmaseosten työntekijöille aiheuttaman vaaran torjunnasta, joka on annettu työturvallisuuslain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla sekä asetuksessa räjähdysvaarallisiin ilmaseoksiin tarkoitetuista laitteista ja suojausjärjestelmästä.

3 §. Lain soveltaminen puolustusvoimissa. Lain säännökset soveltuvat myös puolustusvoimien toimintaan, jollei tässä laissa erikseen muuta säädetä. Valtioneuvoston asetuksella annettavat täsmennykset lain säännök-

siin eivät kuitenkaan koskisi puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä eivätkä myöskään valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaa vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia, vaan niistä säädettäisiin puolustusministeriön asetuksella.

Puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettut räjähteet ovat luonteeltaan hyvin eri tyyppisiä kuin muut räjähteet. Eri välineitä ja tarvikelajeja on lukuisia, kuten miinat, kranaatit ja pommit ja räjähteiden määrä on suuri. Niiden turvallinen käsittely vaatii omaa, hyvin yksityiskohtaista sääntelyä. Samalla on mahdollista säätää lakitasoa tarkemmin räjähdysaineiden turvallisuudesta käsittelevästä mahdollisten yhteiskunnallisten häiriötilojen varalta ja puolustusvoimien valmiutta kohottaessa. Puolustusvoimien sotilaallisella toiminnalla tarkoitettaisiin tässä laissa myös puolustusvoimien rauhanturvaamistoimintaa.

Sääntelyyn tulee erittäin paljon teknisiä yksityiskohtia käsitteleviä säännöksiä, kun esimerkiksi 128 pykälää sisältävä puolustusministeriön räjähdepäätös on saatettava asetustasolle. Tarkoituksenmukaisinta on säätää asiasta puolustusministeriön asetuksella, koska sääntelyssä ei voida katsoa olevan kyse laajakantoisista tai periaatteellisesti tärkeistä asioista, joista tulisi säätää valtioneuvoston asetuksella.

Rajavartiolaitoksella on sille säädettyjen sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvien tehtävien vuoksi hallussaan puolustusvoimien räjähdemateriaalia. Puolustusministeriön asetus koskisi myös näitä räjähteitä.

Puolustusministeriön asetuksella säädettäisiin myös valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvasta vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. Puolustusministeriön asetuksella määriteltäisiin kohteet, jotka ovat valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettäviä.

Puolustusvoimien toiminnan erityisen luonteen vuoksi ehdotetaan, että kaikki räjähteitä koskevat turvatekniikan keskukselle, pe-

lastusviranomaiselle, poliisille ja muille viranomaisille tässä laissa säädetty tehtävät hoidetaan edelleen puolustusvoimissa puolustushallinnon sisäisesti. Puolustushallinto valvoisi myös tämän lain säännösten noudattamista puolustusvoimissa.

Tehtävien hoitaminen edellyttää puolustusvoimien erityispiirteiden tuntemista. Räjähdyksineet ovat keskeistä sotamateriaalia ja niihin liittyy huomattava salassapitoelementti. Tehtäviin kuuluisi myös sotilaallisen kokeilutoiminnan, kuten koeammuntatoiminnan, valvominen.

Puolustushallinnon sisäisesti hoidettaisiin myös tehtävät, jotka koskevat rajavartiolaitoksen hallussa olevia sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja puolustusvoimien räjähteitä. Näin hoidettaisiin lisäksi valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettävissä kohteissa ja sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueella ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaa vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia koskevat turvatekniikan keskukselle, pelastusviranomaisille ja muille viranomaisille tässä laissa säädetty tehtävät.

Näitä tehtäviä hoitavien olisi toimittava yhteistyössä muiden tässä laissa mainittujen viranomaisten kanssa. Yhteistoiminta järjestettäisiin esimerkiksi yhteistoimintasopimuksin. Tällä varmistettaisiin turvallinen toiminta esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa puolustusvoimien tuotantolaitos ja muu tuotantolaitos sijaitsevat lähekkäin.

4 §. Soveltamisalan rajauksia. Tässä pykälässä säädettäisiin tämän lain soveltamisalan rajauksista verrattuna muun lainsäädännön soveltamisalaan.

Lakia ei ole tarkoitus soveltaa tuotantolaitoksen alueen ulkopuolella tapahtuvaan, vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa tarkoitettuun kuljetukseen eikä kuljetustapahtumaan kiinteästi liittyvään tilapäisen varastointiin. Tämä tarkoittaisi, että tätä lakia ei sovellettaisi esimerkiksi ratapihoilla rautatiesäiliövaunuissa tilapäisesti säilytettäviin vaarallisiin kemikaaleihin tai satamassa tilapäisesti säilytettäviin kemikaaleihin. Näitä tapauksia koskevat säännökset ovat vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain valvontaviranomaiset vastaavat myös edellä

mainittujen toimien valvonnasta. Sen sijaan satamissa sijaitsevat, vaarallisten kemikaalien niin sanotut säiliövarastot, kuuluvat tämän lain soveltamisalaan. Samoin lain soveltamisalaan kuuluvat sellaiset tapaukset, joissa tuotantolaitoksen alueen sisäpuolella säilytetään vaarallisia kemikaaleja kuljetussäiliöissä, esimerkiksi rautatiesäiliövaunuissa.

Lakia ei sovellettaisi räjähteiden valmistukseen, käyttöön ja varastointiin kaivoksessa, siltä osin kuin niistä säädetään kaivoslaissa (503/1965).

Lakia ei sovellettaisi myöskään vaarallisten kemikaalien käyttöön ja säilytykseen aluksessa. Tältä osin noudatettaisiin vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettuja säännöksiä.

Lakia ei sovellettaisi radioaktiivisiin aineisiin eikä radioaktiivisia aineita sisältäviin tuotteisiin. Näiden osalta on voimassa, mitä säteilylaissa (592/1991) säädetään.

Tätä lakia ei sovellettaisi ampuma-aseissa käytettäviin patruunoihin muuten kuin niiden valmistuksen, varastoinnin, säilytyksen ja hävittämisen osalta. Patruunoiden valmistus on lisäksi luvanvaraista ampuma-aselain (1/1998) mukaan. Muilta osin patruunoita koskisi ampuma-aselain patruunoita koskevat säännökset.

5 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Tämän lain säätämisen yhteydessä on tarkoitus myös selventää suhdetta kemikaalilakiin. Kemikaalilaila esitetään kumottavaksi terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset. Vaarallisten kemikaalien muun muassa luokitusta ja merkitsemistä koskevat säännökset jäävät edelleen kemikaalilakiin. Sekä toiminnanharjoittajat että valvontaviranomaiset tarvitsevat näitä kemikaalilaissa säädetyjä tietoja ehdotetun uuden lain velvoitteiden täyttämisen yhteydessä.

Lisäksi tässä pykälässä on viittaus pelastuslakiin, painelaitelakiin ja sähköturvallisuuslakiin, jotka ovat samanaikaisesti voimassa ehdotetun lain kanssa ja toiminnanharjoittajan tulee ottaa myös niissä säädetty velvoitteet huomioon.

Pykälän 5 momentissa on myös viittaus työntekijän suojelua ja ympäristönsuojelua koskeviin säännöksiin.

6 §. Määritelmät. Tähän pykälään on kootu lain keskeisten käsitteiden määritelmät.

Määritelmät ovat pääosin jo käytössä nyt voimassa olevissa säännöksissä.

2 luku. Turvallisuusvaatimukset

Yleiset turvallisuusperiaatteet

7 §. Selvilläolovelvollisuus. Jotta vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä käsittelevä toiminnanharjoittaja pystyisi ottamaan toiminnassaan huomioon tämän lain velvoitteet ja niitä johtuvat käytännön toimenpiteet, joita toiminnan turvallisuuden varmistaminen edellyttää, toiminnanharjoittajalla tulisi olla käytettävissään tarvittavat tiedot käsiteltävien vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden vaarallisista ominaisuuksista ja luokituksista. Tämän pykälän mukaan toiminnanharjoittajan tulisi hankkia valmistamiensa, käsittelemiensä ja varastoimiensa vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden fysikaalisista ja kemiallisista, palo- ja räjähdysvaarallisista sekä terveydelle ja ympäristölle vaarallisista ominaisuuksista ja luokituksista sellaiset tiedot, jotka ovat kohtuudella saatavissa ja jotka ovat riittävät tässä laissa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi. Vastaava säännös on kemikaalilain 16 §:ssä.

8 §. Valintavelvollisuus. Vaarallisten kemikaalien käsittelyyn liittyy aina vaaran mahdollisuus. Onnettomuuksien ehkäisemiseksi suunniteltujen toimenpiteiden ja käyttöön otettujen suojausten jälkeenkin jäljelle jää aina jonkin suuruinen onnettomuusriski. Riskin suuruus riippuu muun muassa käsiteltävien kemikaalien ja räjähteiden ominaisuuksista ja valituista käsittelymenetelmistä. Pykälässä säädetäisiin toiminnanharjoittajalle velvollisuus arvioida käyttöön otettavien kemikaalien, räjähteiden ja menetelmien osalta, onko suunniteltu toiminta mahdollista toteuttaa niillä riittävän turvallisesti vai olisiko riskiä kohtuudella mahdollista pienentää valitsemalla olemassa olevista vaihtoehdoista vähiten vaaraa aiheuttava kemikaali, räjähdde tai menetelmä. Vastaava säännös on kemikaalilain 16 a §:ssä.

9 §. Huolehtimisvelvollisuus. Lakiin ehdotetaan otettavaksi vastaavat säännökset yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta kuin kemikaalilain 15 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin toiminnanharjoittajan yleiseksi

velvollisuudeksi huolehtia siitä, että vaarallisen kemikaalin ja räjähteen käsittelystä ei aiheudu henkilö-, ympäristö- eikä omaisuusvahinkoja. Henkilövahinkoja ei toiminnasta saisi aiheutua tuotantolaitoksessa työskenteleville eikä laitoksen ulkopuolisille. Tarkoituksena olisi myös ehkäistä omaisuusvahingot tuotantolaitoksen ulkopuolisille. Toiminnanharjoittajan omiin omaisuusvahinkoihin, edellyttäen, että henkilö- ja ympäristövahinkoja ei aiheudu, ei säännöksellä yritettäisi vaikuttaa. Säännös edellyttää toiminnanharjoittajan ryhtyvän vahinkojen ehkäisemiseksi sellaisiin toimenpiteisiin, joita toiminnan vaarallisuuden suhteutettu huolellisuus ja varovaisuus edellyttävät.

Pykälän 2 momentin säännös edellyttäisi toiminnanharjoittajan huolehtivan tuotantolaitoksen rakenteiden ja ympäristön puhdistamisesta vaarattomaksi, jos niihin on huolimattoman tai varomattoman käsittelyn, esimerkiksi sattuneen onnettomuuden tai pitkäaikaisen normaalin toiminnan, seurauksena päässyt vaarallista kemikaalia tai räjähdettä siinä määrin, että siitä aiheutuu vaaraa ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

Toiminnan järjestäminen tuotantolaitoksessa

10 §. Onnettomuuksien ehkäiseminen. Viime vuosiin saakka on vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden teollista käsittelyä ja varastointia koskevassa lainsäädännössä keskitytty suurelta osin määrittelemään ne yhteiskunnan vähimmäisturvallisuusvaatimukset, jotka toiminnan on täytettävä, jotta se olisi sallittua. Kysymyksessä olevien laitosten osalta on 1990-luvulta lähtien osin eurooppalaisen lehtityksen seurauksena alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota siihen, että laitoksissa on kokonaisvaltaisesti, järjestelmällisesti ja tavoitteellisesti otettu huomioon onnettomuuksien ehkäiseminen ja niiden seurausten rajoittaminen laitosten suunnittelussa, johtamisessa ja toimintatavoissa. Tavoitteena on ollut, että näin saadaan aiempaa tehokkaammalla tavalla kunkin laitoksen toimintaan ja siellä esiintyviin tunnistettuihin riskeihin perustuva onnettomuuksien ehkäisytoiminta osaksi laitosten normaalia toimintaa. Näin varmistuu parhaiten, että kussakin tapauksessa tehokkaimmista turvallisuustoimenpiteistä huoleh-

diataan tuotantolaitoksella jatkuvasti. Kaikkein suurimpia onnettomuuspotentiaaleja omaavien tuotantolaitosten osalta tämä on merkinnyt turvallisuusjohtamisjärjestelmän laatimista ja toimintaa sen mukaisesti. Pienempiä laitoksia koskien säännökset ovat edellyttäneet toimintaperiaatteiden ja niiden edellyttämien toimintatapojen määrittelyä toiminnan vaarapotentiaaliin suhteutetulla tasolla. Suuronnettomuusvaarallisten laitosten osalta on myös Euroopan yhteisön Seveso II-direktiivi edellyttänyt tätä vuodesta 1999 lähtien. Suomen lainsäädännössä edellä mainitut säännökset on tähän saakka annettu pääosin asetustason säädöksissä. Jotta alemmanasteisissa säädöksissä voidaan asiaa tarkemmin säännellä, ehdotetaan, että lakitasolla määriteltäisiin ne peruseriaatteet, joista yksityiskohtaisemmat vaatimukset voidaan erityyppisille toiminnoille johtaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajalle yleisvaatimus ryhtyä kaikkiin toiminnan kannalta relevantteihin toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niiden seurausten rajoittamiseksi.

Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että toimenpiteet perustuisivat tuotantolaitoksen vaarojen tunnistamiseen ja niiden tulisi olla suunnitelmallisia ja järjestelmällisiä sekä kattaa koko laitoksen toiminta. Toimenpiteiden pitäisi perustua tuotantolaitoskohtaisesti määriteltyihin turvallisuuspäämääriin ja toimintatapoihin. Toimenpiteiden toteutus ja vaikutus tulisi lisäksi varmistaa jatkuvalla seurannalla ja arvioinnilla sekä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymällä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että vastaavia periaatteita sovellettaisiin myös tuotantolaitoksen toiminnassa tehtäviin muihin.

11 §. Organisaatio ja henkilöstö. Turvallisen toiminnan lähtökohtia on, että tuotantolaitoksen tehtävät on selkeästi organisoitu ja henkilöstön koulutuksesta ja opastuksesta on asianmukaisesti huolehdittu. Aiheeseen liittyviä yksittäisiä säännöksiä sisältyy aihealueen asetustasoisin säädöksiin, mutta lakitasolla asiaa ei ole säännelty. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi pykälä, jossa määritellään perusvaatimukset organisaatiota ja henkilöstöä koskien.

Pykälän 1 momentissa toiminnanharjoitta-

jan velvollisuudeksi säädettäisiin turvallisuuden liittyvien johdon ja henkilöstön tehtävien selkeästä organisoinnista huolehtiminen. Johdon ja henkilöstön tehtävät ja vastuualueet tulisi olla selkeästi määritelty organisaation kaikilla tasoilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajalle velvollisuus huolehtia henkilöstön tarpeellisesta koulutuksesta, opastuksesta ja tehtäviin ohjauksesta. Yksittäisen henkilön koulutustarve riippuu paljolti toiminnan erityispiirteistä ja henkilön tehtävistä. Tuotantolaitoksen turvallinen toiminta kuitenkin edellyttää, että laitoksessa työskentelevät hallitsevat tehtävänsä hyvin sekä ymmärtävät toimintaan liittyvät vaarat ja omien tehtävien merkityksen turvalliseen toiminnan kannalta. Lisäksi heidän tulee osata toimia häiriö- ja onnettomuustilanteissa niin, että vahingot rajoittuvat mahdollisimman pieniksi ja että heidän oma turvallisuutensa ei vaarannu. Henkilöstön ammattitaidon varmistaminen edellyttää käytännössä perus- ja alkukoulutuksen lisäksi jatkuvaa suunnitelmallista ylläpitokoulutusta.

Nykyaikaisissa teollisuuslaitoksissa toimii eri tehtävissä yrityksen oman henkilöstön lisäksi muiden yritysten palveluksessa olevia työntekijöitä. Suuntaus on, että yritykset ulkoistavat yhä enemmän toimintojaan ulkopuolisten toimijoiden tehtäväksi. Osa näiden ulkopuolisten yritysten palveluksessa olevista henkilöistä toimii jatkuvasti tuotantolaitoksen alueella. Osa henkilöistä tekee vain lyhyitä vierailuja tuotantolaitokselle. Ulkopuolisten henkilöiden oman turvallisuuden ja laitoksen turvallisen toiminnan kannalta on keskeisen tärkeää, että ulkopuolinen henkilöstö on koulutuksen suhteen samalla tasolla kuin vastaavissa tehtävissä oleva tuotantolaitoksen palveluksessa oleva oma henkilöstö. Nykyinen kehitys tuo mukanaan vaaran, että tuotantolaitoksen ulkopuolisten yritysten palveluksessa olevien henkilöiden koulutuksesta ja ohjauksesta ei huolehdita oikealla tavalla, ellei sitä ole selkeästi vastuutettu yhdelle, kokonaisuuden parhaiten hallitsevalle toimijalle. Tehtävä kuuluu tältäkin osin luonnollisesti tuotantolaitoksen turvallisuudesta toiminnasta vastuulliselle toiminnanharjoittajalle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan 3 momentin säännöstä, jossa toiminnanharjoittajan vas-

tuuseen kuluisi myös tuotantolaitoksessa toimivien muiden yritysten työntekijöiden koulutuksen ja opastuksen varmistaminen sekä sen valvonta, että ulkopuoliset työntekijät noudattavat käytännössä saamaansa oppia eli toimivat säännösten ja tuotantolaitoksen toimintatapojen mukaisesti.

12 §. *Tuotantolaitoksen käyttö ja kunnossapito.* Tuotantolaitoksen turvallisen toiminnan kannalta on tärkeää, että tuotantolaitoksen laitteistoja ja laitteita käytetään turvallisesti ja niistä annettujen käyttöohjeiden mukaisesti. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudeksi huolehtia laitteistojen ja laitteiden turvallisesta ja käyttöohjeiden mukaisesta käytöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta huolehtia laitteistojen, laitteiden ja järjestelmien kunnossapidosta ja sen varmistamisesta, että niitä voidaan käyttää turvallisesti ja että ne toimivat oikein.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin eräistä tuotantolaitoksen turvalliseen toimintaan tähtäävistä toimenpiteistä, ettei tuotantolaitoksen rakennuksiin ja tuotantotiloihin sijoitettaisi vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä tai niitä sisältäviä laitteistoja ja laitteita tarpeettomasti. Erittäin helposti syttyviä, helposti syttyviä ja räjähtäviä kemikaaleja sekä räjähteitä sisältäviä laitteistoja ja laitteita saisi 3 momentin mukaan sijoittaa rakennukseen vain siinä määrin kuin se on toiminnan järjestämisen kannalta välttämätöntä. Vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä saisi 4 momentin mukaan tuotantotiloissa olla vain sellaisia määriä, jotka ovat toiminnan ja turvallisuuden kannalta perusteltuja.

Tuotantolaitoksen suunnittelu ja rakentaminen

13 §. *Laitteistot ja laitteet.* Osana vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevien tuotantolaitosten turvallisuuden varmistamista toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että tuotantolaitoksessa käytössä olevat laitteistot ja laitteet on alun perin suunniteltu, rakennettu ja sijoitettu mahdollisimman turvallisiksi ja ne on merkitty asianmukaisesti. Laitteistoja ja laitteita koskevia teknisiä ja toiminnallisia vaatimuksia on palo- ja räjäh-

dysvaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskien annettu varsin paljon. Säännökset on annettu tähän saakka pääosin ministeriön päätöstasoisilla säädöksillä. Jatkossakin on tarpeen, että tiettyjen vaaralliseen toimintaan liittyvien laitteistojen ja laitteiden vähimmäisvaatimuksista säädetään yksityiskohtaisemmin laissa olevan valtuutuksen nojalla.

14 §. *Tuotantolaitoksen alueen suunnittelu.* Tässä pykälässä säädettäisiin tuotantolaitoksen suunnittelussa noudatettavista keskeisistä periaatteista. Tarkemmin näiden periaatteiden soveltamisesta erilaisissa tuotantolaitoksissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 1 momentin mukaan tuotantolaitoksen alueella olevat laitokset sekä muut rakennukset, kohteet ja toiminnot tulee sijoittaa ja tarvittaessa suojata siten, että onnettomuuksien leviäminen laitoksesta toiseen laitokseen tai muihin tuotantolaitoksen alueella oleviin rakennuksiin tai rakenteisiin voidaan estää ja että onnettomuuksien vaikutukset voidaan rajata mahdollisimman pienelle alueelle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vaarallisten kemikaalien teolliseen käsittelyyn ja varastointiin tarkoitettujen tilojen ja alueiden sijoittamisesta erilleen muissa tehtävissä työskentelevien ihmisten työskentelytiloista. Samoin siinä säädettäisiin erityisvaaraa aiheuttavien yksiköiden tai toimintojen sijoittamisesta erilleen muista toiminnoista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tuotantolaitoksen alueella olevien laitosten ja toimintojen sijoittamisesta siten, että onnettomuustilanteissa olisi mahdollisuus toteuttaa tarpeelliset torjunta- ja pelastustoimenpiteet. Tämä edellyttäisi, että onnettomuustilanteissa onnettomuusalueilla olevilla on mahdollisuus poistua turvallisesti, torjuntatoimiin osallistuvilla on pääsy onnettomuuskohteisiin ja prosessin turvallinen alasajo tai muun toiminnan alasajo on mahdollinen.

15 §. *Rakennukset ja rakenteet.* Turvallisen toiminnan edellytyksiä vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevissä tuotantolaitoksissa on myös turvallisuusperiaatteiden noudattaminen rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa. Kunkin rakennuksen osalta se merkitsee muun muassa sitä, että rakennuksen ulkopuolella tuotantolaitoksen alueella

sattuva onnettomuus ei aiheuta vakavien henkilövahinkojen vaaraa rakennuksessa työskenteleville eikä onnettomuuden vaikutukset pääse leviämään rakennuksessa oleviin vaarallisiin kemikaaleihin eikä räjähteisiin tai niiden käsittelylaitteisiin. Rakennukset ja niissä olevat laitteistot tulee lisäksi suunnitella ja rakentaa siten, että laitteistossa sattuvan onnettomuuden seuraukset on mahdollista rajata niin, että rakennuksessa työskentelevät ja rakennuksen ulkopuolella olevat henkilöt välttyvät joutumasta vakavaan vaaraan. Yksityiskohtaisempia vaatimuksia edellä mainittujen periaatteiden huomioon ottamisesta sisältyy nykyisiin palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskeviin turvallisuusmääräyksiin. Ne on yleensä annettu ministeriön päätöksen tasoisella säädöksillä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi rakennuksia ja rakenteita koskevat perusvaatimukset, joiden nojalla alemmanasteisissa säädöksissä voitaisiin tarvittaessa edelleenkin antaa yksityiskohtaisia vaatimuksia.

16 §. Asiattomien pääsyn estäminen. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin luonteeseen kuuluu, että toiminnanharjoittajan tulee osana turvallisuustoimenpiteitä huolehtia siitä, että tuotantolaitoksen alueelle ei pääse asiattomia. Asiattomien pääsy alueelle aiheuttaisi turvallisuusriskin laitoksen toimintaa ajatellen ja myös kyseessä oleville henkilöille itselleen. Vastaavasti asiattomat eivät saa saada tuotantolaitokselta haltuunsa vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä. Tämän suuntaisia säännöksiä sisältyy jo nykyisiin asetus- ja ministeriön päätöstuotoisiiin säädöksiin. Ulkoisten uhkien kasvaessa säädösvaatimusten tarve tulee tulevaisuudessa todennäköisesti laajenemaan. Jotta säännökset olisi mahdollista johtaa lakitason vaatimuksista, ehdotetaan peruseriaatteiden kirjaamista lakiin.

Tuotantolaitoksen sijoitus

17 §. Sijoitus rakennetulla alueella. Vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsitteleviin tuotantolaitoksiin liittyy aina potentiaalinen onnettomuuksien mahdollisuus. Riippuen käsiteltävistä kemikaaleista ja räjähteistä ja niiden määristä vakavan onnettomuuden seurausvaikutukset saattavat pahimmillaan ulottua

tuotantolaitoksen ulkopuolelle varsin laajalle alueelle. Osana turvallisuuden varmistamisen peruseriaatteita vaaralliset laitokset tulisi sijoittaa riittävän etäälle yhteiskunnan muista toiminnoista siten, ettei tuotantolaitoksen toiminta aiheuta ulkopuolisille henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen vaaraa. Vaarallisten vaikutusten arvioinnissa tulisi ottaa huomioon tuotantolaitoksen vakavimmat mahdollisiksi arvioitavat onnettomuudet. Suojaetäisyyksiä koskevia yksityiskohtaisia vaatimuksia sisältyy nykyään palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskeviin alemmanasteisiin säädöksiin. Muiden vaarallisten kemikaalien osalta sijoituksessa huomioon otettavat periaatteet on yleensä määritelty yleisemmässä muodossa asetus- tasoisissa säädöksissä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi sijoitusta koskeva yleisvaatimus, jotta valtioneuvoston asetuksiin voitaisiin tulevaisuudessa johtaa lakitasolta kuhunkin tilanteeseen soveltuvat sijoitusvaatimukset.

18 §. Sijoitus luontokohteiden ja pohjavesialueiden läheisyyteen. Rakennettujen alueiden lisäksi tuotantolaitoksia sijoitettaessa tulisi ottaa huomioon erityisen tärkeät ja herkäät luontokohteet sekä tärkeät ja vedenhankinnan kannalta potentiaaliset pohjavesialueet. Tuotantolaitoksessa mahdolliseksi arvioitavat onnettomuudet eivät saisi aiheuttaa ympäristövahinkoja näissä kohteissa eivätkä pilata pohjavesialueen vesiä. Pääsääntöisesti tärkeälle pohjavesialueelle ei tulisi sijoittaa vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsitteleviä tuotantolaitoksia. Jos laitos perustellusta syystä sijoitetaan pohjavesialueelle, tulisi rakenteellisin ja käyttöteknisin erityistoimenpitein varmistaa, ettei laitoksen toiminnasta aiheudu pohjavesien pilaantumisvaaraa. Asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsitte-lystä sisältää pykälässä kuvatut vaatimukset, mutta niille ei löydy lakitasoista perustaa. Tästä syystä myös nämä periaatteet ehdotetaan otettavaksi lakiin.

19 §. Ulkopuolisen toiminnan huomioon ottaminen. Valittaessa vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä käsittelevän tuotantolaitoksen sijoituspaikkaa tulisi laitoksesta ulkopuolelle aiheutuvien vaikutusten lisäksi ottaa huomioon laitoksen ulkopuolinen toiminta siinä mielessä, että läheisyydessä oleva toiminta ei saisi luonteeltaan olla sellaista, että se lisäksi

onnettomuuden syntymisen riskiä tuotantolaitoksessa. Vastaavasti tulisi ottaa huomioon luonnon olosuhteet.

20 §. Kaavan huomioon ottaminen. Pykälässä todettaisiin, että harkittaessa vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevän tuotantolaitoksen sijoitusta, tulisi ottaa huomioon sijoituspaikan ja sen ympäristön senhetkinen ja tuleva käyttötarkoitus. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta mahdollisesti koskevat muut kaavamääräykset tulisi selvittää ennen sijoitus päätöksen tekoa ja niitä tulisi myös noudattaa.

Täydentävät säännökset

**21 §. Turvallisuusvaatimuksia koskeva ase-
tuksenantovaltuus.** Lain soveltamisalan piiriin kuuluu hyvin erityyppistä toimintaa. Kemikaalien ominaisuudet ja vaarallisuus ovat hyvin erilaisia. Kemikaaleja käsitellään monenlaisissa käsittelylaitteistoissa hyvin erilaisia määriä. Tästä syystä erilaisten toimintojen riskit ja niiden hallintaan soveltuvat turvallisuustoimenpiteet poikkeavat merkittävästi tapauksesta riippuen. Pykälässä säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset siitä, mitä laissa määritellyt turvallisuusvaatimukset erityyppisissä tapauksissa merkitsisivät käytännössä.

Suomessa on jo voimassa suuri määrä asetustasoisia ja ministeriön päätöstasoisia säännöksiä tässä luvussa tarkoitetuista asioista. Säännökset perustuvat kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain yleisluontoisiin vaatimuksiin. Nämä säännökset on tarkoitus jättää voimaan ehdotetun lain 138 §:n perusteella. Voimassa olevat säännökset ovat sinänsä tässä luvussa esitettyjen periaatteiden mukaisia, joten ne muodostavat hyvän lähtökohdan tarkempien säännösten edelleen kehittämiselle. Nämä säännökset uusitaan ehdotetun lain nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla muutaman vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Uusissa säännöksissä käsitellään erityisesti tuotantolaitoksen sijoitusta ja alueen suunnittelua sekä tuotantolaitoksen käyttöä ja kunnossapitoa koskevia vaatimuksia. Laitteistoja ja laitteita koskevat vaatimukset pe-

rustuvat nykyisin pääosin Euroopan yhteisön direktiivien vaatimuksiin.

3 luku. **Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi**

Teollinen käsittely ja varastointi

22 §. Toiminnan jaottelu. Vaarallisten kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi jaettaisiin vaarallisen kemikaalin määrän ja vaarallisuuden mukaan laajamittaiseen ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin. Jaottelun mukaisesti määräytyisi tätä toimintaa koskevat hallintomenettelyt ja tämän mukaan määräytyisi myös valvontaviranomaisen.

Teollisen käsittelyn ja varastoinnin jaottelea laajamittaiseen tai vähäiseen sekä muita teollista käsittelyä ja varastointia koskevia velvoitteita määritettäessä otettaisiin huomioon kaikki saman toiminnanharjoittajan hallinnassa olevalla tuotantolaitoksella käsiteltävät ja varastoitavat vaaralliset kemikaalit.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin teollisen käsittelyn ja varastoinnin jaottelusta ottaen huomioon asianomaisen Euroopan yhteisön direktiivin voimaansaattamisen edellyttämät vaatimukset.

Nykyisin tästä jaottelusta laajamittaiseen ja vähäiseen toimintaan on säädetty asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista ja sen liitteessä I. Samassa liitteessä on esitetty myös suuronnettomuusvaaran torjuntaa koskevien velvoitteiden määräytymisrajat, jotka perustuvat Seveso II-direktiiviin. Liitteessä on esitetty vähimmäismäärät eri kemikaaleille ja kemikaaliluokille. Vaarallisten kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi voi määräytyä laajamittaiseksi yksittäisen vaarallisen kemikaalin tai samaan kemikaaliluokkaan kuuluvien kemikaalien yhteismäärän perusteella tai terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien yhteismäärän perusteella. Tämä asetus on tarkoitus jättää voimaan tämän lain 138 §:n perusteella.

23 §. Luvanvaraisuus. Pykälässä ehdotetaan säilytettäväksi nykyinen valvontajärjestelmä, jonka mukaan vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastoin-

tia saisi harjoittaa vain turvatekniikan keskuksen luvalla. On todettu hyödylliseksi valvontaviranomaiselle, että valvontaviranomainen pääsee ennakoita riittävän varhaisessa vaiheessa tarkastamaan tuotantolaitosta koskevat suunnitelmat.

Hakemuksessa toiminnanharjoittajan olisi esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Kuitenkin jos samalla toimipaikalla toimisi useita toiminnanharjoittajia, joista osa harjoittaa laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia ja osa vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä jos toiminnanharjoittajien toiminta muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden, turvatekniikan keskus myöntäisi tällaisissa tapauksissa luvat ja tekisi ilmoituksen perusteella tarvittavat päätökset. Tällä varmistettaisiin, että tällaisissa kohteissa yksi valvontaviranomainen vastaisi kohteen valvonnasta.

Merkittävistä muutoksista toiminnanharjoittajan tulisi tehdä ilmoitus tai hakea lupa. Tarkemmin tästä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin myös lupamenettelystä, muutostilanteisiin liittyvästä lupa- ja ilmoitusmenettelystä, luvan hakemisesta, ilmoituksen tekemisestä sekä hakemuksessa ja ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä. Asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista on annettu yksityiskohtaiset säännökset niistä tiedoista ja selvityksistä, joita toiminnanharjoittajalta edellytetään lupahakemuksen yhteydessä. Nämä säännökset on tarkoitus jättää voimaan tämän lain 138 §:n perusteella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää myös luvan hakemisessa noudatettavista määräajoista muun muassa siten, että valvontaviranomaiselle varmistettaisiin mahdollisuus tutustua tuotantolaitosta koskeviin suunnitelmiin jo ennen merkittävien, kuten esimerkiksi tuotantolaitoksen sijoittamista koskevien päätösten tekemistä.

24 §. Ilmoitusvelvollisuus. Vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saisi harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen pelastusviranomaiselle. Myös tämä valvontamenettely ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan kuitenkin siten, että vähäisen teollisen käsittelyn ja

varastoinnin valvontaviranomaisena olisi ainoastaan pelastusviranomainen. Pelastusviranomaisella tarkoitetaan tässä pelastuslaissa tarkoitettua pelastustoimen alueen pelastusviranomaisista. Kuitenkin 23 §:n 2 momentin tapauksissa ilmoitus tulisi tehdä turvatekniikan keskukselle.

Ilmoituksessa toiminnanharjoittajan olisi esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Merkittävistä muutoksista toiminnanharjoittajan tulisi tehdä ilmoitus. Tarkemmin tästä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin myös ilmoitusmenettelystä, ilmoituksen tekemisestä sekä ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä. Asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista on annettu yksityiskohtaiset säännökset niistä tiedoista ja selvityksistä, joita toiminnanharjoittajalta edellytetään ilmoituksen yhteydessä. Nämä säännökset on tarkoitus jättää voimaan tämän lain 138 §:n perusteella.

25 §. Luvan myöntäminen ja ilmoituksen käsittely. Pykälän mukaan laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia koskevan luvan myöntämisen edellytyksenä on, että toiminnanharjoittaja on osoittanut, että toiminta täyttää tämän lain 2 luvun mukaiset turvallisuusvaatimukset. Lupa katsotaan selkeästi oikeusharkintaiseksi turvallisuusluvaksi. Jos tuotantolaitos täyttäisi sitä koskevat turvallisuusvaatimukset, ei siltä tämän lain perusteella voisi evätä lupaa. Lupa voitaisiin kuitenkin liittää tuotantolaitoksen turvallisen toiminnan kannalta tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin tulee luonnollisesti täyttää samat turvallisuusvaatimukset kuin laajamittainen toiminta. Asianomainen valvontaviranomainen voi asettaa vastaavasti ehtoja toiminnalle tehdesään ilmoituksen perusteella asiasta päätöksen.

26 §. Ympäristövaikutusten arviointi. Pykälässä säädetään, että lain 23 §:n mukaista lupaa varten on esitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus, kun on kysymys ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettusta hankkeesta.

Luvassa olisi todettava, miten ympäristövaikutusten arviointiselostus on otettu huomioon.

27 §. Tuotantolaitosten tarkastus. Pykälän mukaan turvatekniikan keskuksen on valvottava laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen ja 23 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kohteiden teknisen toteutuksen sekä niiden toimintaperiaatteiden, toimintatapojen ja johtamisjärjestelmien vaatimustenmukaisuutta ja toimivuutta. Käytännössä tästä huolehditaan tekemällä tuotantolaitoksiin järjestelmällisiä tarkastuksia määräajoin niiden toiminnan edellyttämässä laajuudessa. Turvatekniikan keskus voi myös hyväksyä muita sellaisia tuotantolaitoksen valvontaan soveltuvia keinoja, joiden avulla se voi varmistua edellä tarkoitettujen asioiden vaatimustenmukaisuudesta ja toimivuudesta. Tämä vastaa nykyisin voimassa olevaa säännöstä. Vastaava velvoite on myös Seveso II-direktiivissä, joka koskee tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tuotantolaitoksia.

Pelastusviranomaisen olisi myös tarkastettava vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien tuotantolaitosten toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimustenmukaisuus. Pelastusviranomaisen voisi päätöksessään hyväksyä, että tällainen tarkastus voitaisiin korvata 100 §:ssä tarkoitettua tarkastuslaitoksen tarkastuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tarkastusten sisällöstä, määräajoista tai ajankohdista sekä ilmoituksista muille viranomaisille ja tarkastusten muusta käytännön toteutuksesta. Asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista on 35—39 ja 42 §:ssä varsin yksityiskohtaiset säännökset tarkastuksien määräajoista, ajankohdista ja sisällöstä sekä niistä laadittavista tarkastuskertomuksista. Säännökset perustuvat osittain Seveso II-direktiivin vaatimuksiin. Nämä säännökset on tarkoitus myös jättää voimaan tämän lain 138 §:n perusteella.

28 §. Sisäinen pelastussuunnitelma. Sisäistä pelastussuunnitelmaa koskeva säännös vastaa nykyisin voimassa olevaa säännöstä. Tämän mukaan tuotantolaitosta koskeva sisäinen pelastussuunnitelma tulee laatia, jos teollinen käsittely ja varastointi on laajamitta-

ista. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin sisäisen pelastussuunnitelman laatimisesta, sisällöstä, uusimisesta, harjoituksista ja suunnitelman toimittamisesta valvontaviranomaiselle.

29 §. Vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin vastuuhenkilö. Pykälän mukaan toiminnanharjoittajan olisi nimitettävä vastuuhenkilö, jos teollinen käsittely ja varastointi on laajamittaista. Vastuuhenkilön tehtävänä olisi huolehtia siitä, että tuotantolaitoksessa toimitaan vaarallisia kemikaaleja koskevien säännösten ja lupaehtojen sekä laadittujen toimintaperiaatteiden ja suunnitelmien mukaisesti. Vastaava vaatimus on jo nykyisin voimassa olevissa säännöksissä.

Vastuuhenkilön tulisi tuntea tuotantolaitoksen toiminta, sitä koskevat säännökset sekä turvallisen toiminnan edellytykset. Vastuuhenkilön tulisi osoittaa pätevyytensä turvatekniikan keskuksen järjestämässä kokeessa.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin vastuuhenkilön nimeämisestä, tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyyden osoittamisesta.

30 §. Toimenpiteet vaarallisista kemikaaleista aiheutuvien suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi. Pykälässä säädetään velvoitteista, jotka aiheutuvat Seveso II-direktiivistä. Tuotantolaitoksessa, jossa vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista voi aiheutua suuronnettomuus, toiminnanharjoittajan on laadittava asiakirja, jossa selostetaan toimintaperiaatteet suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi. Vastaavasti, jos toiminnasta voi aiheutua huomattava suuronnettomuus, toiminnanharjoittajan on laadittava turvallisuusselvitys, jossa toiminnanharjoittaja osoittaa toimintaperiaatteensa suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi sekä antaa tarvittavat tiedot niiden toteuttamiseksi tarvittavasta organisaatiosta ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä.

Edellä mainittujen velvoitteiden määräytymisperusteet on esitetty Seveso II-direktiivissä ja niistä on tarkoitus säätää 4 momentin nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Nykyisin velvoitteiden määräytymisperusteista on säädetty vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetussa asetuksessa.

Turvatekniikan keskus arvioi turvallisuusselvityksessä esitettyjen toimenpiteiden riittävyyden, jota varten toiminnanharjoittajan on toimitettava turvallisuusselvitys turvatekniikan keskukselle. Tähän turvallisuusselvitykseen sisältyvien asiakirjojen julkisuuden ja salassapidon osalta noudatetaan, mitä siitä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Pykälässä on myös säännös kahden tai useamman toisiaan lähellä sijaitsevan tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajien yhteistoiminnasta suuronnettomuuksien torjumiseksi. Tämä säännös perustuu Seveso II-direktiiviin.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksen antovaltuuden 1—3 momentissa säädetyistä suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin suuronnettomuusvaaran ehkäisemistä koskevien velvoitteiden määräytymisestä sekä tarvittavien toimintaperiaatteiden ja turvallisuusselvitysten sisällöstä, uusimissa tarkistusvelvoitteista ja -ajoista sekä velvoitteista toiminnanharjoittajien yhteistoiminnasta suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi. Nämä velvoitteet perustuvat pääosin Seveso II-direktiiviin.

31 §. Turvallisuusselvityksen esillä pitäminen. Tässä pykälässä säädetään toiminnanharjoittajan velvollisuudesta asettaa tuotantolaitosta koskeva turvallisuusselvitys ja siihen liittyvä vaarallisten kemikaalien luettelo nähtäväksi. Tämä velvollisuus perustuu Seveso II-direktiiviin. Vastaava säännös on nyt annettu vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetussa asetuksessa.

Toiminnanharjoittaja voisi turvatekniikan keskuksen suostumuksella rajoittaa turvallisuusselvityksessä yleisölle annettavia tietoja, joita se pitää liike- tai ammattialaisuutena tai muuten perustellusti luottamuksellisina.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin toiminnanharjoittajan turvallisuusselvityksen esillä pitämistä koskevista velvollisuuksista ottaen huomioon asianomaisen Euroopan yhteisön direktiivin voimaan saattamisen edellyttämät vaatimukset.

32 §. Turvallisuusselvitystä vaativien koh-

teiden tiedottamisvelvollisuus. Tässä pykälässä säädetty toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuus perustuu myös Seveso II-direktiiviin.

Turvallisuusselvitystä vaativien kohteiden toiminnanharjoittajan olisi tiedotettava tuotantolaitosta koskevista turvallisuustoimenpiteistä ja onnettomuustapauksissa noudatettavista toimintaohjeista suuronnettomuuden varalta sellaisille henkilöille ja yhteisöille, joihin kyseisessä tuotantolaitoksessa alkunsa saanut suuronnettomuus voisi vaikuttaa. Tiedotteessa olisi annettava tiedot tuotantolaitoksen toiminnasta, suuronnettomuuden vaara aiheuttavista kemikaaleista, suuronnettomuusvaarojen luonteesta sekä väestön varoitamisesta ja käyttäytymisestä onnettomuustilanteissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuudesta ja sen toteuttamisesta sekä annettavien tietojen sisällöstä ottaen huomioon asianomaisen Euroopan yhteisön direktiivin voimaan saattamisen edellyttämät vaatimukset.

Vastaava säännös on nyt annettu vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetussa asetuksessa. Asetukseen sisältyy edellä mainitun Seveso II-direktiivin mukainen liite, jossa on yksityiskohtainen luettelo suuronnettomuuden varalta yleisölle annettavista tiedoista.

Varastoalue

33 §. Varastoalueen vahvistamista koskeva hakemus. Pykälä sisältää velvoitteen varastoalueen vahvistamiseksi sellaiselle varastoalueelle, jossa toimii kaksi tai useampia vaarallisten kemikaalien laajamittaista varastointia harjoittavia toiminnanharjoittajia. Lisäedellytyksenä on, että varastojen käytössä on yhteisiä laitteistoja, liikennealueita, purkaus- ja lastauslaitureita tai niihin verrattavia järjestelyitä taikka varastojen palontorjunta ja muu onnettomuuksiin varautuminen on osittain tai kokonaan suunniteltu hoidettavaksi yhteisin laitteistoin ja varustein. Varastoalueen vahvistamista haettaisiin turvatekniikan keskukselta. Vastaava säännös on nykyisin asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista.

Varastoalueen vahvistamisella halutaan muun muassa varmistaa, että toiminnanharjoittajat ovat sopineet riittävässä määrin yhteisten laitteistojen kunnossapidosta ja yhteisistä järjestelyistä palontorjunnan ja muun onnettomuuksiin varautumisen osalta. Tähän mennessä tällaiseksi varastoalueeksi on vahvistettu useita kemikaalisatamien varastoalueita.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin varastoalueeksi vahvistamisesta, vahvistamisen hakemisesta, hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä.

34 §. Vahvistamispäätös. Pykälän mukaan varastoalueeksi vahvistamisen edellytyksenä olisi, että hakemuksessa on osoitettu, että varastoalueen laitteistot ja järjestelyt täyttävät tämän lain 2 luvun mukaiset turvallisuusvaatimukset. Vahvistamispäätökseen voidaan liittää varastoalueen turvallisuuden kannalta tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Vaarallisen kemikaalin säilytystä koskevat säännökset

35 §. Vaarallisten kemikaalien säilytys. Pykälässä säädettäisiin vaarallisten kemikaalien säilytyksen yleisistä vaatimuksista. Yleisperiaatteena olisi, että kemikaalin säilytyksessä tulee noudattaa huolellisuutta ja varovaisuutta. Vaaralliset kemikaalit tulisi lisäksi säilyttää siten, etteivät asiattomat saisi niitä haltuunsa.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin vaarallisten kemikaalien säilytystä koskevista vaatimuksista.

36 §. Vaarallisten kemikaalien säilytysmäärät ja niiden rajoitukset. Vaarallisten kemikaalien säilytysmäärien ja -paikkojen tulisi olla sellaiset, ettei niistä aiheudu vaaraa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pelastusviranomaisen oikeudesta yksittäistapauksessa rajoittaa vaarallisten kemikaalien säilytysmääriä tai määrätä säilytykselle muita turvallisuuden kannalta tarpeelliseksi katsottuja rajoituksia tai ehtoja. Vastaava rajoitusoikeus pelastusviranomaisilla on nykyisin palvien nesteiden ja kaasujen osalta vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetussa asetuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin vaarallisten kemikaalien säilytysmääriä ja -paikkoja koskevista rajoituksista. Voimassa olevissa säännöksissä on olemassa rajoituksia palavien nesteiden ja kaasujen säilytykselle muun muassa asuin-, toimisto-, majoitus-, päivähoito- ja kokoontumishuoneistossa sekä moottoriajoneuvosuojassa ja myymälähuoneistossa.

Vaarallisen kemikaalin siirto

37 §. Vaarallisten kemikaalien siirtoa koskevat vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin vaarallisten kemikaalien putkistossa tuotantolaitoksen ulkopuolella tapahtuvalle siirrolle asetettavista vaatimuksista. Pääperiaatteena olisi, että siirtoon sovelletaan 2 luvun turvallisuusvaatimuksia.

Putkiston, jossa siirretään vaarallista kemikaalia tuotantolaitoksen ulkopuolella, saisi rakentaa vain turvatekniikan keskuksen antamalla rakentamisluvalla. Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, että luvussa 2 säädetty turvallisuusvaatimukset täyttyvät. Rakentamisluvan osalta noudatettaisiin, mitä 23 ja 25 §:ssä säädetään. Putkistolinjoilla 16 §:n kulunvalvontavaatimukseksi riittäisi nykyiset kartta- ja maastomerkinnot sekä tiedottaminen.

Pykälän vaatimukset koskisivat tällä hetkellä lähinnä maakaasun siirtoa, josta on voimassa vastaavat säännökset maakaasuasetuksessa.

38 §. Putkiston tarkastukset. Toiminnanharjoittajan olisi huolehdittava siitä, että putkisto tarkastetaan ennen käyttöönottoa ja sen jälkeen määräajoin. Tarkastusten määräajoista ja ajankohdista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkastukset tekisi 100 §:ssä tarkoitettu tarkastuslaitos. Turvatekniikan keskus voisi hyväksyä myös, että määräaikaistarkastusten sijasta putkiston kuntoa valvottaisiin toiminnanharjoittajan oman tarkastusjärjestelmän mukaisesti. Hyväksymisen edellytyksenä olisi, että tarkastusjärjestelmän noudattaminen varmistaisi vastaavan turvallisuustason kuin määräaikaistarkastukset.

39 §. Putkiston vastuuhenkilö. Pykälän mukaan toiminnanharjoittajan olisi nimettävä

tuotantolaitoksen ulkopuolella olevalle vaarallisen kemikaalin putkistolle vastuuhenkilö. Putkiston vastuuhenkilön tehtäviin ja pätevyysvaatimuksiin sovellettaisiin laajamittaisesta teollisesta käsittelystä ja varastoinnista vastaavan vastuuhenkilön vaatimuksia 29 §:n mukaisesti.

40 §. Putkistoja koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin tarkemmin vaarallisen kemikaalin siirtoon tarkoitettulle putkistolle asetettavista vaatimuksista, putkiston rakentamislupamenettelyistä, luvan hakemisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä. Muutoin rakentamisluvan osalta noudatettaisiin, mitä 23 ja 25 §:ssä säädetään vaarallisen kemikaalin laajamittaisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin lupamenettelyistä. Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin myös putkiston tarkastuksista sekä niiden määräajoista ja ajankohdista sekä vastuuhenkilöistä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin myös niistä kohteista, joita ei vaadittaisi tarkastettavaksi. Tällaisia kohteita olisivat esimerkiksi maakaasua käyttävät pien- ja rivitalokohteet, joiden vaatimustenmukaisuus todettaisiin asennusliikkeen kirjallisella vakuutuksella, kuten on käytäntö vastaavissa öljylämmitys- ja nestekaasukohteissa. Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin lisäksi toiminnanharjoittajan omalle tarkastusjärjestelmälle asettavista vaatimuksista ja sitä koskevista hyväksymismenettelyistä.

4 luku. **Räjähdyksen estäminen ja räjähdyksiltä suojautuminen**

41 §. Räjähdyksivaaran arviointi. Toiminnanharjoittajan velvollisuus olisi arvioida räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttamat vaaratekijät ja räjähdysvaaran aiheuttamat riskit. Arviointi olisi tarkistettava säännöllisesti ja aina, kun tehdään merkittäviä muutoksia.

42 §. Periaatteet räjähdyksen estämiseksi ja räjähdyksiltä suojautumiseksi. Pykälässä säädetäisiin periaatteista räjähdyksen estämiseksi ja räjähdyksiltä suojautumiseksi. Toiminnanharjoittajan olisi räjähdyksen estämiseksi ja räjähdyksiltä suojautumiseksi ryhdyttävä asianmukaisesti teknisiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin. Nämä periaatteet perustuvat

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 1999/92/EY vähimmäisvaatimuksista räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttamalle vaaralle mahdollisesti alttiiksi joutuvien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelun parantamiseksi. Direktiivi on saatettu Suomessa voimaan työturvallisuuslain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella räjähdyskelpoisten ilmaseosten työntekijöille aiheuttaman vaaran torjunnasta.

Näiden periaatteiden mukaisesti ensimmäisenä toimenpiteenä olisi räjähdyskelpoisten ilmaseosten muodostumisen estäminen. Jos tämä ei toiminnan luonteen vuoksi olisi mahdollista, niin seuraavana toimenpiteenä olisi räjähdyskelpoisten ilmaseosten syttymisen estäminen. Viimeisenä toimenpiteenä olisi räjähdyksen vahingollisten vaikutusten vähentäminen niin, että ihmisten terveys ja turvallisuus varmistetaan.

43 §. Tilojen luokittelu. Pykälässä säädetäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta luokitella tilat. Toiminnanharjoittajan olisi luokiteltava tilat, joissa voi esiintyä räjähdyskelpoisia ilmaseoksia, noudatettava luokiteltuja tiloja koskevia vähimmäisvaatimuksia ja merkittävä näiden tilojen sisäkäynnit.

Pykälän 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on myös luokiteltava tilat, joissa räjähteitä valmistetaan, käsitellään tai varastoidaan. Luokittelu tapahtuu räjähteiden pölyämisen tai haihtumisen aiheuttaman räjähdysvaaran esiintymistiheyden ja keston mukaan.

44 §. Räjähdyssuojausasiakirja. Toiminnanharjoittajan olisi laadittava räjähdysuojausasiakirja, jossa todetaan räjähdysuojauksen osalta tehdyt arvioinnit ja niiden tulokset sekä toimenpiteet räjähdysuojauksen varmistamiseksi. Räjähdyssuojausasiakirja voi olla osana muuta työpaikalla laadittavaa turvallisuusselvitystä tai -suunnitelmaa.

45 §. Räjähdyksivaaraa koskeva asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin tarkemmin toiminnanharjoittajalle asetetuista velvollisuuksista, kuten räjähdysvaaran arvioinnista, toimenpiteistä räjähdyksen estämiseksi ja räjähdyksiltä suojautumiseksi, räjähdyskelpoisia ilmaseoksia sisältävien tilojen ja räjähdetilöiden luokittelusta ja näitä tiloja koskevista vaatimuksista sekä

räjähdyssuojasiasiakirjan sisällöstä. Pääosin valtioneuvoston asetuksen säännökset perustuisivat asianomaisen Euroopan yhteisön direktiivin vaatimuksiin.

5 luku. **Vaarallisiin kemikaaleihin liittyvät tuotteet**

46 §. Räjähdyssuojasiasiakirjan sisällöstä. Pääosin valtioneuvoston asetuksen säännökset perustuisivat asianomaisen Euroopan yhteisön direktiivin vaatimuksiin.

46 §. Räjähdyssuojasiasiakirjan sisällöstä. Pääosin valtioneuvoston asetuksen säännökset perustuisivat asianomaisen Euroopan yhteisön direktiivin vaatimuksiin.

46 §. Räjähdyssuojasiasiakirjan sisällöstä. Pääosin valtioneuvoston asetuksen säännökset perustuisivat asianomaisen Euroopan yhteisön direktiivin vaatimuksiin.

47 §. Kaasulaitteiden vaatimukset. Pykälässä annettaisiin yleiset vaatimukset kaasumaisia polttoaineita – käytännössä neste- tai maakaasua – käyttäville laitteille. Vaatimukset perustuvat Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiiviin 90/395/ETY, joka on Suomessa saatettu voimaan kaasulaiteasetuksella.

48 §. Aerosolien vaatimukset. Pykälässä annettaisiin yleiset vaatimukset vaarallisia kemikaaleja sisältäville aerosoleille. Vaatimukset perustuvat Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiiviin 75/324/ETY, joka on Suomessa saatettu voimaan aerosoliasetuksella.

49 §. Vaarallisen kemikaalin säiliöiden vaatimukset. Pykälässä annettaisiin perusvaatimukset säiliöille, jotka on tarkoitettu vaarallisten kemikaalien varastointiin. Säiliöiltä edellytettäisiin tiiveyttä ja lujaa rakennetta sekä sisällön ja käyttöolosuhteiden aiheuttamien rasitusten kestämistä. Käyttöolosuhteista aiheutuvaa rasitusta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon kohtuudella ennakoitavissa

olevat olosuhteet ja häiriötilanteet. Säiliöissä, jotka on tarkoitettu vaarallisten kemikaalien varastointiin sellaisissa olosuhteissa, että säiliöön voi muodostua räjähdyskelpoisia seoksia, tulisi rakenteellisilla ratkaisulla varmistaa, että säiliön sisäpuolisesta syttymisestä aiheutuva räjähdyspaineen nousu vaurioittaisi säiliötä suunnitellusti mahdollisimman lievin seurausvaikutuksin.

Palavan nesteen säiliöille on kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä palavista nesteistä annettu yksityiskohtaisia rakennusvaatimuksia, jotka perustuvat osaksi kansallisten ja eurooppalaisten standardisointijärjestöjen julkaisemiin standardeihin. Vaatimusten perustaksi on perusvaatimukset tarpeen kirjata myös lakitasolle.

50 §. Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen. Räjähdyssuojasiasiakirjan sisällöstä.

50 §. Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen. Räjähdyssuojasiasiakirjan sisällöstä.

50 §. Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen. Räjähdyssuojasiasiakirjan sisällöstä.

Palavien nesteiden varastointiin liittyy sellaisia potentiaalisia riskejä, että Suomessakin on jo vuosikymmeniä ollut asetus- ja ministeriön päätösten mukaisesti säännöksinä siitä, kuinka palavien nesteiden säiliöiden valmistajien tulee osoittaa säiliöiden rakenteellinen vaatimustenmukaisuus. Vastaavia säännöksiä on lähivuosina todennäköisesti tulossa direktiivitasolle.

Edellä mainittujen säännösten lakitasoiseksi perustaksi ehdotetaan lakiin vaatimusten osoittamista koskevaa pykälää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa valmistettujen, vaarallisen kemikaalin varastointiin tarkoitettujen säiliöiden vastaavuuksista tunnistamisesta. Sen mukaan

vaarallisen kemikaalin varastointiin tarkoitettu säiliö, joka on valmistettu tai saatettu markkinoille toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valmistettu muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, tulee hakemuksesta katsoa 49 §:ssä tarkoitettujen vaatimusten mukaiseksi, jos vaatimustenmukaisuus on arvioitu 49 §:ssä tarkoitettujen vaatimusten ja 50 §:n 1 momentissa tarkoitettujen menetelmien tai vastaavan laatu- ja turvallisuustason varmistavien vaatimusten ja menetelmien mukaisesti ja tulokset osoittavat säiliön täyttävän sille asetetut vaatimukset sekä jos vaatimustenmukaisuuden arvioinnin on suorittanut tarkastuslaitos, jonka asianomainen Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio on hyväksynyt noudattaen 101 §:ssä säädettyjä vastaavia vaatimuksia. Edellä tarkoitettu hakemus säiliön hyväksymisestä on osoitettava turvatekniikan keskukselle.

51 §. Ohjeet ja merkinnät. Edellisissä pykälissä mainituissa direktiiveissä ja kansallisissa säännöksissä on vaatimusten ja vaatimustenmukaisuuden osoittamismenetelyjen lisäksi säännöksiä turvallisen asennuksen ja käytön edellyttämien tietojen ja ohjeiden luovuttamista kyseessä olevien tuotteiden hankkijoille sekä tuotteiden merkitsemistä niin, että niiden vaatimustenmukaisuuden osoittaminen voidaan tuotemerkinnöistä tarkistaa. Alemmanasteisten säännösten mahdollistamiseksi ehdotetaan lakiin ohjeita ja merkintöjä käsittelevää pykälää.

52 §. Vaarallisiin kemikaaleihin liittyviä tuotteita koskeva asetuksenantovaltuus. Pykälässä annettaisiin valtuutus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin luvussa mainittujen tuotteiden turvallisuusvaatimuksesta, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta mukaan luettuna tarkastuslaitosten osuus vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa, säiliöiden hyväksymistä koskevasta hakemuksesta sekä merkinnöistä ja ohjeista, joista luvun edeltävissä pykälissä on määritelty perusteet.

Pykälässä tarkoitetuista tuotteista on voimassa Euroopan yhteisön direktiivejä, jotka on kansallisesti saatettu voimaan räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetuilla asetuksilla. Asetuksissa on säädetty direktiivien mukaisesti tarkemmin näille tuotteille asetetuista turvallisuusvaatimuksis-

ta, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, tarkastuslaitosten tehtävistä vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa sekä merkinnöistä. Vaarallisten kemikaalien säiliöistä on annettu kansallisia säännöksiä muun muassa palavien nesteiden säiliöiden osalta räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla. Nämä asetukset on tarkoitus jättää voimaan tämän lain 138 §:n perusteella.

6 luku. Vaarallisiin kemikaaleihin liittyvien laitteistojen asennus ja huolto

53 §. Laitteistojen asennus ja huolto. Pykälässä säädettäisiin yleisestä velvoitteesta vaarallisiin kemikaaleihin liittyvien laitteistojen asennukselle ja huollolle. Vaarallisten kemikaalien valmistus-, siirto-, varastointi- ja käyttölaitteistot tulee asentaa ja huoltaa asiantuntevasti ja huolellisesti siten, että niiden käytöstä ei aiheudu henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingon vaaraa.

54 §. Maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastus. Pykälässä säädettäisiin velvoite tarkastaa määräajoin tärkeällä tai muulla vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella olevat maanalaiset öljysäiliöt. Velvoitteesta huolehtiminen kuuluisi öljysäiliön omistajalle tai haltijalle. Vastaava säännös on jo voimassa öljylämmityslaitteistoista annetussa asetuksessa.

Säiliö, joka määräaikaistarkastuksessa havaittaisiin öljyvahingonvaaraa aiheuttavaksi, olisi korjattava tai poistettava käytöstä. Vältöntä vaaraa aiheuttava säiliö olisi heti poistettava käytöstä.

55 §. Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeiden pätevyys. Maakaasun, nestekaasun, öljylämmityslaitteistojen käyttölaitteita ja muovisia kaasuputkistoja saisi asentaa ja huoltaa sekä edellä 54 §:ssä tarkoitettuja maanalaisia öljysäiliöitä tarkastaa vain turvatekniikan keskuksen hyväksymä asennus-, huolto- ja tarkastusliike. Vastaavat säännökset ovat jo nykyään voimassa räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetuissa asetuksissa.

Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeiden hyväksymisen edellytyksenä olisi, että niillä on riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä se-

kä toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät. Hyväksytyllä liikkeellä tulisi lisäksi olla palveluksessaan pätevä vastuuhenkilö.

56 §. Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeen vastuuhenkilö. Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeen palveluksessa tulisi olla vastuuhenkilö, jonka tehtävänä olisi huolehtia siitä, että liike toimii sitä koskevien säännösten ja valvontaviranomaisten asettamien ehtojen mukaisesti.

Vastuuhenkilöllä tulisi olla harjoitettavaan toimintaan nähden riittävä työkokemus ja koulutus sekä toimintaan liittyvien säännösten tuntemus.

Vastuuhenkilön tulisi osoittaa pätevyytensä turvatekniikan keskuksen tai sen hyväksymän asiantuntevan arviointilaitoksen järjestämässä kokeessa. Hyväksytystä kokeesta asianomaiselle henkilölle annetaan todistus. Edellä mainittuun arviointilaitokseen sovellettaisiin 100 §:n 2—4 momentissa, 101 §:n 1 ja 4 momentissa 103, 121 ja 127 §:ssä sekä 104 §:n nojalla tarkastuslaitokselle säädettyjä vaatimuksia. Arviointilaitokselta ei kuitenkaan edellytetäisi 101 §:n 3 momentissa tarkoitettua ulkopuolista arviointia.

57 §. Laitteistojen asennukseen, huoltoon ja tarkastukseen liittyvä asetuksenantovaltuus. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastusten määräajoista, säiliöiden luokituksesta ja määräaikaistarkastusten perusteella tehtävistä toimenpiteistä sekä asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeiden hyväksymisestä, hyväksymisen hakemisesta ja hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä sekä liikkeille asetettavista vaatimuksista. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös tarkemmin vastuuhenkilön tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyyden osoittamisesta.

7 luku. **Räjähdeiden valmistus ja varastointi**

Luvanvarainen valmistus ja varastointi

58 §. Räjähdeiden valmistuksen ja varastoinnin luvanvaraisuus. Pykälässä säädettäisiin, että räjähteiden valmistus ja varastointi

edellyttää pääsääntöisesti luvan hankkimista turvatekniikan keskukselta. Poikkeuksena tähän olisi 63 §:ssä mainittu ilotulitteiden ja vastaavien pyroteknisten tuotteiden rajoitettu varastointi kaupan yhteydessä. Pienten räjähdemäärien säilytystä koskevista poikkeuksista on säädetty myös 87 §:ssä.

Toiminnanharjoittajan tulisi hakea 1 momentissa tarkoitettua lupaa turvatekniikan keskukselta. Hakemuksessa olisi esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä. Myös toiminnan olennaisiin muutoksiin tulisi hakea lupa samoin perustein kuin varsinaiseen toimintaan.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin räjähteiden valmistusta ja varastointia koskevasta lupamenettelystä toimintaa aloitettaessa ja muutostilanteissa, luvan hakemisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä. Räjähdeasetuksessa on annettu yksityiskohtaiset säännökset niistä tiedoista ja selvityksistä, joita toiminnanharjoittajalta edellytetään lupahakemuksen yhteydessä. Nämä säännökset on tarkoitus jättää voimaan tämän lain 138 §:n perusteella.

59 §. Räjähdeitä koskevan luvan myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin, että valmistus- ja varastointiluvan edellytyksenä on se, että toiminnanharjoittaja on osoittanut toiminnan täyttävän laissa määritellyt turvallisuusvaatimukset, joista alemmanasteisissa säädöksissä on annettu yksityiskohtaisempia turvallisuusmääräyksiä. Lupapäätöksiin turvatekniikan keskus voisi liittää turvallisuusvaatimusten täyttämisen kannalta perusteltavissa olevia ehtoja.

Säännökset vastaavat nykyistä räjähdeseetoksen sääntelyä.

60 §. Räjähdeiden valmistuksen ja varastoinnin tarkastus. Pykälän mukaan turvatekniikan keskuksen olisi valvottava 58 §:ssä tarkoitettujen räjähteiden valmistusta ja varastointia harjoittavien tuotantolaitosten teknistä toteutusta sekä niiden toimintaperiaatteiden, toimintatapojen ja johtamisjärjestelmien vaatimustenmukaisuutta ja toimivuutta. Käytännössä tästä huolehdittaisiin tekemällä tuotantolaitoksiin järjestelmällisiä tarkastuksia määräajoin niiden toiminnan edellyttämässä laajuudessa. Turvatekniikan keskus voisi myös hyväksyä muita sellaisia tuotanto-

laitoksen valvontaan soveltuvia keinoja, joiden avulla se voi varmistua edellä tarkoitettujen asioiden vaatimustenmukaisuudesta ja toimivuudesta. Velvoite vastaa nykyisin voimassa olevia räjähdeasetuksen säännöksiä. Vastaava velvoite on myös Seveso II-direktiivissä direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tuotantolaitoksia koskien.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tarkastusten sisällöstä, määräajoista tai ajankohdista sekä niiden käytännön toteutuksesta. Räjähdeasetuksessa on varsin yksityiskohtaiset säännökset tarkastuksien määräajoista ja ajankohdista, sisällöstä sekä niistä laadittavista tarkastuskertomuksista. Säännökset perustuvat osittain Seveso II-direktiivin vaatimuksiin. Nämä säännökset on tarkoitettu myös jättää voimaan tämän lain 138 §:n perusteella.

61 §. Räjähdeiden valmistuksen ja varastoinnin vastuuhenkilö. Pykälän mukaan toiminnanharjoittajan olisi nimettävä vastuuhenkilö, jonka tehtävänä olisi huolehtia siitä, että tuotantolaitoksessa toimitaan räjähteitä koskevien säännösten ja lupaehtojen sekä laadittujen toimintaperiaatteiden ja suunnitelmien mukaisesti. Jo nykyisin voimassa olevat säännökset edellyttävät vastaavien vastuuhenkilöiden nimeämistä.

Vastuuhenkilön tulisi tuntea tuotantolaitoksen toiminta, sitä koskevat säännökset ja turvallisen toiminnan edellytykset. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin vastuuhenkilön nimeämisestä, tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyyden osoittamisesta.

62 §. Toimenpiteet räjähteistä aiheutuvien suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi. Pykälän mukaan toiminnanharjoittajan tulisi laatia vastaavat asiakirjat myös räjähteitä käsittelevien suuronnettomuusvaarallisten tuotantolaitoksen osalta kuin mitä 30 §:ssä edellytetään vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavaa tuotantolaitosta koskien. Vastaavasti toiminnanharjoittajan olisi laadittava sisäinen pelastussuunnitelma 28 §:n mukaisesti.

Turvallisuusselvitystä vaativien kohteiden toiminnanharjoittajien olisi myös huolehdittava turvallisuus selvityksen esillä pitämisestä 31 §:n mukaisesti ja tiedottamisvelvollisuudesta 32 §:n mukaisesti.

Varastointi kaupan yhteydessä

63 §. Pyroteknisten välineiden varastointi kaupan yhteydessä. 58 §:n mukaan myös kaupan yhteydessä tapahtuva räjähteiden varastointi edellyttäisi turvatekniikan keskuksen lupaa. Poikkeuksena luvanvaraisuuteen tässä pykälässä säädettäisiin, että yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen ilotulitteiden ja niihin vaarallisuudeltaan verrattavien pyroteknisten välineiden kaupan varastoinnin osalta tehtäisiin ilmoitus pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomaisen tekisi asiasta ilmoituksen perusteella päätöksen, jossa voitaisiin asettaa toiminnalle tarpeellisia ehtoja. Säännökset vastaavat voimassa olevan räjähdeasetuksen vaatimuksia. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin muun muassa edellä tarkoitettu ilmoitusmenettelystä ja siinä noudatettavista määräajoista.

64 §. Pyroteknisten välineiden varastoinnin tarkastus. Pykälä edellyttäisi, että pelastusviranomaisen tarkastaisi 63 §:ssä tarkoitettujen varastojen toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimustenmukaisuuden. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tarkastusten sisällöstä, määräajoista tai ajankohdista sekä tarkastusten muusta käytännön toteutuksesta. Tarkoitus on, että pelastusviranomaisen tarkastaisi nämä varastot kerran vuodessa. Ilotulitteiden kauppa on käytännössä keskittynyt joulun ja uudenvuoden väliseen aikaan, joten pelastusviranomaisten tarkastuksetkin ajoittuisivat suurimmaksi osaksi tähän aikaan. Velvoitteet vastaavat jo nyt räjähdekaupan varastoinnille räjähdeasetuksen perusteella asetettuja vaatimuksia.

65 §. Räjähdekaupan vastuuhenkilö. Varastoinnille edellytetään nykyäänösten mukaisesti myös asiantuntevaa vastuuhenkilöä. Vastuuhenkilön tulisi huolehtia siitä, että toiminta tapahtuu säännösten ja pelastusviranomaisten asettamien ehtojen mukaisesti. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin vastuuhenkilön tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyyden osoittamisesta.

66 §. Varastoitavien räjähteiden enimmäismäärät. Kaikkien räjähteiden käsittelyyn liittyy onnettomuusvaara. Räjähdekauppaa harjoittavissa liiketiloissa saattaa olla paikalla suuria määriä ihmisiä. Onnettomuusriskien

pitämiseksi mahdollisimman alhaisina räjähdekaupan yhteydessä on jo nykyisissä räjähdasetukseen perustuvissa säännöksissä rajoitettu myymälätiloissa sallittavien räjähteiden määriä voimakkaasti. Säännösten perustaksi ehdotetaan asiaa koskevaa vaatimusta lakitasolle. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin kaupan yhteydessä varastoitavien räjähteiden enimmäismääristä ja niitä koskevista rajoituksista.

8 luku. **Räjähteiden hyväksyminen, maahantuonti ja siirto**

Räjähteiden hyväksyminen

67 §. Räjähteitä koskevat yleiset vaatimukset. Pykälässä esitettäisiin yleiset vaatimukset markkinoille saatettaville räjähteille. Vaatimukset perustuvat Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiiviin 93/15/ETY, joka on saatettu voimaan räjähteiden vaatimustenmukaisuuden toteamisesta annetulla asetuksella. Puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettujen räjähteiden erityisestä luonteesta ja puolustusvoimien lakisääteisistä tehtävistä johtuen näiden räjähteiden vaatimukset tulee arvioida muista räjähteistä poiketen. Tällä varmistetaan näidenkin räjähteiden turvallinen käsittely kaikissa käyttöolosuhteissa. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin räjähteille asetettavista teknisistä vaatimuksista ja räjähteiden luokuksesta.

Asetuksessa räjähteiden vaatimustenmukaisuuden toteamisesta on säädetty edellä mainitun direktiivin mukaisesti räjähteille asetettavista teknisistä vaatimuksista. Ehdotetun lain 138 §:n mukaisesti tämä asetus on tarkoitus jättää edelleen voimaan.

68 §. Räjähteiden vaatimustenmukaisuuden osoittaminen ja merkinnät. Pykälässä säädettäisiin markkinoille saatettavien räjähteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja räjähteiden merkinnöistä. Vaatimukset perustuvat Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiiviin 93/15/ETY.

Euroopan yhteisön direktiivin määräykset tarkastuslaitoksista eivät koske puolustusvoimien toimintaa. Puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettujen räjähteiden

vaatimustenmukaisuus todetaan puolustushallinnon sisäisesti ja menettelystä säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

Pykälän vaatimukset eivät koski pyroteknisiä välineitä, joista on säädetty 69 §:ssä. Pyrotekniset välineet, jotka käytännössä ovat valtaosin iletulitteita, eivät kuulu myöskään edellä mainitun direktiivin soveltamisalaan.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, tarkastuslaitoksen tehtävistä vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja merkinnöistä.

Asetuksessa räjähteiden vaatimustenmukaisuuden toteamisesta on säädetty tarkemmin edellä mainitun direktiivin mukaisesti räjähteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, tarkastuslaitoksen tehtävistä vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja merkinnöistä. Ehdotetun lain 138 §:n mukaisesti tämä asetus on tarkoitus jättää edelleen voimaan.

69 §. Pyroteknisten välineiden vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin, että myös pyroteknisten välineiden tulee täyttää 67 §:n yleiset vaatimukset räjähteille. Turvallisen varastoinnin ja käsittelyn kannalta olisi olennaista, että tuotteet on pakattu asianmukaisesti ja niiden käsittelijä saa tuotteiden mukana tarvittavat ohjeet. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää turvallisuuden varmistamiseksi ehtoja ja rajoituksia pyroteknisille välineille ja niiden pakkauksille. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lisäksi rajoittaa pyroteknisten välineiden panosten ja räjähdystehon suuruutta. Valtaosiltaan pyrotekniset välineet ovat yksityiseen kulutukseen tarkoitettuja iletulitteita ja niitä käyttävät ihmiset, joiden asiantuntemus räjähteiden käsittelyssä on varsin rajallinen. Pykälän vaatimuksia vastaavat säännökset sisältyvät tällä hetkellä räjähdasetukseen ja sen nojalla annettuun kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen.

70 §. Pyroteknisten välineiden hyväksyminen. Räjähteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamista koskeva 68 § ei vastaavan Euroopan yhteisön direktiivin mukaisesti koski pyroteknisiä välineitä. Tästä syystä tässä pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta hyväksyttää pyrotekniset välineet turvatekni-

kan keskuksella ennen niiden luovuttamista kauppaan tai muulla tavalla. Pykälässä määriteltäisiin ne tiedot, jotka hyväksymishakemuksessa tulisi esittää.

Pyroteknisen välineen hyväksyttävyyden arvioinnissa olisi keskeinen osuus asiantuntijan ja luotettavan testauslaitoksen tekemien testauksen tuloksilla. Testauslaitoksen tulisi olla mittatekniikan keskuksen tai muun Euroopan kuuluvan alueeseen kuuluvan valtion akkreditointielimen asianomaiselle pätevyysalueelle akkreditoima.

Pykälä edellyttäisi hyväksytyjen välineiden merkitsemistä hyväksymismerkinnällä.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin hakemuksen ja hyväksymismenettelyn yksityiskohdista sekä hyväksymismerkinnästä.

Säännökset vastaavat voimassa olevan räjähdeasetuksen vaatimuksia.

71 §. Pyroteknisten välineiden laadunvalvonta. Valtaosa Suomen markkinoille tulevista ilotulitteista tuodaan Kaukoidästä. Käytäntö on osoittanut, että olisi erittäin tärkeätä varmistaa myös maahantuotavien tuote-erien osalta, ennen kuin ne pääsevät myyntiin, että ne täyttävät tuotenäytteisiin perustuvan hyväksymispäätöksen vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin markkinoille saattajan velvollisuudesta huolehtia tuotteidensa laadunvalvonnasta tältä osin. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin laadunvalvonnan toteutuksesta.

72 §. Räjähdesäännöksiä koskeva rajaus. Mitä 67—71 §:ssä on säädetty räjähdeiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja hyväksymismenettelystä, ei kuitenkaan koskisi lähetyspistoleissa ja työkaluissa käytettäviä patruunoita, patruunoiden sytytysnalleja eikä valaisu- ja merkinantovälineitä ja vastaavia pyroteknisiä välineitä. Tällaisia välineitä käytetään muun muassa aluksissa ja pelastautumislaitteissa. Lähetyspistoolin patruunoita lukuun ottamatta niiden vaatimustenmukaisuuden osoittamismenettelyistä on säädetty muussa lainsäädännössä.

Ehdotetut säännökset pyroteknisistä välineistä (69—71 §) eivät sovellu puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan ja rajavartiolaitoksen käyttöön tarkoitettuihin pyroteknisiin välineisiin. Nämä kuuluisivat laissa tarkoitettujen räjähdeiden määrittelymään.

Räjähdeiden maahantuonti ja siirto

73 §. Räjähdeiden maahantuontilupa. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevien asetustasoisten räjähdesäännösten mukaisesti räjähdeiden maahantuonnin luvanvaraisuudesta, kun räjähdeitä tuodaan Euroopan talousalueen ulkopuolelta.

Lupaa räjähdeiden maahantuontiin haettaisiin turvatekniikan keskukselta. Hakemuksessa olisi esitettävä tiedot maahantuotavista räjähdeistä, räjähdeiden käyttötarkoitus sekä selvitys räjähdeiden varastoinnista.

Maahantuoja joutuisi maahantuontiluvan saadakseen osoittamaan, että räjähdeiden vaatimustenmukaisuus on varmistettu 67—71 §:ssä tarkoitettulla tavalla ja että maahantuojan käytettävissä olisi turvallisen toiminnan edellyttämä määrä vaatimukset täyttävää varastotilaa. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin räjähdeiden maahantuonnin lupamenettelystä, luvan hakemisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

Säännökset vastaavat voimassa olevan räjähdeasetuksen vaatimuksia.

74 §. Räjähdeiden siirto. Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi 93/15/ETY edellyttää, että räjähdeiden siirtoja Euroopan talousalueen jäsenmaiden välillä ja jäsenvaltioiden sisällä valvotaan tietyllä valvontajärjestelmällä. Järjestelmä perustuu siihen, että räjähdeitä ei saa lähettää eikä luovuttaa vastaanottajalle, joka ei ole niin sanotulla siirtotodistuksella osoittanut, että on rekisteröitynyt vastaanottajamaan viranomaisille ja on oikeutettu laillisesti hankkimaan räjähdeitä. Direktiivin vaatimukset on Suomessa saatettu voimaan räjähdeasetuksella. Valtioneuvosto valtuutettaisiin antamaan asetuksella direktiivin edellyttämät tarkemmat säännökset siirrosta ja siirtotodistuksesta.

75 §. Räjähdeiden kauttakuljetus. Pykälässä säädettäisiin räjähdeiden kauttakuljetuksesta. Ennen räjähdeiden siirtoa räjähdeiden siirrolle olisi saatava hyväksyminen myös niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisilta viranomaisilta, joiden alueen kautta räjähdeitä kuljetetaan.

76 §. Pyrotekniset välineet. Pykälässä säädettäisiin, etteivät edellä olevat 74 ja 75 §

koskisi pyroteknisiä välineitä.

Muovailtavat räjähteet

77 §. Muovailtavien räjähteiden merkitseminen. Suomi on liittynyt kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön toimesta valmisteltuun yleissopimukseen muovailtavien räjähteiden merkitsemistä tunnistamista varten. Sopimusvelvoitteiden toimeenpanemiseksi lakia räjähdysvaarallisista aineista täydennettiin marraskuussa 2001 lisäämällä uusi pykälä (1 a §) ja antamalla sen perusteella kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä toimeenpanon yksityiskohdista. Vastaavat säännökset esitetään otettavaksi tämän lain pykäläksi. Pykälässä säädetään merkintävelvoitteesta ja sitä koskevasta poikkeuksista. Tarkemmat säännökset olisi jatkossa tarkoitus antaa valtioneuvoston asetuksella.

9 luku. Räjähdeiden käyttö, luovutus ja säilytys

Räjähdeiden käyttöä koskevat velvoitteet

78 §. Räjähdeiden käyttö. Pykälässä säädetäisiin räjähteiden käytön yleisperiaatteista. Vastaavat säännökset sisältyvät nykyiseen räjähdeseasetukseen.

Puolustusvoimien lakisäätteisten tehtävien erityisluonteesta johtuen sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä ei kaikissa tilanteissa, kuten aluevalvontalaissa (755/2000) tarkoitettua alueellisen koskemattomuuden turvaamistehtävää toteutettaessa, voida käyttää 1 momentin edellyttämällä tavalla. Esimerkiksi puolustusvoimien aluksilla on aluevalvontatehtävän hoitamiseksi välittömästi käyttöön otettavia sotilaalliseen käyttöön tarkoitettuja räjähteitä. Puolustusministeriön asetuksella ja puolustushallinnon sisäisillä määräyksillä varmistetaan, että räjähteiden käyttö on kaikissa tilanteissa mahdollisimman turvallista.

79 §. Ilmoitus räjäytystyöstä. Pykälässä säädetäisiin räjäytystyötä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta poliisille. Poliisi voisi ilmoituksen perusteella antaa tarvittaessa määräyksiä käytön edellyttämistä varoitoimista, määrätä käytölle rajoituksia ja tarvittaessa

kieltää käytön, jos siitä aiheutuisi ilmeistä henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen varaa. Vastaavat säännökset sisältyvät tällä hetkellä räjähdeseasetukseen.

80 §. Panostajien pätevyys ja järjestysohjeet. Pykälässä viitattaisiin panostajalakiin ja työturvallisuuslakiin, johon perustuu valtioneuvoston päätös räjäytys- ja louhintatyön järjestysohjeista (410/1986).

81 §. Ilmoitus räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteina. Pykälän mukaan räjähteitä sekä palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja saisi käyttää erikoistehosteena kokoontumislaisissa (530/1999) tarkoitetuissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa vain, jos siitä on tehty ilmoitus pelastusviranomaiselle hyvissä ajoin ennen tilaisuuden järjestämistä. Ilmoituksessa tulisi nimetä vastuuhenkilö, jolla tulisi olla panostajalaissa tarkoitettu panostajan pätevyys.

Vastuuhenkilön tehtävänä olisi huolehtia siitä, että 1 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa räjähteitä tai palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja käytetään säännösten mukaisesti ja pelastusviranomaisen asettamien rajoitusten ja ehtojen mukaisesti.

Pelastusviranomainen voisi ilmoituksen perusteella määrätä käytölle tarpeellisia rajoituksia ja ehtoja. Pelastusviranomainen voisi myös kieltää käytön kokonaan, jos siitä voitaisiin katsoa aiheutuvan ilmeistä henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen varaa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin tarvittaessa tarkemmin ilmoitusmenettelystä, ilmoituksessa vaadittavista tiedoista, ilmoituksen tekemisessä noudatettavista määräajoista ja vastuuhenkilön tehtävistä.

Räjähdeiden luovutus, hallussapito ja säilytys

82 §. Räjähdeiden luovutusrajoitukset. Räjähdeiden osalta pääsääntö olisi, että niitä saisi luovuttaa vain pykälässä esitetyille toiminnanharjoittajille ja henkilöille. Näissäkin tapauksissa räjähteitä saisi luovuttaa vain täysi-ikäisille henkilöille ja niitä ei saisi luovuttaa päihtyneille. Näin varmistettaisiin se, että räjähteitä saisivat haltuunsa vain sellaiset henkilöt, joilla on ammattitaidon kautta ja muutoinkin edellytykset räjähteiden turvalliseen käsittelyyn. Säännökset vastaavat voi-

massa olevia räjähdeasetuksen säännöksiä.

Pykälässä säädettäisiin myös ammoniumnitraatin luovutusrajoituksista. Tarkoitus on säilyttää myös ammoniumnitraatin luovutusrajoitukset vastaavina kuin nykyiset ammoniumnitraattiasetuksessa säädettyt rajoitukset. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin räjähteiden ja ammoniumnitraatin luovutusrajoituksista.

83 §. Räjähdeiden luovutus yksityiseen kulutukseen. Poikkeuksena 82 §:n pääsäännöstä tiettyjä vähemmän vaarallisia räjähteiksi luokiteltavia tuotteita saisi kuitenkin luovuttaa yksityisille kansalaisille. Tällaisia olisivat yksityiseen kulutukseen hyväksytyt pyrotekniset välineet (pääasiassa ilotulitteita), lähetuspistoolissa ja työkaluissa käytettävät patruunat, valaisu- ja merkinantovälineet ja niihin verrattavat välineet (aluksissa ja veneissä käytettävät pelastautumisvälineet), jotka on hyväksytty asianmukaisesti sekä muut vaarallisuudeltaan vähäiset räjähteet. Nykysäännösten mukaan tällaisia vähemmän vaaralliseksi katsottavia räjähteitä ovat lähetuspistoolien patruunat sekä patruunoiden sytytysnallit ja patruunoiden lataukseen käytettävä ruuti, kun niitä luovutetaan henkilölle, jolla on ampuma-aseen hallussapitolupa.

Yksityiseen kulutukseenkaan luovutettavia räjähteitä ei saisi luovuttaa alle 18-vuotiaalle eikä päihtyneelle henkilölle. Alle 18-vuotiaalle voitaisiin kuitenkin luovuttaa sellaisia pyroteknisiä välineitä, joista aiheutuva vaara on erittäin vähäinen.

Pykälän 3 momentin mukaan ampuma-aseissa ja niiden patruunoissa käytettäviä ruuteja ja sytytysnalleja saisi kuitenkin luovuttaa ampuma-aseen hallussapitoon oikeutetulle.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin pykälän 1 momentissa 4 kohdassa tarkoitetuista vaarallisuudeltaan vähäisistä räjähteistä sekä 3 momentin perusteella luovutettavien ruudin ja sytytysnallien enimmäismääristä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin myös säätää tarkemmin pykälän 2 momentissa tarkoitetuista pyroteknisistä välineistä, joista aiheutuva vaara on erittäin vähäinen ja joita voitaisiin luovuttaa myös alle 18-vuotiaalle henkilöille. Nykysäännösten mukaan tällaisia ovat nallipyssyihin tarkoitettut nallit ja niihin verrattavat pyrotekniset

tuotteet.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin kieltää ilotulitteiden myynti tiettyinä aikana. Nykysäännösten mukaan ilotulitteiden myynti on joulukuussa sallittu vain joulun ja uuden vuoden välisenä aikana. Tällä säännöksellä on haluttu rauhoittaa Joulun aika ilotulitteiden käytöstä aiheutuvalta häiriöltä. Tämä säännös on tarkoitus jättää voimaan ehdotetun lain 138 §:n perusteella. Muita vastaavia tarpeita kieltää ilotulitteiden myynti jonain muuna aikana ei ole tällä hetkellä tiedossa.

84 §. Räjähdeiden hallussapito. Pykälän mukaan räjähteitä saisivat pitää hallussaan ne, joille niitä on sallittua 82 ja 83 §:n mukaan luovuttaa. Pykälä mahdollistaisi sen, että poliisilla olisi mahdollisuus takavarikoida tapaamansa laittomasti hankitut räjähteet. Vastaava säännös sisältyy nykyiseen räjähdeasetukseen. Vastaavasti säädettäisiin myös ammoniumnitraatin hallussapidosta.

85 §. Räjähdeiden luovutus poliisille ja rajavartiolaitokselle. Räjähdeiden luovutusta ja hallussapitoa koskevia 82—84 §:ää ei sovellettaisi poliisien ja rajavartiolaitoksen toimintaan, koska näissä pykälissä säädetty menettelyt eivät sovellu näiden käytännön toimintaan.

86 §. Räjähdeitä koskeva kirjanpitovelvoite. Pykälässä säädettäisiin räjähdekauppaa harjoittavan liikkeen velvoitteesta pitää kirjaa 82 §:n 1 momentin ja 83 §:n 3 momentissa mainittuihin tarkoituksiin tapahtuvista räjähteiden luovutuksista. Valtioneuvoston asetuksella olisi mahdollisuus antaa tarkempia säännöksiä kirjanpidosta. Kirjanpitovelvoitteesta on tällä hetkellä säädetty räjähdeasetuksessa, jossa on myös tarkempia säännöksiä kirjanpidossa esitettävistä tiedoista.

87 §. Räjähdeiden säilytysrajoitukset. Pykälässä säädettäisiin poikkeuksista 58 ja 63 §:n lupa- ja ilmoitusvelvollisuudesta pienten räjähdemäärien säilytystä koskien. Tällainen säilytys olisi mahdollista noudattaen räjähteet ja olosuhteet huomioon ottaen riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta. Valtioneuvoston asetuksella olisi mahdollista säätää säilytysmääriä koskevista rajoituksista ja säilytysiloille asetettavista vaatimuksista. Nykyisen räjähdeasetuksen mukaan säilytys ilman varastointilupaa on tietyin rajoituksin ja tietyt vaatimukset täyttäen mahdollista, kun on ky-

symys ampuma-aseiden patruunoista, niiden latauksessa tarvittavista sytytysnalleista ja ruudista, ilotulitteista ja valaisu- ja merkinantovälineistä. Ampuma-aseiden patruunoiden ja tiettyjen, vähemmän vaarallisten pyroteknisten välineiden varastointi on myös sallittua vähäisinä määrinä kaupan yhteydessä ilman pelastusviranomaiselle tehtävää ilmoitusta. Samoin hyvin pieniä määriä laillisesti hankittuja louhintaräjähdeitä saa tietyin vaatimuksin säilyttää ilman viranomaislupaa. Panostajan pätevyden omaava henkilö saa säilyttää niin sanotun panostajan varaston verran (noin 60 kg) louhintaräjähdeitä räjäytystyömaalla ilman lupaa noudattaen kuitenkin räjäytys- ja louhintatyön järjestysohjeiden vaatimuksia. Räjähdeiden kuljetuksiin liittyen on mahdollista tietyin rajoituksin ja vaatimuksin säilyttää räjähdeitä lyhyen ajan siirtokuormauspaikalla ilman viranomaislupaa siirrettäessä räjähdeitä kuljetusvälineestä toiseen.

Räjähdeiden hävittämistä koskevat säännökset

88 §. Räjähdeiden hävittäminen. Pykälässä säädettäisiin turvallisuuden huomioon ottamisesta räjähdeiden hävittämisessä sekä kielletäisiin pilaantuneiden tai sellaiseksi epäiltyjen räjähdeiden käyttö tai luovuttaminen toiselle käytettäväksi. Säännökset vastaisivat nykyisen räjähdeasetuksen säännöksiä.

89 §. Vastuu räjähdeiden hävittämisestä. Pykälässä säädettäisiin räjähteen haltijan huolehtimisvelvollisuudesta hallussaan olevien pilaantuneiden räjähdeiden hävittämistä koskien. Löytötavarana tai esimerkiksi takavarikoinnin kautta poliisiin tai rajavartiolaitoksen haltuun joutuneiden räjähdeiden kuljetuksesta, säilytyksestä ja hävittämisestä tulisi niiden itse huolehtia. Puolustusvoimilla olisi kuitenkin velvollisuus huolehtia sotilasräjähdeiden kuljetuksesta, säilytyksestä ja hävittämisestä. Säännökset ovat sisällöltään yhteneviä nykyisen räjähdeasetuksen vastaavien säännösten kanssa.

90 §. Räjähdeitä hävittävien pätevyys. Pykälässä säädettäisiin räjähdeitä hävittävien henkilöiden pätevyysvaatimuksista ja valtioneuvoston tarkempien säännösten antamisvaltuudesta. Nykyisessä räjähdeasetuksessa

edellytetään, että räjähdeiden hävittämisen muualla kuin räjähdetehtaan alueella saa suorittaa vain henkilö, jolla on panostajan pätevyys tai turvatekniikan keskuksen hyväksymä tehtävään pätevä henkilö. Tarkoituksena on, että puolustusvoimat, rajavartiolaitos ja poliisi huolehtisivat omalta osaltaan räjähdeitä hävittävien pätevydestä. Räjähdeitehtaan ulkopuolella räjähdeitä hävittäviltä edellytetäisiin panostajan pätevyyttä.

10 luku. Ilotulitteita koskevat erityis-säännökset

91 §. Ilotulitteiden käyttö. Pykälässä säädettäisiin ilotulitteiden käytön yleisistä edellytyksistä. Näiden mukaan ilotulitteita olisi käytettävä siten, ettei niiden käytöstä aiheudu henkilö- ja omaisuusvahinkojen vaaraa.

Pääsääntöisesti ilotulitteiden käytöstä olisi etukäteen ilmoitettava pelastusviranomaiselle. Ilmoituksen perusteella pelastusviranomaisen voisi tehdä päätöksen, jossa ilotulitteiden käytölle voidaan asettaa ehtoja tai kieltää ilotulitteiden käyttö. Ehtoja voitaisiin asettaa muun muassa ilmeisen omaisuusvahinkojen vaaran vuoksi, esimerkiksi tulipalon estämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin kuitenkin säätää, että ilotulitteita voidaan tiettyinä ajankohtana käyttää ilman pelastusviranomaiselle tehtävää ilmoitusta. Tämän perusteella voitaisiin säätää, ettei käytettäessä ilotulitteita tiettyinä ajankohtana Uuden vuoden aikaan tarvitse tehdä edellä mainittua ilmoitusta. Ehdotetut säännökset vastaavat räjähdeasetuksen nykyisiä säännöksiä.

92 §. Paikallisten olosuhteiden huomioonottaminen ilotulitteiden käytössä. Tämä pykälä liittyy kiinteästi edelliseen 91 §:ään, jossa säädetään yleisistä ilotulitteiden käytön edellytyksistä. Tässä pykälässä säädettäisiin, miten paikalliset olosuhteet voidaan ottaa huomioon ilotulitteiden käytöstä säädettäessä.

Tämän mukaan pelastusviranomaisen voisi antaa ilotulitteiden käyttöä koskevia paikallista olosuhteista johtuvia, pelastustoimen aluetta tai se osaa koskevia yleisiä määräyksiä. Näissä määräyksissä pelastusviranomaisen voisi sallia tiettyinä aikoina tai tietyissä paikoissa ilotulitteiden käytön ilman pelä-

tusviranomaiselle tehtävää ilmoitusta. Tämän perusteella pelastusviranomainen voisi määrätä, ettei tiettyä ajankohtana, esimerkiksi syksyllä huvilakauden päättäjien aikaan, tarvitse tehdä edellä mainittua ilmoitusta. Vastaavasti pelastusviranomainen voisi kieltää ilotulitteiden käytön sellaisissa paikoissa, joissa ilotulitteiden käytön voidaan katsoa aiheuttavan erityistä vaaraa. Tämän perusteella pelastusviranomainen voisi kieltää ilotulitteiden käytön esimerkiksi vanhalla puutaloalueella. Ehdotetut säännökset vastaavat räjähdeasetuksen nykyisiä säännöksiä poiketen kuitenkin siten, että nykyisten säännösten mukaan vastaavista paikallisista olosuhteista johtuvista lievennyksistä ja rajoituksista päättää kunnanvaltuusto.

93 §. Ilotulitteiden valmistuksen ja maahantuonnin toiminnanharjoittajan velvollisuudet. Pykälässä määriteltäisiin ne vähimmäisvaatimukset, jotka ilotulitteita markkinoille toimittavan toiminnanharjoittajan tulisi täyttää. Jotta toiminnanharjoittajalla olisi edellytykset varmistaa, että kuluttajille myytävät ilotulitteet täyttävät vaatimukset ja että toiminnanharjoittajan omasta toiminnasta ei aiheudu vaaraa, toiminnanharjoittajan palveluksessa tulisi olla pätevä vastuuhenkilö.

Toiminnanharjoittajan käytössä tulisi lisäksi olla toiminnan laajuuden edellyttämä määrä turvallista varastotilaa sekä ilotulitteiden testaamiseen soveltuva turvallinen paikka ja tarvittavat laitteet ja välineet. Toiminnanharjoittajan tulisi lisäksi varautua korvamaan toiminnastaan ja markkinoimistaan tuotteista aiheutuneet vahingot ottamalla vastuuvakuutus, josta olisi mahdollista korvata aiheutuneet vahingot täysimääräisesti. Saatujen kokemusten mukaan ilotulitteita markkinoille toimittavan tulisi varautua pahimmassa tapauksessa korvaamaan suuruusluokaltaan kahden miljoonan euron vahingot.

Ilotulitteiden ominaisuuksista ja toiminnan sesonkiluonteisuudesta johtuen toiminnanharjoittajalla tulisi lisäksi olla tehokas järjestelmä ja tarvittavat välineet tiedottaa erittäin nopeasti tuotevirheistä ja mahdollisista myyntikielloista tuotteitaan välittävälle myyntiketjulle ja niitä hankkineille asiakkaille. Toiminnanharjoittajalla tulisi lisäksi olla valmius huolehtia viallisten ilotulitteiden hävittämisestä. Tilanteen niin edellyttäessä

toiminnanharjoittajan tulisi myös toimia viipymättä edellytystensä mukaisesti markkinoimiensa tuotteiden aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseksi.

Jotta voitaisiin varmistua siitä, että toiminnanharjoittaja täyttää pykälässä määritellyt toimintaedellytykset, toiminnanharjoittajan tulisi ilmoittaa toiminnastaan turvatekniikan keskukselle ja osoittaa ilmoituksen mukana toimittamissaan selvityksissä tämä. Tarvittaessa turvatekniikan keskus voisi asettaa toiminnalle ehtoja, jos se olisi tarpeen vaatimusten täyttämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella olisi valtuudet antaa tarkempia säännöksiä, jotka koskisivat toiminnanharjoittajalle asetettavia vaatimuksia, tiedottamisvelvoitetta ja ilmoitusmenettelyä.

94 §. Ilotulitusnäytöksen järjestäjä. Pykälässä määriteltäisiin ne vähimmäisvaatimukset, jotka ilotulitusnäytöksen järjestäjän tulisi täyttää toiminnan turvallisuuden varmistamiseksi. Näytöksen järjestäjän palveluksessa tulisi olla pätevä vastuuhenkilö. Lisäksi näytösten järjestäjällä tulisi olla käytettävissään asianmukaiset varastotilat ilotulitteille ja ilotulitteiden ammunassa tarvittavat laitteet ja varusteet. Näytösten järjestäjän tulisi lisäksi varautua korvamaan toiminnastaan aiheutuneet vahingot ottamalla vastuuvakuutus, josta olisi mahdollista korvata aiheutuneet vahingot täysimääräisesti. Vahinkojen voidaan pahimmassa tapauksessa arvioida nousevan suuruusluokkaan kaksi miljoonaa euroa.

Ilotulitusnäytösten järjestäjän tulisi ennen toimintansa aloittamista tehdä turvatekniikan keskukselle ilmoitus, jossa tulee antaa selvitys vaatimusten täyttämisestä. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin ilotulituksen järjestäjälle asetettavista vaatimuksista sekä ilmoitusmenettelystä, ilmoituksen tekemisestä ja ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

95 §. Ilotulitteisiin liittyvän toiminnan vastuuhenkilö. Edellä 93 ja 94 §:ssä edellytettiin, että ilotulitteiden valmistuksesta tai maahantuonnista vastaavalla toiminnanharjoittajalla ja ilotulitusnäytöksen järjestäjällä on palveluksessa pätevä vastuuhenkilö. Vastuuhenkilön tehtävänä olisi huolehtia, että ilotulitteiden valmistuksessa, maahantuonnissa, kaupassa ja ilotulitusnäytöksen järjestämisessä

toimitaan ilotulitteita koskevien säännösten sekä hyväksymispäätösten ja lupien mukaisesti.

Vastuuhenkilön tulisi tuntea valmistettavat, maahantuotavat tai käytettävät ilotulitteet ja niiden ominaisuudet, ilotulitteita koskevat säännökset sekä turvallisen toiminnan edellytykset. Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin tarkemmin vastuuhenkilön tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyyden osoittamisesta.

96 §. Ilotulitusnäytöksissä käytettävät ilotulitteet. Kuluttajille myytävien ilotulitteiden tulisi olla lain 70 §:n mukaisesti turvatekniikan keskuksen hyväksymiä. Tuotteita hyväksyttäessä lähtökohtana hyväksynnälle on, että tuotteita käyttävät tavalliset kuluttajat, joilta ei voi edellyttää kovin suurta asiantuntemusta ilotulitteiden käsittelyssä. Pykälässä säädetäisiin mahdollisuudesta käyttää 94 §:n edellytykset täyttäen erityisissä ilotulitusnäytöksissä myös sellaisia ilotulitteita, joita ei ole hyväksytetty kuluttajille markkinoitaviksi.

97 §. Ilmoitus ilotulitusnäytöksestä. Yksittäisistä ilotulitusnäytöksistä tulisi tehdä ilmoitus poliisille ennen näytöksen järjestämistä. Ilmoituksen käsittelyn yhteydessä poliisi voisi asettaa näytöksen järjestämiselle turvallisuuden kannalta tarpeellisia ehtoja ja rajoituksia ja tarvittaessa kieltää näytöksen järjestämisen esitetyllä tavalla. Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin tarkemmin ilmoitusmenettelystä ja poliisin tehtävistä näytösten valvonnassa. Säännökset vastaavat räjähdeasetuksen nykyisiä säännöksiä.

11 luku. **Kemikaali- ja räjähdeonnettomuudet**

98 §. Ilmoitusvelvollisuus kemikaali- ja räjähdeonnettomuudesta. Pykälässä säädetäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa tuotantolaitoksessa sattuneista onnettomuuksista asianomaiselle valvontaviranomaiselle, turvatekniikan keskukselle tai pelastusviranomaiselle. Vastaava velvoite koskisi myös 37 §:ssä tarkoitetun putkiston omistajaa tai haltijaa. Pelastusviranomaisen tulisi ilmoittaa saamistaan onnettomuusilmoituksista myös turvatekniikan keskukselle. Turvatekniikan keskus ylläpitää koko maata

koskevia tilastoja sattuneista onnettomuuksista ja julkaisee niitä koskevia yhteenvetoja. Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin tarkemmin ilmoituksen sisällöstä. Pykälän säännökset vastaavat voimassa olevia asetustasolla annettuja säännöksiä.

99 §. Kemikaali- ja räjähdeonnettomuuden tutkinta. Pykälässä edellytettäisiin turvatekniikan keskuksen tutkivan valvontaansa kuuluvissa tuotantolaitoksissa tai kemikaalin siirrossa sattuneet vakavat onnettomuudet, kun se on tarpeen syyn selvittämisen ja onnettomuuksien ehkäisemisen kannalta. Lisäksi turvatekniikan keskus voisi tutkia myös muut toimialallaan sattuneet onnettomuudet, jos se on tarpeen.

Valvontaviranomainen tarvitsee mahdollisimman nopeasti tiedot valvontakohteessa sattuneesta onnettomuudesta voidakseen harkita tarvittavia valvontatoimenpiteitä kohteelle ja sitä millä edellytyksillä toiminta voidaan sallia uudelleen käynnistettäväksi. Tiedot ovat tarpeen myös harkittaessa, onko tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin muiden vastaavien tuotantolaitosten turvallisuuden varmistamiseksi. Valvontaviranomainen tarvitsee tiedot myös viestintätoimenpiteidensä suuntaamisen pohjaksi ja oman toimintansa kehittämistarpeiden harkitsemiseksi.

Pelastusviranomainen voisi tutkia vastavasti valvontaansa kuuluvissa tuotantolaitoksissa sattuneet onnettomuudet. Turvatekniikan keskus voisi tarvittaessa tutkia myös tällaisessa kohteessa sattuneen onnettomuuden. Tämä voisi tulla kysymykseen, jos tapauksella olisi onnettomuuden vakavuuden tai muun syyn vuoksi yleisempää merkitystä onnettomuuksien ennaltaehkäisemisen kannalta.

Valvontaviranomaisen oman toiminnan asianmukaisuus selvitetään tarvittaessa muiden lainsäädäntöjen perusteella muiden kuin valvontaviranomaisten toimesta. Suuronnettomuuksien ja niiden vaaratilanteiden tutkinnasta on säädetty onnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa (373/1985).

Pykälän säännökset vastaavat voimassa olevia pääosin asetustasolla annettuja säännöksiä.

12 luku. **Tarkastuslaitokset**

100 §. Tarkastuslaitoksen hyväksyminen.

Kauppa- ja teollisuusministeriö hyväksyisi lain soveltamisalaan kuuluvan Euroopan yhteisön direktiivissä tarkoitetun tarkastuslaitoksen, niin sanotun ilmoitetun laitoksen, ja huolehtisi siitä koskevasta ilmoitusmenettelystä. Tämä koskisi 46—48 ja 68 §:ssä tarkoitettujen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointiin osallistuvia tarkastuslaitoksia.

Pykälän 2 momentissa tarkoitetut muut tarkastuslaitokset, esimerkiksi käytönaikaisia tarkastuksia tekevät laitokset, hyväksyisi turvatekniikan keskus. Hyväksymisen edellytyksistä säädettäisiin 101 §:ssä. Tarkastuslaitosten hyväksymisestä säädetään nykyisin räjähdyksivaarallisiin ilmaseoksiin tarkoitetuista laitteista ja suojausjärjestelmistä annetussa asetuksessa, nestekaasuasetuksessa, maakaasuasetuksessa, kaasulaiteasetuksessa ja räjähteiden vaatimustenmukaisuuden toteamisesta annetussa asetuksessa.

Pykälän 3 momentin nojalla hyväksymispäätöksessä määriteltäisiin kunkin tarkastuslaitoksen pätevyysalue, esimerkiksi millaisia tuotteita tai kohteita laitos on valtuutettu tarkastamaan ja millaisia vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyitä se saa soveltaa. Tarkastuslaitoksen toimialaan ei tarvitse kuulua kaikkia asianomaisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tuotteita, mutta laitoksen on oltava pätevä ja toimivaltainen huolehtimaan tiettyjen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnista kokonaisuudessaan. Päätöksessä vahvistettaisiin myös tarkastuslaitokseen kohdistettavaan valvontaan liittyvät järjestelyt, kuten pätevyyden uudelleen arvioinnin ajankohdat, jotta varmistettaisiin tarkastuslaitoksen täyttävän jatkuvasti sille asetetut vaatimukset. Päätöksessä voitaisiin asettaa muitakin tarkastuslaitoksen toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja ehtoja. Nämä voisivat olla lähinnä viittauksia tarkastuslaitoksiin sovellettaviin säännöksiin ja Euroopan yhteisöjen virallisiasiakirjoissa tai ohjeissa vahvistettuihin periaatteisiin, esimerkiksi velvoitteeseen toimia yhteistyössä muiden vastaavaa toimintaa harjoittavien tarkastuslaitosten kanssa. Oikeus tehtävien suorittamiseen voitaisiin antaa määrääjäksi, mutta käytännössä näin olisi tarpeen menetellä vain poikkeuksellisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion hyväksymä

tarkastuslaitos vastaisi 1 momentissa tarkoitettua tarkastuslaitosta, jos hyväksymisessä on noudatettu 101 §:ssä säädettyjä vastaavia vaatimuksia.

101 §. *Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytykset.* Pykälään 1 momenttiin otettaisiin säännökset vaatimuksista, jotka tarkastuslaitoksen tulee täyttää, jotta se voitaisiin hyväksyä 100 §:ssä tarkoitetuksi tarkastuslaitokseksi. Vaatimukset vastaisivat Euroopan yhteisöjen uuden lähestymistavan direktiiveissä ilmoitetuille laitoksille asetettuja vaatimuksia, ja niitä sovellettaisiin myös kansalliseen toimivaltaan kuuluvassa lainsäädännössä. Hyväksymisen edellytyksistä säädetään nykyisin räjähdyksivaarallisiin ilmaseoksiin tarkoitetuista laitteista ja suojausjärjestelmistä annetussa asetuksessa, nestekaasuasetuksessa, maakaasuasetuksessa, kaasulaiteasetuksessa ja räjähteiden vaatimustenmukaisuuden toteamisesta annetussa asetuksessa.

Tarkastuslaitosten toiminnan luotettavuus edellyttää, että ne ovat tarkastuslaitostehtäviä koskevassa toiminnassaan riippumattomia sekä tehtäviinsä päteviä. Tämän vuoksi tarkastuslaitoksilta vaadittaisiin, että niillä on käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä, joiden riippumattomuus tarkastuslaitostehtävien osalta on varmistettu, sekä toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät. Lisäksi tarkastuslaitoksilta vaadittaisiin vastuuvakuutusta, jollei asia olisi järjestetty muulla vastaavalla tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäisiin. Lisäksi 100 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tarkastuslaitoksen tulisi myös olla Suomessa rekisteröity oikeushenkilö tai tällaisen osa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkastuslaitoksen pätevyyden toteamisesta. Laissa säädettäisiin tarkastuslaitoksen yleiseksi velvollisuudeksi osoittaa ulkopuolisella arvioinnilla täyttävänsä 1 momentissa säädetyt edellytykset.

Tarkastuslaitoksen olisi 4 momentin nojalla ilmoitettava hyväksymisen edellytyksiin vaikuttavista muutoksista kauppa- ja teollisuusministeriölle tai turvatekniikan keskukselle sen mukaan, minkä viranomaisen tehtävänä laitoksen tunnustaminen olisi. Tarkastuslaitoksen olisi täytettävä koko toimintansa ajan sille säädetyt edellytykset, joten tarkoitettu-

jen tietojen saaminen olisi tarpeellista.

102 §. Tarkastuslaitoksen tehtävät. Tarkastuslaitoksen tehtävänä olisi suorittaa 38 §:ssä tarkoitetut putkistojen tarkastukset sekä 46—49 §:ssä ja 68 §:ssä tarkoitettujen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyvät tehtävät, joilla varmistetaan, että nämä täyttävät niille tässä laissa säädetty vaatimukset.

Tarkastuslaitoksen tehtävät liittyisivät räjähdyksellisyysilmaseoksissa esiintyvien laitteiden ja suojausjärjestelmien, kaasulaitteiden, aerosolien ja vaarallisten kemikaalien säiliöiden vaatimustenmukaisuuden arviointiin. Pääosin vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa sovelletaan vastaavan Euroopan yhteisöjen direktiivien vaatimuksia. Vaarallisten kemikaaleihin liittyvien säiliöiden vaatimustenmukaisuuden arviointi on kuitenkin osittain Euroopan yhteisöjen direktiivien soveltamisalan ulkopuolella.

103 §. Tarkastuslaitosten tehtävien suorittaminen. Tarkastuslaitoksen toiminnan luotettavuus edellyttää, että laitos suorittaa tehtävät noudattaen hyvää tarkastuskäytäntöä sekä ottaen huomioon kohdetta koskevat säännökset ja suositukset, esimerkiksi viranomaisten suositukset ja soveltuvat standardit. Tämän takia olisi myös tarpeen, että tarkastuslaitos velvoitettaisiin seuraamaan toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä. Lisäksi tarkastuslaitosten tulisi toimia yhteistyössä toimialansa muiden tarkastuslaitosten kanssa, mikä on erityisesti tärkeää toimittaessa Euroopan yhteisöjen direktiivien mukaisissa vaatimustenmukaisuuden arviointitehtävissä. Muutoin en Euroopan unionin jäsenmaiden nimeämien tarkastuslaitosten toiminnan yhdenmukaisuus olisi vaikea varmistaa.

Tarkastuslaitoksen vaatimustenmukaisuuden arviointitehtäviä ja käytönaikaisia tarkastustehtäviä olisi pidettävä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuihin julkisina hallintotehtävinä. Tällöin sovellettavaksi tulevat sähköisestä asioinnista hallinnossa annettu laki (13/2003), hallintolaki (434/2003) ja kielilaki (423/2003). Selvyyden vuoksi säädettäisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999) sovellettavaksi. Rikoslain 40 luvun (604/2002) nojalla tarkastuslaitoksen tehtäviä hoitavat olisivat rikosoikeudelli-

sen virkavastuun piirissä, sillä näitä henkilöitä olisi pidettävä rikoslain 40:11 tarkoitettuna julkista valtaa käyttävinä henkilöinä.

104 §. Tarkastuslaitoksen hyväksymistä koskeva asetuksenantovaltuus. Hyväksymisestä, lähinnä hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä sekä kauppa- ja teollisuusministeriön ja turvatekniikan keskuksen välisen työnjaon täsmennyksistä, säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Hyväksymisen edellytyksistä ja niiden arvioinnista säädettäisiin myös tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tällä saatettaisiin uuden lähestymistavan direktiiveissä ilmoitettuille laitokselle asetetut vaatimukset yksityiskohtaisesti voimaan. Vastaavia vaatimuksia sovellettaisiin pääsääntöisesti myös kansalliseen toimivaltaan kuuluvia tarkastuslaitosten tehtäviä hoitaviin laitoksiin. Tarkoituksena olisi edellyttää osoitukseksi vaatimusten täyttämistä mittatekniikan keskuksen tai muun vastaavan laitoksen lausuntoa. Siten tarkastuslaitoksille asettuja vaatimuksia arviointiin käytännössä soveltuvan eurooppalaisen standardisarjaan perustuvan kansallisen SFS-EN 45000 tai kansainväliseen standardisarjaan perustuvan SFS-EN ISO 17000 standardin nojalla.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin lisäksi tarkemmin tarkastuslaitosten tehtävistä ja niiden suorittamisesta. Kyseessä olisivat lähinnä täsmentävät säännökset laitoksen tehtävien sisällöllisestä suorittamisesta muualla liittyen 103 §:n 1 momentin vaatimukseen noudattaa hyvää tarkastuskäytäntöä sekä Euroopan yhteisöjen direktiiveihin sisältyvät tarkemmat kuvaukset tarkastuslaitosten tehtävistä.

13 luku. Kiellot ja rajoitukset

105 §. Toiminnanharjoittajan toimintavollisuus. Pykälä vastaisi kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 22 §:ää. Säännöstä ei ole perusteltu rajata koskemaan vain kuluttajia.

Pykälän mukaan turvatekniikan keskus voisi velvoittaa toiminnanharjoittajan toteuttamaan sellaisia korjaus-, oikaisu- ja tiedotamistoimenpiteitä, joiden avulla 5 luvussa tarkoitettuun tuotteeseen tai räjähteeseen liittyvä vaara voidaan tehokkaasti torjua tai

ehkäistä taikka vaaran suuruutta voidaan olennaisesti vähentää. Turvatekniikan keskus voi samalla asettaa määräajan, jonka kuluessa toiminnanharjoittajan on tällaiset toimenpiteet toteutettava.

Pykälässä mainitut korjaus-, oikaisu- ja tiedottamistoimet voisivat olla usein riittäviä vaaran torjumiseksi niin, että turvatekniikan keskuksen ei olisi tarpeen päättää ankarammista seuraamuksista, esimerkiksi kiellosta.

106 §. Tuotteen tai räjähteen kieltäminen. 5 luvussa tarkoitettuja tuotteita ja räjähteitä koskevasta kiellosta säädetään nykyisin räjähdysvaarallisista aineista annetun lain 4 a §:ssä (1074/1995). Pykälä on keskeinen tuotteiden markkinavalvonnan kannalta. Pykälä vastaisi pääosin kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 23 §:ää ja sen 3 momentti 26 §:ää. Pykälää ei ole perusteltua rajata koskemaan vain kuluttajia.

Turvatekniikan keskuksen toimenpiteiden erottaminen tilapäisiin ja muihin toimenpiteisiin ei enää ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, vaan viranomaiselle säädettäisiin velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin, kun 5 luvussa tarkoitettu tuote tai räjähdde on lain säännösten vastainen taikka saattaa tavanomaisissa ja ennakoitavissa käyttöolosuhteissa vaarantaa ihmisten turvallisuutta tai aiheuttaa vaaraa ympäristölle tai omaisuudelle.

Pykälän 1 momentissa mainittuja kieltoja ja pyroteknisen välineen hyväksymisen peruuttamista täydentää turvatekniikan keskukselle 2 momentissa annettu oikeus kieltopäätöksen yhteydessä samalla määrätä, että toiminnanharjoittajan on poistettava tehokkaasti ja välittömästi vaaralliset tuotteet ja räjähteet markkinoilta.

Pykälän 1 ja 2 momenttia täydentää 3 momentti, jonka mukaan turvatekniikan keskus voi 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden osoittauduttua riittämättömiksi määrätä toiminnanharjoittajan hallussa olevan tuotteen tai räjähteen hävitettäväksi tai, jollei tätä katsota tarkoituksenmukaiseksi, määrätä muunlaisesta menettelystä.

Valvonnan tehokkuuden kannalta on tarpeen, että turvatekniikan keskus voisi pykälän 4 momentin nojalla ryhtyä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin, jos markkinoille saattaja ei esitä tuotteen vaatimus-

tenmukaisuutta osoittavia asiakirjoja. Toiminnassaan viranomainen on velvollinen noudattamaan hyvän hallinnon ja oikeusturvan vaatimuksia.

Pykälän 5 momentin mukaan toiminnanharjoittajan olisi annettava turvatekniikan keskukselle sen määräämässä ajassa selvitys siitä, millä tavoin markkinoilta poistoa koskeva määräys on pantu toimeen. Säännös korostaa toiminnanharjoittajan velvollisuutta toimia yhteistyössä valvontaviranomaisten kanssa. Lisäksi turvatekniikan keskuksen oikeus saada tällainen selvitys helpottaa markkinavalvonnan tehokasta toteuttamista.

107 §. Vahingonvaaran torjumista täydentävät toimenpiteet. Pykälä vastaisi kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 27 §:ää. Säännöstä ei ole perusteltua rajata koskemaan vain kuluttajia.

Pykälän nojalla turvatekniikan keskus voisi velvoittaa toiminnanharjoittajan korjaamaan tai vaihtamaan tuotteen tai räjähteen, johon on kohdistettu 106 §:n mukainen kieltopäätös, taikka edellyttämään kaupan purkamista. Säännöksen tarkoituksena on torjua vahingonvaaraa sekä turvata tuotteen tai räjähteen haltijan oikeudellinen asema.

Pykälän 3 momentin nojalla turvatekniikan keskus voisi painavista syistä antaa 1 momentissa tarkoitettua määräystä, vaikka kieltopäätöstä ei olisikaan ollut mahdollista antaa.

Pykälässä tarkoitettu palautusmenettely ei estä ostajaa käyttämästä hyväkseen niitä oikeuksia, joita hänellä on kauppalain (355/1987) ja kuluttajansuojalain (38/1978) nojalla.

108 §. Toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuus turvatekniikan keskuksen kielloista ja määräyksistä. Pykälä vastaisi kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 30 §:ää. Säännöstä ei ole perusteltua rajata koskemaan vain kuluttajia.

Pykälän nojalla turvatekniikan keskuksella olisi oikeus velvoittaa 106 §:ssä tarkoitettua kieltopäätöksen yhteydessä tai 107 §:ssä tarkoitettua määräyksen yhteydessä toiminnanharjoittajan tiedottamaan sopivalla tavalla tästä kiellosta tai määräyksestä, havaitusta vaarasta ja 107 §:n mukaisista oikeuksista. Tiedottaminen olisi toteutettava turvatekni-

kan keskuksen määrämällä tavalla ja hyväksymässä laajuudessa sekä sen määräämässä ajassa.

Pykälän 2 momentin mukaan turvatekniikan keskus voisi määrätä tiedottamisesta myös silloin, kun 106 §:ssä tarkoitettua kieltopäätöstä ei voida antaa. Joissakin tilanteissa saattaa tiedottamismääräys olla riittävä, jos esimerkiksi käytännön edellytyksiä palautusmenettelyn järjestämiseen ei ole olemassa.

109 §. Tuotantolaitoksen toiminnan rajoittaminen. Pykälä vastaa räjähdysvaarallisista aineista annetun lain 4 b §:n säännöstä (58/1999).

110 §. Toimenpiteet kemikaali- tai räjähdönnettomuuden jälkeen. Pykälässä säädetäisiin valvontaviranomaiselle oikeus keskeyttää vakavan onnettomuuden jälkeen tuotantolaitoksen toiminta kokonaan tai osittain siihen saakka kunnes onnettomuuden syy ja toiminnan jatkamisen edellyttämät turvallisuustoimenpiteet on selvitetty. Selvityksiin perustuen valvontaviranomainen voi edellyttää, että tuotantolaitoksen toimintaedellytykset on varmistettava tarkastuksessa tai ottamalla toiminnan jatkaminen uudelleen lupaharkintaan. Onnettomuudesta saatujen tietojen perusteella valvontaviranomaisella olisi mahdollisuus kohdistaa toiminnan uudelleen käynnistämiseksi rajoituksia ja ehtoja, joita turvallisuuden varmistaminen edellyttää.

111 §. Ilotulitteiden myynnin kieltäminen. Ilotulitteita myydään käytännössä vain lyhyen aikaa ennen vuoden vaihdetta. Jos pelastusviranomainen tällöin tarkastuksen yhteydessä havaitsee laiminlyöntejä tai puutteita keskeisten säännösten noudattamisessa, on asiaan tarpeen puuttua nopeasti.

112 §. Uuden vastuuhenkilön nimeäminen. Pykälän mukaan turvatekniikan keskus voisi määrätä 29, 39, 56, 61, 65, 81 ja 95 §:ssä tarkoitettua vastuuhenkilön vaihdettavaksi, jos tämä osoittautuu sopimattomaksi tehtäväänsä. Säännös on tarpeen, jotta voitaisiin varmistaa, että vastuuhenkilö kykenee suoriutumaan tehtävistään asianmukaisesti.

113 §. Tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttaminen. Tarvittaessa kauppa- ja teollisuusministeriö peruuttaisi 100 §:n nojalla antamansa tarkastuslaitoksen hyväksymispäätöksen. Turvatekniikan keskus toimisi vastaavasti hyväksymiensä tarkastuslaitosten

osalta. Peruuttamisen edellytyksenä olisi, ettei laitos enää täyttäisi sille määrättyjen tehtävien osalta 101 §:ssä mainittuja edellytyksiä tai jättäisi noudattamatta hyväksymispäätöksen ehtoja tai muuten olennaisesti toimisi säännösten vastaisesti. Ensi vaiheessa tarkastuslaitokselle olisi asetettava riittävä määräaika epäkohdan korjaamiseksi.

14 luku. Valvonta

114 §. Valvonnan ylin johto ja ohjaus. Ehdotetun lain noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluisi kauppa- ja teollisuusministeriölle. Kauppa- ja teollisuusministeriö valvoisi lisäksi hyväksymään tarkastuslaitoksia. 100 §:n 2 momentissa säädetystä hyväksymispäätöksessä vahvistettaisiin tarkastuslaitokseen kohdistettavaan valvontaan liittyvät Euroopan yhteisöjen periaatteiden mukaiset järjestelyt.

115 §. Valvontaviranomaiset. Pykälässä säädetäisiin eri valvontaviranomaisille kuuluvista valvontatehtävistä. Turvatekniikan keskukselle lain valvonta kuuluisi siltä osin kuin valvontatehtävää ei ole säädetty muun viranomaisen tehtäväksi. Pelastusviranomaisen ja poliisin valvontaan kuuluvista asioista säädetäisiin 2 ja 3 momentissa. Valvontaviranomaisten tehtävät tämän lain valvonnessa perustuisivat valvontaviranomaisten nykyiseen työnjakoon vastaavien säännösten valvonnessa kuitenkin siten, että nykyiset kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvontatehtävät siirtyisivät pelastusviranomaisen tehtäväksi.

Räjähteiden maahantuontia ja siirtoa koskevien säännösten noudattamista valvoisi turvatekniikan keskuksen lisäksi tulliviranomainen. Räjähteitä koskevasta valvonnessa rajavalvonnan ja -tarkastusten yhteydessä olisi lisäksi voimassa, mitä rajavartiolaitoksesta annetussa laissa (320/1999) säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetäisiin tarkemmin valvontaviranomaisten tehtäväjajosta ja yhteistoiminnasta.

116 §. Valvonnan ohjaus ja yhtenäistäminen. Pykälään sisältyisi valvontaviranomaisten toiminnan ohjaamiseksi ja yhtenäistämiseksi tarvittava ohjeiden antamista koskeva valtuutus turvatekniikan keskukselle. Lisäksi

turvatekniikan keskus voisi lakiehdotuksen 135 §:n 1 momentin mukaan tarvittaessa antaa lain soveltamista yhtenäistäviä teknisiä ja hallinnollisia ohjeita.

117 §. Valvontaviranomaisen tiedonsaanti-oikeus. Tiedonsaannin varmistamiseksi valvontaviranomaiselle annettaisiin oikeus saada tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeellisia tietoja toiminnanharjoittajilta ja henkilöiltä, joita lain velvoitteet koskevat. Erityisesti markkinavalvonnan yhteydessä voi tulla esiin tarve saada sellaisia tietoja, joiden toimittamiseen ei yleensä ole velvollisuutta.

118 §. Valvontaviranomaisen tarkastusoikeus. Valvontaviranomaiselle olisi valvonnan toteuttamiseksi taattava oikeus päästä valvonnan kannalta keskeisiin paikkoihin. Ehdotusta laadittaessa on kuitenkin otettu huomioon Suomen perustuslain 10 §, jonka mukaan viranomaisen tarkastustoimet voidaan lain nojalla ulottaa kotirauhan piiriin kuuluihin tiloihin rikoksen selvittämiseksi. Sen vuoksi valvontatoimenpiteet voitaisiin ulottaa asumiseen tarkoitettuihin tiloihin vain, jos on syytä epäillä rikoslain 34 luvun 1, 3, 7—9 tai 10 §:ssä taikka 44 luvun 11 tai 12 §:ssä tarkoitettua rikosta.

Jos toiminnasta tai tuotteesta vastaava taho estäisi pääsyn kohteisiin, valvontaviranomainen voisi tarvittaessa saada virka-apua poliisilta ehdotetun lain 122 §:n mukaisesti.

119 §. Näytteensaantioikeus. Valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi on tarpeellista taata valvontaviranomaisen mahdollisuudet saada näytteitä tutkittavaksi toiminnanharjoittajilta ja henkilöiltä, joita ehdotetun lain velvoitteet koskevat. Vastaava säännös on painelaitelaissa, sähköturvallisuuslaissa, kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa ja jalometallituotteista annetussa laissa (1029/2000).

Pykälän 2 momentin mukaan näytteet korvattaisiin vaadittaessa käyvän hinnan mukaan. Tuotteen käyvällä hinnalla tarkoitettaisiin sitä hintaa, jonka käteisasiakas maksaisi tuotteesta. Käypä hinta vaihtelisi sen mukaan, hankitaanko testattava tuote esimerkiksi valmistajalta, tukkumyyjältä vai vähittäismyyjältä.

Jos valvontaviranomainen joutuisi soveltamaan jotain ehdotetun lain 105—107 §:ssä

tarkoitettua kieltoa tai vaatimusta, toiminnanharjoittaja voitaisiin velvoittaa pykälän 3 momentin mukaisesti korvaamaan tuotteesta tai räjähteestä maksetun käyvän hinnan lisäksi myös testauksesta ja tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset. Toiminnasta viranomaiselle aiheutuneet kustannukset voidaan näin kohdistaa niiden aiheuttajaan.

120 §. Valvontaviranomaisen tiedonsaanti toiselta viranomaiselta. Tiedonsaannin varmistamiseksi valvontaviranomaiselle annettaisiin oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja toisiltaan. Viranomaisille annettaisiin myös oikeus käyttää toistensa hankkimia näytteitä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisten oikeudesta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja. Tässä säädettäisiin, kenelle valvontaviranomaiset voisivat tietoja luovuttaa sekä perusteista, jolloin niitä voitaisiin luovuttaa. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 30 §:ssä säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle.

121 §. Tarkastuslaitoksen tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin tarkastuslaitosten velvollisuudesta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja. Pykälässä säädettäisiin, kenelle tarkastuslaitokset voisivat tietoja luovuttaa, sekä perusteista, jolloin niitä voitaisiin luovuttaa.

Pykälässä säädettäisiin myös epäsuorasti tarkastuslaitoksen henkilökunnan salassapitovelvollisuudesta. Tarkastuslaitoksen henkilöstön salassapitovelvollisuuden laadusta ja laajuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22—24 §:ssä.

122 §. Virka-apu. Pykälä antaisi poliisille, tulliviranomaiselle sekä rajavartiolaitokselle toimivaltuudet virka-avun antamiseen lain säännösten noudattamisen valvonnassa. Myös poliisilaissa (493/1995) säädetään poliisin antamasta virka-avusta. Poliisilain mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle apua, jos siitä erikseen säädetään. Edelleen poliisin on annettava virka-apua myös muulle viranomaiselle laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi. Valvontaviranomainen voisi saada virka-apua poliisilta valvontaan kohdistuvien pakkokeinojen käytössä. Tullin tehtävänä

olisi antaa virka-apua Euroopan talousalueen ulkopuolelta tapahtuvassa maahantuonnissa.

15 luku. **Pakkokeinot ja seuraamukset**

123 §. Hallinnolliset pakkokeinot. Pykälä vastaa räjähdysvaarallisista aineista annetun lain 14 §:ää (1074/1995), mutta siihen on lisätty valvontaviranomaiselle mahdollisuus turvautua tarvittaessa teettämishuokkaan. Vastaava säännös on myös kemikaalilain 51 §:ssä.

124 §. Rangaistuksia koskevat viittaussäännökset. Pykälä sisältäisi viittaussäännökset samaan tapaan kuin räjähdysvaarallisista aineista annetun lain 11 § (417/2002). Rangaistus rikoksista tuomittaisiin rikoslain nojalla. Keskeisiä olisivat räjähdერიkoksia koskeva 44 luvun 11 § ja varomatonta käsittelyä koskeva 44 luvun 12 §. Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamiseksi.

Lisäksi pykälässä viitattaisiin rikoslain 16 luvun 8 §:ään sekä 34 ja 48 lukuun. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn ja varastoinnin valvonta perustuu keskeisesti ilmoitusmenettelyyn, minkä vuoksi viranomaisille annettavien tietojen oikeellisuudella on valvonnan kannalta olennainen merkitys. Tästä syystä pykälässä on tarpeen viitata väärän todistuksen antamista koskevaan rikoslain 16 luvun 8 §:ään.

Rikoslain 34 luvussa säädetään yleisvaarallisista rikoksista. Luvun 1 §:n nojalla tuhotyöstä tuomitaan se, joka räjäyttää jotain siten, että teko on omiaan aiheuttamaan yleistä hengen tai terveyden vaaraa tai teosta on yleistä erittäin huomattavan taloudellisen vahingon vaaraa. Tuhotyöstä tuomittava enimmäisrangaistus on neljä vuotta vankeutta. Myös rikoslain 34 luvun 3 §:n törkeää tuhotyötä ja 8 §:n törkeää yleisvaaran tuottamista koskevissa säännöksissä on räjähdერიkossäännöstä ankarampi asteikko. Yleisvaarallisen rikoksen valmistelua koskevan rikoslain 34 luvun 9 §:n mukaan rangaistaan sitä, joka tehdäkseen yleisvaarallisen rikoksen pitää hallussaan pommia, muuta räjähdettä, vaarallista laitetta tai ainetta. Teosta tuomittava enimmäisrangaistus on sama kuin räjähdერიkoksen asteikko, mutta yleisvaarallisen ri-

koksen valmistelua koskevan säännöksen soveltaminen edellyttää kuitenkin myös selvää aikomusta tehdä yleisvaarallinen rikos.

Vaaralliset kemikaalit voivat ympäristöön joutuessaan aiheuttaa ympäristön pilaantumista tai vaaraa terveydelle, minkä vuoksi sovellettaviksi voivat lisäksi tulla rikoslain 48 luvun ympäristörikossäännökset. Hallituksen esityksessä terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia rikoksia koskevien rikoslain säännösten uudistamiseksi ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi (17/2001 vp) on selvitetty rikoslain 48 luvun ympäristörikossäännösten suhdetta muun muassa rikoslain 34 ja 44 lukuihin.

Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain 11 §:ssä ei ole viittausta rikoslain 34 tai 48 lukuun, mutta selvyuden vuoksi näitä viittaussäännöksiä olisi pidettävä tarpeellisina.

125 §. Räjähdesäännösten rikkominen. Rangaistus rikkomuksista säädetään nykyisin räjähdysvaarallisista aineista annetun lain 12 §:ssä (417/2002) sekä terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teolliseen käsittelyyn ja varastoinnin osalta kemikaalilain 52 §:ssä. Vastaavalla tavalla säädettäisiin pykälässä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain vähäisemmistä rikkomisista. Koska ehdotetun lain säännökset ovat huomattavasti yksityiskohtaisempia kuin räjähdysvaarallisista aineista annetun lain säännökset, viitattaisiin pykälässä aiempaa yksityiskohtaisemmin säännöksiin, joiden rikkomisesta voi olla seurauksena sakkorangaistus. Tämä lisäisi myös säännöksen informatiivisuutta. Rangaistus räjähdysesäännösten rikkomisesta olisi edelleen sakkoa.

Räjähdesäännösten rikkomisesta tuomittaisiin sakkoon se, joka vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain vastaisesti rikkoo pykälässä yksilöityjä velvollisuuksia. Pykälään on koottu kaikki keskeiset laissa säädetyt velvollisuudet. Rangaistus rikkomuksista olisi toissijainen, ja sitä sovellettaisiin vain, jollei teosta muualla laissa säädettä ankarampaa rangaistusta. Tällöin kyseeseen tulevat lähinnä 124 §:ssä viitatu rikoslain kohdat.

Pykälän 1 kohdan nojalla rangaistavaa olisi toiminnanharjoittajalle säädettyjen, lähinnä 2 luvussa ja 133 §:ssä mainittujen velvollis-

suuksien rikkominen. Pykälän 2 kohdan nojalla lupavelvollisuuksien rikkominen, esimerkiksi lupahakemuksen laiminlyönti, olisi rangaistavaa. Vastaavasti 3 kohdan nojalla ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti, esimerkiksi ilmoituksen tekemättä jättäminen olisi rangaistavaa.

Pykälän 4 kohdassa säädettäisiin onnettomuuksien rajoittamiseen ja ehkäisyyn sekä muihin onnettomuuksiin liittyvien velvollisuuksien rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi pelastussuunnitelman tai turvallisuus selvityksen laatimista koskevien velvollisuuksien rikkominen rangaistavuudesta.

Pykälän 5 kohdan nojalla säädettäisiin lähinnä 5 luvussa tarkoitettuihin tuotteiden sekä räjähteiden vaatimustenmukaisuutta koskevien velvollisuuksien rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi vaatimusten vastaisen räjähteiden saattaminen markkinoille olisi rangaistavaa.

Pykälän 6 kohdassa säädettäisiin pyroteknisiin välineisiin sekä ilotulitteisiin ja niiden käyttöön liittyvien velvollisuuksien rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi vaatimusten vastaisten tai ilman viranomaisen hyväksyntää olevien pyroteknisten välineiden pitäminen kaupan taikka ilotulitusnäytöksen järjestäminen ilman turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavia toimenpiteitä olisi rangaistavaa.

Pykälän 7 kohdassa säädettäisiin räjähteiden maahantuontiin, siirtoon, kauttakuljetukseen, merkitsemiseen, käyttöön, luovutukseen, hallussapitoon, kirjanpito velvollisuuden ja hävittämiseen liittyvien velvollisuuksien rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi räjäytystyötä koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti tai räjähteitä koskevien luovutusrajoitusten noudattamatta jättäminen olisi rangaistavaa. Tässä kohdassa säädettäisiin myös ammoniumnitraatin luovutusta ja hallussapitoa koskevien säännösten noudattamatta jättämisen rangaistavuudesta.

Pykälän 8 kohdassa säädettäisiin tarkastus-, asennus- ja huoltotoimintaan liittyvien velvollisuuksien rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi tärkeällä pohjavesialueella sijaitsevan maanalaisen öljysäiliön määräaikaistarkastuksen laiminlyönti olisi rangaistavaa.

Pykälän 9 kohdassa säädettäisiin vastuuhenkilön nimeämisvelvollisuuksien ja vas-

tuushenkilölle säädettyjen velvollisuuksien rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi vastuuhenkilön nimeämättä jättäminen laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavassa tuotantolaitoksessa olisi rangaistavaa.

Pykälän 10 kohdassa säädettäisiin kemikaalien ja räjähteiden säilytykseen liittyvien velvollisuuksien rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi määrällisten tai sijaintia koskevien vaatimusten noudattamatta jättäminen vaarallisten kemikaalien säilytyksessä olisi rangaistavaa.

Pykälän 11 kohdassa säädettäisiin viranomaisen määräämän ehdon, rajoituksen tai kiellon rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi räjähteiden varastointiluvassa määrättyjen ehtojen noudattamatta jättäminen olisi rangaistavaa.

Pykälän 12 kohdassa säädettäisiin valtioneuvoston 83 §:n nojalla antamien kieltojen rikkominen rangaistavuudesta sekä pelastusviranomaisen 92 §:n nojalla antaman ilotulitteiden käyttöä koskevien, paikallisista olosuhteista johtuvien määräysten ja kieltojen rikkomisesta.

Pykälän 13 kohdassa säädettäisiin viranomaisen määräämän kiellon tai velvollisuuden rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi valvontaviranomaisen tuotteisiin tai räjähteisiin valvonnan yhteydessä määräämän kiellon noudattamatta jättäminen olisi rangaistavaa.

Pykälän 14 kohdassa säädettäisiin tietojen luovuttamista koskevan velvollisuuden rikkominen rangaistavuudesta, esimerkiksi kieltäytyminen antamasta valvontaviranomaiselle lain noudattamisen valvontaa varten tarpeellisia tietoja olisi rangaistavaa.

16 luku. Muutoksenhaku

126 §. Muutoksenhaku ministeriön ja valvontaviranomaisen päätöksistä. Pykälässä viitattaisiin hallintopäätöksiä koskevan muutoksenhaun osalta hallintolainkäyttölakiin (586/1996). Poiketen hallintolainkäyttölaista olisi päätöstä kuitenkin valituksesta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Päätösten tarkoituksena on yleensä viime kädessä vähentää henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja sekä edis-

tää yleistä turvallisuutta. Tästä syystä päätöksiä olisi pääsääntöisesti lainvoimaa vailla olevinakin noudatettava.

127 §. Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätöksistä. Perustuslain 124 §:ssä mainitun oikeusturvan toteutuminen edellyttää, että tarkastuslaitoksen päätöksistä voidaan hakea oikaisua. Tarkastuslaitoksen päätösten muutoksenhaku olisi kaksivaiheinen. Ensiksi asianomaisen olisi pyydettävä tarkastuslaitosta oikaisemaan vaatimuksenmukaisuustodistusta tai tarkastustodistusta koskevan päätöksensä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisumenettelyssä saamaansa päätökseen tyytymätön voisi edelleen hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Pykälässä velvoitettaisiin tarkastuslaitoksia liittämään päätöksiinsä oikaisuvaatimusohjeet, mutta muilta osin oikaisumenettely vahvistettaisiin tarkastuslaitoksen hyväksymisen yhteydessä.

17 luku. Erinäisiä säännöksiä

128 §. Poikkeuksia koskeva asetuksenantovaltuus. Pykälän mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää poikkeuksia tässä laissa säädetyistä lupa-, ilmoitus-, asennus-, huolto- tai tarkastusvelvoitteista. Edellytyksenä näiden poikkeusten myöntämiselle olisi, että tarkoitettu lupa-, ilmoitus-, asennus-, huolto- tai tarkastusvelvoite ei sovellu kyseessä olevaan kohteeseen ottaen huomioon lain tarkoitus ja että kohteen aiheuttama henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingon vaara on vähäinen.

Voimassa olevien asetusten mukaan muun muassa seuraavat pienimuotoiset toiminnot eivät ole vaatineet viranomaislupaa. Tiettyjen räjähteiden, kuten ampuma-aseiden patruunoiden ja niiden latauksessa tarvittavien räjähteiden, naulainten kaltaisissa työkaluissa käytettävien patruunoiden, ilotulitteiden ja vastaavien pyroteknisten välineiden, pierimuotoinen varastointi (säilytys) on nyky-säännöksiin tietyt vaatimukset täyttäen mahdollista ilman erityistä viranomaislupaa. Samoin pieniä määriä laillisesti hankittuja louhintaräjähteitä saa tiettyin vaatimuksia säilyttää ilman lupaa ja vastaavasti panostajan pätevyyden omaava henkilö saa säilyttää ns. panostajan varaston verran (noin 60 kg) lou-

hintaräjähteitä räjäytystyömaalla ilman lupaa. Räjähteiden kuljetusketjussa saa siirrettäessä räjähteitä kuljetusvälineestä toiseen tietyin rajoituksin ja vaatimuksin säilyttää räjähteitä siirtokuormaupaikalle ilman viranomaislupaa. Samoin vaarallisten kemikaalien vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin ilmoitusvelvollisuudelle on asianomaisessa asetuksessa säädetty alaraja, jota pienemmistä kemikaalimääristä ei edellytetä ilmoitusta. Tästä huolimatta näitä kohteita koskevat asianomaiset turvallisuussäännökset ja asetuksissa on asetettu vaatimuksia ja rajoituksia vaarallisten kemikaalien säilytykselle.

129 §. Onnettomuuksien vaikutukset maan rajojen ulkopuolelle. Pykälässä säädettäisiin maan rajojen ulkopuolelle ulottuvien onnettomuuksien vaikutusten estämistä ja rajoitamista koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvista vaikutuksista tehdyn yleissopimuksen (SopS 26/2000) velvoitteista. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää yleissopimuksen toimeenpanon edellyttämistä, ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvista toimenpiteistä. Vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen 34 §:ssä on säädetty edellä mainitun yleissopimuksen turvatekniikan keskukselle aiheuttamista tehtävistä. Nämä koskevat muun muassa turvatekniikan keskuksen velvollisuutta hoitaa sopimuksen tarkoittamat kuulemismenettelyt naapurimaiden kanssa.

130 §. Rekisterit. Pykälän mukaan turvatekniikan keskus pitäisi rekisteriä tämän lain soveltamisalaan kuuluvista valvontakohteista vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa ja sen kehittämistä varten. Turvatekniikan keskus on jo tähän mennessä pitänyt ns. luparekisteriä, joka on muodostanut kemikaalilain 58 §:ssä tarkoitettua kemikaalirekisterin osarekisterin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tiedoista, jotka voidaan tallentaa rekisteriin. Tiedot koskisivat valvontakohteiden nimiä, toiminnan laatua sekä niissä käytettävien kemikaalien ja räjähteiden määriä sekä valvontakohteita koskevia päätöksiä, lupia ja tarkastuksia sekä niissä toimivia vastuuhenkilöitä.

Pelastusviranomaisen velvollisuutena olisi toimittaa turvatekniikan keskukselle tiedot ilmoituksenvaraisista vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin kohteista.

Osa rekisteriin tallennettavista tiedoista olisi salassa pidettäviä liike- ja ammatillisuuden perusteella. Tällaisia tietoja olisivat esimerkiksi yksittäisten vaarallisten kemikaalien määrät. Rekisteriin tallennettujen tietojen luovuttamisessa noudatettaisiin, mitä siitä säädetään laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) ja henkilötietolaissa (523/1999).

Tarkemmat säännökset rekisteristä, tietojen toimittamisesta rekisteriin ja rekisterin käytöstä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

131 §. Maksut. Tämän lain nojalla säädettyistä viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta olisi voimassa, mitä valtion maksuperusteissa (150/1992) säädetään.

Pelastusviranomaisten suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta päättäisi kuitenkin alueen pelastustoimi noudattaen valtion maksuperusteissa säädettyjä periaatteita.

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saataisiin perä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

132 §. Neuvottelukunta. Pykälän mukaan lain säännösten kehittämistä ja seurantaa varten olisi valtioneuvoston asettama neuvottelukunta. Nykyisin vastaavia tehtäviä hoitaa turvallisuustekniikan neuvottelukunta ja osittain myös kemikaalineuvottelukunta. Turvallisuustekniikan neuvottelukunta toimii kauppa- ja teollisuusministeriön apuna räjähdysvaarallisista aineista annetun lain ja painelätelain mukaisten teknillistä turvallisuutta koskevien asioiden käsittelyä varten. Neuvottelukunnan toiminta perustuu siitä annettuun asetukseen (549/1993). Kemikaalineuvottelukunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön, ympäristöministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön apuna kemikaalilain soveltamisalaan kuuluvien asioiden käsittelyssä. Kemikaalineuvottelukunnan toiminta perustuu siitä annettuun asetukseen (622/1990).

133 §. Tuotantolaitoksen toiminnan lopet-

taminen. Pykälän mukaan toiminnanharjoittajan olisi huolehdittava siitä, että toiminnan lopettamisen jälkeen tuotantolaitoksen ja sen käytöstä poistettavan osan rakenteet ja alueet tarvittaessa puhdistetaan ja huolehditaan vaarallisista kemikaaleista ja räjähteistä niin, ettei niistä aiheudu henkilö-, ympäristö- eikä omaisuusvahinkoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudeksi ilmoittaa valvontaviranomaiselle, jos tuotantolaitoksen toiminta lopetetaan tai toiminta keskeytetään vuotta pidemmäksi aikaa.

134 §. Toiminnanharjoittajan muutos. Pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvoitteesta ilmoittaa valvontaviranomaiselle, jos tuotantolaitos tai jokin sen osa siirtyy uudelle toiminnanharjoittajalle.

135 §. Ohjeet ja luettelo tämän lain alaan kuuluvista standardeista. Turvatekniikan keskus voisi tämän pykälän perusteella antaa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten soveltamista ja valvontaa yhtenäistäviä ohjeita. Tällaiset ohjeet ovat hyödyllisiä sekä toiminnanharjoittajille että valvontaviranomaisille säännösten soveltamisen yhtenäistämiseksi.

Turvatekniikan keskus julkaisisi myös luettelon niistä standardeista, joita noudattaen katsotaan tämän lain nojalla annettujen säännösten vaatimusten täyttyvän.

18 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

136 §. Voimaantulo. Pykälässä 1 momentissa on tavanomainen voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2005.

Pykälän 2 momentissa on tavanomainen lain täytäntöönpanoa koskeva säännös.

137 §. Kumoamissäännös. Pykälässä ehdotetaan kumottavaksi laki räjähdysvaarallisista aineista siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Pykälän 2 momenttiin esitetään säännöstä, jonka mukaan muissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa säännöksissä viittaukset räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin, koskisi tämän ehdotetun lain voimaantulon jälkeen tätä lakia. Selvityksen mukaan räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin on viitattu

järjestyslaissa (612/2003), ampuma-aselaisissa (1/1998), poliisilaissa (493/1995), vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa ja jätelaissa (172/1993). Viittaukset on tarkoitus korjata näitä lakeja seuraavan kerran muutettaessa. Säännöstä ehdotetaan epäselvien tulkintatilanteiden välttämiseksi. Välttämättömät muutokset räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annettuihin säädöksiin on kuitenkin tarkoitus tehdä samanaikaisesti ehdotetun lain voimaantulon kanssa, mikä osaltaan vähentää epäselviä tulkintatilanteita.

138 §. Voimaan jäävät säädökset. Pykälässä ehdotetaan, että räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetut asetukset sekä niiden nojalla annetut kauppa- ja teollisuusministeriön ja puolustusministeriön päätökset jäisivät edelleen voimaan niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Tarkoitus on, että tässä vaiheessa ei kumota mitään kumottavan lain nojalla annettua asetusta.

139 §. Siirtymäsäännökset. Pykälässä ehdotetaan, että kaikki 138 §:ssä tarkoitettujen säädösten nojalla annetut luvat ja hyväksymiset jäisivät edelleen voimaan, jollei asianomaisessa säädöksessä toisin säädetä. Samoin kaivosten turvallisuusmääräyksistä annetun kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (921/1975) nojalla annetut räjähteiden varastointiluvat jäisivät edelleen voimaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että toiminnanharjoittajien olisi tehtävä 93 ja 94 §:ssä tarkoitettut ilmoitukset yhden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että vaarallisen kemikaalin siirtoon käytettävästä putkistosta olisi ilmoitettava turvatekniikan keskukselle kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, jos sillä ei ole 138 §:ssä mainituissa asetuksissa tarkoitettua lupaa.

Ehdotetun uuden lain voimaan tullessa vireillä oleva, räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla vireille pantu asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin räjähdysvaarallisista aineista annetun lain säännösten mukaan.

1.2. Laki kemikaalilain muuttamisesta

Ehdotetussa laissa kemikaalilain muuttamisesta esitetään kumottavaksi seuraavat kemikaalilain säännökset: 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 4 momentti, 13, 13 a,

31—33, 33 a, 35 ja 36 §, 45 §:n 4 momentti, 52 a §:n 2 momentti sekä 54 §. Nämä säännökset koskevat terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia. Ne ehdotetaan siirrettäväksi muuttamattomina tai vähän muutettuina ehdotettuun lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta.

1 §. Lain tarkoitus. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi palo- ja räjähdysvaara. Lain tarkoituksena olisi tämän jälkeen ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamien terveys- ja ympäristöhaittojen lisäksi kemikaalien aiheuttamia palo- ja räjähdysvaaroja.

2 §. Lain soveltamisala. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että käsite ”tekninen ja muu käyttö” korvataan yleisemmällä käsitteellä ”käyttö”.

3 §. Suhde eräisiin säädöksiin. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa olisi viittaus ehdotettuun uuteen lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta.

5 §. Valvontaviranomaiset keskushallinnossa. Pykälän muutoksella selkiytettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen sekä Suomen ympäristökeskuksen roolia kemikaalilain toimeenpanon ohjauksessa. Muutoksen tarkoituksena on tehostaa lainsäädännön valvontaa kunnissa. Valvonnan tehostaminen on koettu tarpeelliseksi muun muassa kuntien vähäisten kemikaalivalvonnan voimavarojen vuoksi. Vastaavaan ratkaisuun on päädytty myös terveydensuojelulain (763/1994) muutoksessa (1223/2002). Valvontatehtävien siirto keskushallinnon valvontayksikölle on nykyisten hallinnon kehittämisperiaatteiden mukainen. Kemikaalilainsäädännön toimeenpanoa koskeva ohjaus olisi tarkoitus suunnata erityisesti, yhteistyössä lääninhallitusten ja alueellisten ympäristökeskusten kanssa, kunnan kemikaalivalvontaviranomaisten valvontakäytäntöjen kehittämiseen ja neuvontaan valvontakäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi koko maassa. Ministeriöiden toimenkuvan suuntautuessa entistä enemmän yhteisöläinsäädännön valmisteluun, normintaan ja kansainvälisten sopimusten ja ohjelmien laadintaan, on valvontatoimenpiteiden ohjaus ja kehittäminen jäänyt ministeriöissä liian vähäiselle huomiolle. Lisäksi kemikaalilain 5 §:n nykyinen sana-

muoto, jossa käsitellään vain lain nojalla annettavien säännösten ja määräysten noudattamista koskevaa ylämpää valvontaa, on katsottu valtuuksiltaan riittämättömäksi kuntien ohjauksessa.

8 §. Erityiset valvontaviranomaiset. Pykälään ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus valvoisi käyttöturvallisuustiedotteita koskevien säännösten noudattamista. Valvonta tapahtuisi pääosin kemikaali-ilmoituksen tarkastamisen yhteydessä. Työsuojeluviranomaiset valvoisivat edelleen työssä käytettävien kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteita.

52 §. Kemikaalirikkomus. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset niihin kemikaalilain pykäliin, jotka tässä esityksessä ehdotetaan kumottavaksi. Vastaavat säännökset otettaisiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuutta koskevan lain 125 §:ään.

56 §. Täytäntöönpano. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaukset niihin kemikaalilain pykäliin, jotka tässä esityksessä ehdotetaan kumottavaksi.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännöksessä ehdotetaan, että kemikaalilain nojalla annetut teollista käsittelyä ja varastointia koskevat asetukset ja niiden nojalla annetut kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset jäävät voimaan.

Samoin ehdotetaan, että kemikaalilain nojalla annetut ja kemikaalilain 68, 68 a ja 68 b §:ssä tarkoitettut, aikaisemmin voimassa olleiden säännösten perusteella annetut luvat ja hyväksymiset jäisivät voimaan, jollei laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta toisin säädetä.

Lisäksi ehdotetaan, että kemikaalilain muutoksen voimaan tullessa vireillä oleva, kemikaalilain nojalla vireille pantu asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin kemikaalilain säännösten mukaan.

1.3. Laki rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta

11 §. Räjähderikos. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin nykyiseen tapaan räjähderikoksesta. Viittaus räjähdyksivaarallisista aineista annettuun lakiin korvattaisiin viittauksella

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettavaan lakiin. Tosiasiallisesti pykälän soveltamisala laajenee hieman nykyisestä ja vastaavasti rikoslain 44 luvun 1 §:n soveltamisala supistuu, koska kemikaalilaista on tarkoitus kumota terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevat säännökset, jotka kuuluisivat uuden lain soveltamisalaan.

Pykälän 1 momentin nojalla rangaistavaa olisi, jos tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta toimii vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettavan lain taikka sen nojalla annetun säännöksen, kiellon tai määräyksen vastaisesti. Valvontaviranomainen voi asettaa kieltoja muun muassa mainitun lain 106, 109 ja 111 §:n nojalla sekä antaa yksittäistapauksia koskevia määräyksiä 105—108 ja 110 §:n nojalla. Pelastusviranomainen voi mainitun lain 36 §:n nojalla antaa yksittäistapauksessa vaarallisten kemikaalien säilytystä koskevia määräyksiä ja 92 §:n nojalla ilotulitteiden käyttöä koskevia, paikallisista olosuhteista johtuvia määräyksiä.

Pykälän 1 momentin nojalla rangaistavaa olisi myös, jos tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa säädettyä lupa- tai ilmoitusvelvollisuutta taikka lupaa tai ilmoitusta koskevassa päätöksessä asetettu ehtoja, rajoituksia tai kieltoja.

Lupavelvollisuuksista säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain 23, 37, 58 ja 73 §:ssä sekä ilmoitusvelvollisuudesta muun muassa mainitun lain 24, 63, 79, 81, 93 ja 97 §:ssä. Lupaa ja ilmoitusta koskevissa päätöksissä asetetuista ehdoista, rajoituksista ja kelloista säädetään muun muassa mainitun lain 25, 34, 59, 63, 79, 81, 91, 93, 94, 97 ja 100 §:ssä.

Rikoksen tekotavat kirjoitettaisiin ottaen huomioon uudessa laissa käytetyt käsitteet. Selvyyden vuoksi vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä koskevat toimenpiteet erotettaisiin 1 momentissa eri kohtiin. Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettavassa laissa säädetään vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. Laissa säädetään myös räjähteil-

le asetettavista vaatimuksista ja räjähteiden valmistuksesta. Sen sijaan vaarallisia kemikaaleja koskevat vaatimukset kuuluvat kemikaalilain soveltamisalaan. Tästä syystä 1 momentin 1 ja 2 kohtien tekotavat eroavat toisistaan.

Räjähderikoksen tunnusmerkistö ei edelleenkään edellyttäisi, että teko olisi omiaan aiheuttamaan vaaraa, koska säännösten vastaisen toiminnan vaarallisuus on siinä määrin ilmeistä, ettei erillistä vaarakriteeriä säännöksessä tarvita. Syyksiluettavuusvaatimuksena olisi edelleen tahallisuus tai törkeä huolimattomuus, ja rangaistusasteikko sakkoa tai vankuutta enintään kaksi vuotta, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Pykälän 2 momentin mukaan räjähderikos voisi tulla kysymykseen myös silloin, kun vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 5 luvussa tarkoitettuja tuotteita tuodaan maahan, käytetään, myydään tai muuten luovutetaan, asennetaan tai huolletaan mainitun lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti. Kyseisiä tuotteita olisivat räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävät laitteet ja suojausjärjestelmät, kaasulaitteet, aerosolit ja palavan nesteen säiliöt. Ne kuuluvat jo nykyisin räjähderikoksia koskevan säännöksen soveltamisalaan. Nykysäännöstä kuitenkin tarkennettaisiin siten, että rangaistavia olisivat vain teot, jotka ovat omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai joista on vaaraa toisen omaisuudelle.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyistä 11 §:n 2 momenttia (805/2003). Räjähderikoksena ei edelleenkään pidettäisi räjähteen hallussapitoa, jos hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa räjähteestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.

Räjähderikos olisi toissijainen, jos muualla laissa säädetään ankarampi rangaistus. Säännöksen toissijaisuus voi olla merkityksellinen tarkasteltaessa teon suhdetta lähinnä rikoslain 34 luvussa tarkoitettuihin yleisvaarallisiin rikoksiin tai 48 luvussa tarkoitettuihin ympäristörikoksiin.

12 §. Varomaton käsittely. Pykälään ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia, vaan käytettyjen käsitteiden tarkistamista.

Pykälän johdantolauseesta poistettaisiin

viittaus yleiseen tai yksittäistapauksia koskevaan määräykseen, koska se on ongelmallinen perustuslain 8 §:n laillisuusperiaatteen kannalta.

Pykälän 1 kohdan mukaan rangaistusseuraamus varomattomasta käsittelystä olisi nykyiseen tapaan mahdollista käytettäessä, käsiteltäessä tai säilytettäessä ampuma-asetta tai tulta, mutta räjähdysvaarallisten aineiden ja tuotteiden sijasta luettelossa mainittaisiin räjähteet.

Räjähteistä säädettäisiin tarkemmin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annettavassa laissa. Sen nojalla räjähteillä tarkoitettaisiin räjähdysainetta ja räjähdysainetta sisältävää esinettä tai välinettä sekä muuta ainetta, esinettä tai välinettä, joka on valmistettu tuottamaan räjähdyskykyisen pyroteknisen ilmiön.

Pykälän 2 kohdassa viitattaisiin nykyiseen tapaan terveydelle ja ympäristölle vaarallisiin sekä palo- ja räjähdysvaarallisiin kemikaaleihin tai muihin vastaaviin aineisiin. Lisäksi 2 kohtaa täydennettäisiin viittaamalla vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 5 luvussa tarkoitettuihin tuotteisiin, jotka on lueteltu 11 §:n perustelujen yhteydessä.

Siten osa nykyisistä räjähdysvaarallisista aineista ja tuotteista jäisi 1 kohdan soveltamisalaan ja osa siirtyisi 2 kohdan soveltamisalaan. Samalla poistettaisiin 1 ja 2 kohdan päällekkäisyys, sillä palo- ja räjähdysvaaralliset kemikaalit ovat räjähdysvaarallisia aineita. Muutoin – esimerkiksi pykälän tunnusmerkistöön, rangaistussäännöksen toissijaisuuteen tai sovellettavaan rangaistusasteikkoon – ei ehdoteta muutoksia. Varomattomana käsittelynä jäisi siten edelleen rangaistavaksi vain muu kuin 11 §:ssä mainittu varomattomuus, esimerkiksi perustasoinen huolimattomuus vaarallisten kemikaalien tai räjähteiden käsittelyssä siten, että teko olisi kuitenkin omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai siitä olisi vaaraa toisen omaisuudelle.

2. Tarkemmat säännökset

Aikaisempien lakien nojalla annetut asetukset ja niiden nojalla annetut kauppa- ja te-

ollisuusministeriön ja puolustusministeriön päätökset ehdotetaan uuden lain 138 §:ssä jäävän toistaiseksi voimaan. Tähän esitykseen sisältyvien lakien voimaantulon yhteydessä edellä mainittuihin valtioneuvoston asetuksiin on tarkoitus tehdä vain sellaiset muutokset, joilla poistetaan asetuksista tämän uuden lain kanssa ristiriitaiset säännökset.

Tämän lain voimaantulon jälkeen on tarkoitus aloittaa asetustason säännösten uudistamistyö. Tällöin on tarkoitus kumota lain nojalla voimaan jäävät kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset ja säätää niihin sisältyvistä asioista tarvittaessa valtioneuvoston asetuksilla tässä laissa säädettyjen valtuuksien nojalla. Uudistamistyö ajoittuu vuosille 2005—2007.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2005.

4. Säättämisjärjestys

Lakiehdotusten ei voida katsoa puuttuvan perustuslailla suojattuihin seikkoihin. Hallituksen käsityksen mukaan esitykseen sisältyvät lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisenjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja. Lain tarkoituksena on lisäksi edistää yleistä turvallisuutta.

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään:

- 1) vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista, siirrosta sekä säilytyksestä;
- 2) räjähteille asetettavista vaatimuksista sekä räjähteiden valmistuksesta, maahan tuonnista, käytöstä, siirrosta, kaupasta, luovutuksesta, hallussapidosta, varastoinnista, säilytyksestä ja hävittämisestä;
- 3) 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa toiminnoissa käytettävillä laitteilla ja laitteistoille asetettavista vaatimuksista ja niiden varmentamiseen liittyvistä toimenpiteistä;
- 4) 3 kohdassa tarkoitettujen laitteiden ja laitteistojen asennukseen ja huoltoon liittyvistä vaatimuksista sekä muista vahinkojen estämiseksi tarvittavista toimenpiteistä;
- 5) pölyjen aiheuttaman räjähdysvaaran ehkäisemiseksi tarvittavista toimenpiteistä vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja

varastoinnin sekä räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin yhteydessä.

3 §

Lain soveltaminen puolustusvoimissa

Tätä lakia sovelletaan puolustusvoimien toimintaan, jollei tässä laissa erikseen muuta säädetä.

Tämän lain nojalla annetut valtioneuvoston asetukset eivät koske puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä eivätkä myöskään valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaa vaarallisten kemikaalien varastointia ja teollista käsittelyä.

Puolustusministeriön asetuksella säädetään tarkemmin puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitetuista räjähteistä. Puolustusministeriön asetus koskee myös rajavartiolaitoksen hallussa olevia sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja puolustusvoimien räjähteitä. Lisäksi puolustusministeriön asetuksella säädetään tarkemmin valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvasta vaarallisten kemikaalien varastoinnista ja teollisesta käsittelystä.

Tässä laissa viranomaisille säädetyt räjähteitä koskevat tehtävät hoidetaan puolustusvoimissa puolustushallinnon sisäisesti. Sama koskee myös 3 momentissa tarkoitettuja rajavartiolaitokselle luovutettuja räjähteitä. Samoin hoidetaan myös valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitus-

tusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaan vaarallisten kemikaalien varastointiin ja teolliseen käsittelyyn liittyvät tässä laissa viranomaiselle säädetty tehtävät. Näitä tehtäviä hoitavien on toimittava yhteistyössä muiden tässä laissa tarkoitettujen viranomaisten kanssa lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Tehtävien hoitamisesta säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

4 §

Soveltamisalan rajauksia

Tätä lakia ei sovelleta:

1) tuotantolaitoksen alueen ulkopuolella tapahtuvaan, vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994) tarkoitettuun kuljetukseen eikä kuljetustapahtumaan kiinteästi liittyvään tilapäiseen varastointiin;

2) räjähteiden valmistukseen, käyttöön ja varastointiin kaivoksessa, siltä osin kuin siitä säädetään kaivoslaissa (503/1965);

3) vaarallisten kemikaalien käyttöön ja varastointiin aluksessa;

4) radioaktiivisiin aineisiin eikä radioaktiivisia aineita sisältäviin tuotteisiin.

Ampuma-aseissa käytettävät patruunat varastoidaan, säilytetään ja hävitetään siten kuin tässä laissa säädetään. Niiden valmistukseen sovelletaan tämän lain lisäksi ampuma-aselakia (1/1998). Muutoin ampuma-aseissa käytettäviin patruunoihin sovelletaan ampuma-aselakia.

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Vaarallisten kemikaalien luokituksesta, päällyksestä ja merkitsemisestä säädetään kemikaalilaissa (744/1989).

Pelastustoiminnan järjestelyistä säädetään pelastuslaissa (468/2003).

Paineeseen liittyvän vaaran ehkäisemiseksi noudatetaan, mitä painelaitelaissa (869/1999) säädetään.

Sähköturvallisuudesta säädetään sähköturvallisuuslaissa (410/1996).

Työntekijän suojelusta ja ympäristönsuojelusta on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

6 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kemikaalilla* alkuaineita ja niiden kemiallisia yhdisteitä sellaisina kuin ne esiintyvät luonnossa tai teollisesti tuotettuina (*aineet*) sekä kahden tai useamman aineen seoksia (*valmisteet*);

2) *vaarallisella kemikaalilla* palo- ja räjähdysvaaralliseksi tai terveydelle tai ympäristölle vaaralliseksi kemikaaliksi kemikaalilaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tällaiseksi kemikaaliksi määriteltyä sekä muuta palavaa nestettä;

3) *palo- ja räjähdysvaarallisella kemikaalilla* kemikaalia, joka fyysikaalis-kemiallisten ominaisuuksiensa vuoksi voi aiheuttaa tulipalon tai räjähdyskysen;

4) *terveydelle vaarallisella kemikaalilla* kemikaalia, joka elimistöön joutuessaan voi aiheuttaa kemiallisten ominaisuuksiensa vuoksi jo vähäisenä määränä haittaa ihmisen terveydelle;

5) *ympäristölle vaarallisella kemikaalilla* kemikaalia, joka ympäristöön joutuessaan voi aiheuttaa jo vähäisenä määränä haittaa elolliselle luonnolle;

6) *palavalla nesteellä* nestemäistä kemikaalia, jonka leimahduspiste on enintään 100 °C;

7) *räjähteellä* räjähdysainetta ja räjähdysainetta sisältävää esinettä tai välinettä sekä muuta ainetta, esinettä tai välinettä, joka on valmistettu tuottamaan räjähdyskysen tai pyroteknisen ilmiön;

8) *pyroteknisellä välineellä* esinettä tai välinettä, joka sisältää kemiallisten reaktioiden seurauksena lämpöä, valoa, ääntä, kaasua, savua tai näiden yhdistelmiä tuottavia aineita tai ainesseoksia ja joka voi lisäksi sisältää esinettä tai sen osaa liikuttavan ajonoksen;

9) *ilotulitteella* viihdekäyttöön tuotettua pyroteknistä välinettä;

10) *teollisella käsittelyllä* vaarallisten kemikaalien valmistusta, käyttöä sekä muuta vastaavaa käsittelyä;

11) *varastoinnilla* vaarallisen kemikaalin ja räjähteen hallussapitoa tuotantolaitoksessa kiinteässä varastosäiliössä tai -siilossa, ir-

tosäiliössä, pakkauksessa tai kuljetusvälineessä taikka muulla tavoin varastoituna;

12) *säilytyksellä* vaarallisen kemikaalin ja räjähteen vähäisten määrien hallussapitoa;

13) *tuotantolaitoksella* toiminnanharjoittajan hallinnassa olevaa aluetta, jossa vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistetaan, käsitellään tai varastoidaan yhdessä tai useammassa laitoksessa;

14) *laitoksella* tuotantolaitoksen sisäpuolella olevaa teknistä yksikköä, jossa valmistetaan, käsitellään tai varastoidaan vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä mukaan lukien laitteistot, putkistot, koneet, varastot, lastaus- ja purkauspaikat, tuotantolaitoksen alueella olevat rautatiet, laiturit sekä edellä mainittuihin liittyvät rakenteet ja rakennelmat;

15) *laitteella* säiliötä, pumppua, venttiiliä, putkiston osaa tai muuta vaarallisen kemikaalin tai räjähteen käsittelyssä tarvittavaa teknistä laitetta;

16) *laitteistolla* laitteiden ja putkistojen sekä niihin liittyvien varusteiden muodostamaa teknistä kokonaisuutta;

17) *tuotteella* laitetta, räjähdettä, suojausjärjestelmää tai muuta tämän lain soveltamisalaan kuuluvaa esinettä;

18) *suuronnettomuudella* huomattavaa päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta ilmiötä, joka seuraa vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavan, käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen toiminnassa esiintyneistä hallitsemattomista tapahtumista, jotka voivat aiheuttaa ihmisen terveyteen, ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuvaa vakavaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vaaraa laitoksen sisä- tai ulkopuolella ja jossa on mukana yksi tai useampi vaarallinen kemikaali tai räjähdde;

19) *toiminnanharjoittajalla* oikeushenkilöä tai luonnollista henkilöä, joka valmistaa, tuo maahan, pitää kaupan, saattaa markkinoille, luovuttaa, vie maasta, varastoi, pakkaa, jakelee, pitää hallussaan, säilyttää, käyttää tai muulla tässä laissa tarkoitettulla tavalla käsittelee vaarallista kemikaalia taikka räjähdettä tai muuta tuotetta;

20) *räjähdykskelvolla ilmaseoksella* normaalipaineisen ilman ja kaasun, höyryn, sumun tai pölyn muodossa olevien palavien aineiden seosta, jossa palaminen leviää syttymisen jälkeen koko palamattomaan seokseen;

21) *räjähdyksvaarallisella tilalla* tilaa, jossa voi esiintyä räjähdyskelvosta ilmaseosta siinä määrin, että erityiset suojelutoimenpiteet henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen ehkäisemiseksi ja yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi ovat tarpeen;

22) *pelastusviranomaisella* pelastuslaissa tarkoitettua pelastustoimen alueen pelastusviranomaista.

2 luku

Turvallisuusvaatimukset

Yleiset turvallisuusperiaatteet

7 §

Selvilläolovelvollisuus

Toiminnanharjoittajan tulee hankkia valmistamiensa, käsittelemiensä ja varastoimiansa vaarallisten kemikaalin sekä räjähteiden fysikaalisista ja kemiallisista, palo- ja räjähdysvaarallisista sekä terveydelle ja ympäristölle vaarallisista ominaisuuksista ja luokituksesta tiedot, jotka ovat kohtuudella saatavissa ja jotka ovat riittävät tässä laissa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi.

8 §

Valintavelvollisuus

Vaarallisista kemikaaleista ja räjähteistä aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi toiminnanharjoittajan on, silloin kun se on kohtuudella mahdollista, valittava käyttöön olemassa olevista vaihtoehdoista vähiten vaaraa aiheuttava kemikaali, räjähdde tai menetelmä.

9 §

Huolehtimisvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on noudatettava vaarallisen kemikaalin ja räjähteen määrä ja vaarallisuus huomioon ottaen riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen ehkäisemiseksi.

Jos vaarallisen kemikaalin tai räjähteen

huolimaton tai varomaton käsittely aiheuttaa rakenteiden tai ympäristön saastumista, toiminnanharjoittajan tai saastumisen muun aiheuttajan tulee huolehtia rakenteiden ja ympäristön puhdistamisesta sellaiseen kuntoon, ettei niistä enää aiheudu vaaraa ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

Toiminnan järjestäminen tuotantolaitoksessa

10 §

Onnettomuuksien ehkäiseminen

Toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niistä ihmisille ja ympäristölle sekä omaisuudelle aiheutuvien seurausten rajoittamiseksi.

Onnettomuuksien ennalta ehkäisemistä koskevien toimenpiteiden tulee kattaa koko tuotantolaitoksen toiminta. Niiden tulee olla suunnitelmallisia ja järjestelmällisiä ja perustua toiminnasta aiheutuvien vaarojen tunnistamiseen sekä vaarojen rajoittamista koskevien päämäärien ja toimintatapojen määrittämiseen. Toiminnanharjoittajan tulee seurata ja arvioida toimenpiteiden toteutumista ja niiden vaikutusta sekä ryhtyä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että muutokset tuotantolaitoksessa tehdään turvallisuutta vaarantamatta ja tuotantolaitoksessa määriteltyjen toimintaperiaatteiden mukaisesti.

11 §

Organisaatio ja henkilöstö

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että tuotantolaitoksen turvallisuuteen liittyvät johdon ja henkilöstön tehtävät ja vastuualueet on selkeästi määritelty organisaation kaikilla tasoilla.

Toiminnanharjoittajan tulee antaa henkilöstölle sellaista koulutusta, opastusta ja ohjausta, jota tuotantolaitoksen turvallinen toiminta edellyttää.

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että tuotantolaitoksen alueella toimivien

muiden yritysten henkilöstöllä on riittävät tiedot tuotantolaitoksen toiminnasta, siihen liittyvistä vaaratekijöistä ja niihin varautumisesta, sekä siitä, että niiden henkilöstö on saanut koulutusta ja opastusta siinä laajuudessa kuin turvallinen toiminta heidän tehtävissään edellyttää. Toiminnanharjoittajan tulee lisäksi valvoa, että ulkopuolinen henkilöstö toimii säännösten ja tuotantolaitoksessa noudatettavien toimintatapojen mukaisesti.

12 §

Tuotantolaitoksen käyttö ja kunnossapito

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että tuotantolaitoksen laitteistoja ja laitteita käytetään turvallisesti ja niistä annettujen käyttöohjeiden mukaisesti siten, ettei toiminnasta voi aiheutua tavanomaisessa käytössä tai ennalta mahdollisiksi arvioitavissa poikkeustilanteissa sellaisia räjähdyksiä, tulipaloja tai kemikaalipäästöjä, joista seuraisi välittömiä henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkoja tuotantolaitoksessa tai sen ulkopuolella.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava laitteistojen ja laitteiden sekä turvallisuuden varmistamiseen tarkoitettujen laitteiden ja järjestelmien kunnossapidosta ja varmistettava riittävän usein, että niitä voidaan käyttää turvallisesti ja että ne toimivat oikein.

Erittäin helposti syttyviä, helposti syttyviä ja räjähtäviä kemikaaleja sekä räjähteitä sisältäviä laitteistoja ja laitteita saa sijoittaa rakennukseen vain siinä määrin kuin se on toiminnan järjestämisen kannalta välttämätöntä.

Tuotantotiloissa saa olla vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä vain sellaisia määriä, jotka ovat toiminnan ja turvallisuuden kannalta perusteltuja.

Tuotantolaitoksen suunnittelu ja rakentaminen

13 §

Laitteistot ja laitteet

Tuotantolaitoksen valmistus-, varastointi-

ja käyttölaitteistot ja -laitteet tulee suunnitella, mitoittaa, rakentaa ja sijoittaa siten, että niiden tavanomaisesta käytöstä ja ennalta mahdollisiksi arvioitavista poikkeustilanteista ei aiheudu sellaisia räjähdyksiä, tulipaloja tai kemikaalipäästöjä, joista seuraisi välittömiä henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkoja tuotantolaitoksessa ja sen ulkopuolella.

Laitteistot ja laitteet tulee sijoittaa siten, että niitä voidaan tarkoituksenmukaisesti käyttää, huoltaa ja tarkastaa.

Laitteistot ja laitteet tulee varustaa toimintaan ja siitä aiheutuviin vaaroihin nähden tarkoituksenmukaisilla, turvallisen käytön ja onnettomuustilanteisiin varautumisen edellyttämällä varoitus- ja turvamerkinnoillä.

14 §

Tuotantolaitoksen alueen suunnittelu

Tuotantolaitoksen alueella olevat laitokset niihin kuuluvine laitteistoineen, rakenteineen ja rakennuksineen sekä muut tuotantolaitoksen alueella olevat rakennukset, kohteet ja toiminnot tulee sijoittaa ja tarvittaessa suojata siten, että onnettomuuksien leviäminen laitoksesta toiseen laitokseen tai muihin tuotantolaitoksen alueella oleviin rakennuksiin tai rakenteisiin voidaan estää ja että onnettomuuksien vaikutukset voidaan rajata mahdollisimman pienelle alueelle.

Vaarallisten kemikaalien teolliseen käsittelyyn ja varastointiin tarkoitettut tilat ja alueet tulee sijoittaa erilleen sellaisista tiloista tai alueista, joissa ihmisiä työskentelee muissa kuin suoraan kemikaalien teolliseen käsittelyyn ja varastointiin liittyvissä tehtävissä. Erityisvaaraa aiheuttavat yksiköt tai toiminnot on tarvittaessa sijoitettava erilleen muista toiminnoista.

Laitokset ja laitteistot sekä tuotantolaitoksen alueella olevat toiminnot tulee sijoittaa niin, että onnettomuustilanteissa onnettomuusalueilla olevilla on mahdollisuus poistua turvallisesti, torjuntatoimiin osallistuvilla on pääsy onnettomuuskohteisiin ja prosessin turvallinen alasajo tai muun toiminnan pysäytys on mahdollinen.

15 §

Rakennukset ja rakenteet

Rakennukset ja rakenteet tulee suunnitella, rakentaa sekä tarvittaessa varustaa riittävin onnettomuuksien vaikutuksilta suojaavin tai niiltä ehkäisevin rakentein ja järjestelmin siten, että rakennuksessa mahdollisesti sattuvan räjähdyksen, tulipalon tai kemikaalipäästön seuraukset voidaan rajoittaa mahdollisimman vähäisiksi ja että rakennuksen ulkopuolella aiheutuneesta onnettomuudesta ei ole seurauksena vakavien vaurioiden vaaraa rakennuksessa oleville.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valmistus-, käsittely- ja varastointitilat tai valmistus-, käsittely- ja varastointipaikat tulee varustaa turvallisen käytön ja onnettomuustilanteisiin varautumisen edellyttämällä merkinnöillä.

Rakennukset tulee suunnitella siten, että niistä voi vaaratilanteissa poistua turvallisesti.

16 §

Asiattomien pääsyn estäminen

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia rakenteellisin toimenpitein tai toiminnan luonteeseen nähden riittävän tehokkaalla muulla tavalla asiattomien pääsyn estämisestä tuotantolaitoksen alueelle. Toiminnanharjoittajan tulee lisäksi huolehtia siitä, ettei vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä joudu asiattomien haltuun.

Tuotantolaitoksen sijoitus

17 §

Sijoitus rakennetulla alueella

Toiminnanharjoittajan on otettava huomioon suunnitellessaan vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastoitavien tuotantolaitosten sijaintia, että

tuotantolaitos on sijoitettava sellaiselle etäsyydelle asuinalueista, yleisessä käytössä olevista rakennuksista ja alueista, kouluista, hoitolaitoksista, teollisuuslaitoksista, varastoista, liikenneväylistä sekä muusta ulkopuolisesta toiminnasta niin, että ennalta mahdollisiksi arvioitavat räjähdykset, tulipalot ja kemikaalipäästöt eivät aiheuta henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa näissä kohteissa.

18 §

Sijoitus luontokohteiden ja pohjavesialueiden läheisyyteen

Toiminnanharjoittajan on otettava huomioon suunnitellessaan vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastoivien tuotantolaitosten sijaintia, että tuotantolaitos on sijoitettava riittävän etäälle luonnon kannalta erityisen tärkeistä ja erityisen herkistä alueista, muista ympäristönsuojelun kannalta tärkeistä kohteista sekä virkistysalueista niin, että ennalta mahdollisiksi arvioitavat räjähdykset, tulipalot ja kemikaalipäästöt tuotantolaitoksessa eivät aiheuta ympäristövahinkojen vaaraa näissä kohteissa.

Tuotantolaitosta ei ilman erityistä, perusteltua syytä saa sijoittaa tärkeälle tai muulle vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella, jollei kemikaalien ominaisuuksien perusteella voida osoittaa, ettei pohjavesille aiheudu vaaraa. Jos kysymyksessä olevalle pohjavesialueelle kuitenkin sijoitetaan vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistava, käsittelevä tai varastoiva tuotantolaitos, rakenteellisin ja käyttöteknisin toimenpitein on huolehdittava siitä, ettei laitoksen toiminnasta aiheudu pohjavesien pilaantumisvaaraa.

19 §

Ulkopuolisen toiminnan huomioon ottaminen

Tuotantolaitoksen sijoituspaikka valitaan siten, ettei laitoksen ulkopuolella harjoitettava toiminta ja luonnon olosuhteet aiheuta onnettomuusvaaraa laitoksessa.

20 §

Kaavan huomioon ottaminen

Vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastoivien tuotantolaitosten sijoituksessa tulee ottaa huomioon sijoituspaikan ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisessa oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus samoin kuin aluetta mahdollisesti koskevat kaavamääräykset.

Täydentävät säännökset

21 §

Turvallisuusvaatimuksia koskeva asetukseenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tässä luvussa säädetyistä yleisistä turvallisuusperiaatteista, toiminnan järjestämisestä tuotantolaitoksessa sekä tuotantolaitoksen suunnittelusta, rakentamisesta ja sijoituksesta.

3 luku

Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi

Teollinen käsittely ja varastointi

22 §

Toiminnan jaottelu

Vaarallisten kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi jaetaan vaarallisten kemikaalien määrän ja vaarallisuuden mukaan laajamittaiseen ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin.

Teollisen käsittelyn ja varastoinnin jaottelu laajamittaiseen tai vähäiseen sekä muita teollista käsittelyä ja varastointia koskevia velvoitteita määritettäessä otetaan huomioon kaikki saman toiminnanharjoittajan hallinnassa olevalla tuotantolaitoksella käsiteltävät ja varastoitavat vaaralliset kemikaalit.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin teollisen käsittelyn ja varastoinnin jaottelusta.

23 §

Luvanvaraisuus

Vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain turvatekniikan keskuksen luvalla. Toiminnanharjoittajan tulee hakea edellä tarkoitettua lupaa turvatekniikan keskukselta. Hakemuksessa on esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Jos samalla toimipaikalla toimii useita toiminnanharjoittajia, joista osa harjoittaa laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia ja osa vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä jos toiminnanharjoittajien toiminta muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden, turvatekniikan keskus myöntää luvat ja tekee ilmoituksen perusteella päätökset.

Toiminnanharjoittajan tulee tehdä 1 momentissa tarkoitettua toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista ilmoitus tai hakea lupa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin lupamenettelystä toimintaa aloitettaessa, muutostilanteisiin liittyvästä lupa- ja ilmoitusmenettelystä, luvan hakemisesta, ilmoituksen tekemisestä sekä hakemuksessa ja ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

24 §

Ilmoitusvelvollisuus

Vaaralliset kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen. Toiminnanharjoittajan tulee tehdä ilmoitus pelastusviranomaiselle, jollei ilmoitusta 23 §:n 2 momentin nojalla tule tehdä turvatekniikan keskukselle. Ilmoituksessa on esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Toiminnanharjoittajan tulee tehdä 1 momentissa tarkoitettua toimintaa koskevista

merkittävistä muutoksista ilmoitus.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin ilmoitusmenettelyä toimintaa aloitettaessa ja muutostilanteissa, ilmoituksen tekemisestä sekä ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

25 §

Luvan myöntäminen ja ilmoituksen käsittely

Edellytyksenä 23 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämiselle on, että toiminnanharjoittaja on osoittanut toiminnan täyttävän 2 luvun mukaiset turvallisuusvaatimukset. Lupaan voidaan liittää näiden vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja. Saatuaan 23 §:n 3 momentissa tarkoitetun muutosilmoituksen turvatekniikan keskus voi asettaa toimintaa koskevia 2 luvun mukaisten turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Saatuaan 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen asianomainen valvontaviranomainen tekee asiasta päätöksen, jossa voidaan asettaa tarpeellisia ehtoja 2 luvun mukaisten turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi.

26 §

Ympäristövaikutusten arviointi

Toiminnanharjoittajan on esitettävä 23 §:n mukaista lupaa hakiessaan ympäristövaikutusten arviointiselostus, jos on kysymys ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitetusta hankkeesta. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samoja tietoja vaadita uudestaan.

Luvasta on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

27 §

Tuotantolaitosten tarkastus

Turvatekniikan keskuksen on valvottava

laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen ja 23 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kohteiden teknisen toteutuksen sekä niiden toimintaperiaatteiden, toimintatapojen ja johtamisjärjestelmien vaatimustenmukaisuutta ja toimivuutta. Turvatekniikan keskuksen on tarkastettava järjestelmällisesti ja määräjain valvonnan alaiset tuotantolaitokset niiden toiminnan edellyttämässä laajuudessa, jollei se ole hyväksynyt muita tuotantolaitoksen valvontaan soveltuvia keinoja, joiden avulla se voi varmistua edellä tarkoitettujen asioiden vaatimustenmukaisuudesta ja toimivuudesta.

Pelastusviranomaisen on tarkastettava vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien tuotantolaitosten toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimustenmukaisuus. Pelastusviranomaisen voi hyväksyä 25 §:n 2 momentissa tarkoitettussa päätöksessä, että tarkastus voidaan korvata 100 §:ssä tarkoitettun tarkastuslaitoksen tarkastuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tarkastusten sisällöstä, määräjajoista ja ajankohdista sekä ilmoituksista muille viranomaisille ja tarkastusten muusta käytännön toteutuksesta.

28 §

Sisäinen pelastussuunnitelma

Toiminnanharjoittajan tulee laatia tuotantolaitosta koskeva sisäinen pelastussuunnitelma, jos teollinen käsittely ja varastointi on laajamittaista.

Sisäisessä pelastussuunnitelmassa määritellään toimenpiteet, joilla torjutaan ennalta mahdollisiksi arvioitavissa onnettomuustapauksissa onnettomuuden vaikutuksia, rajoitetaan seuraukset mahdollisimman vähäisiksi sekä varaudutaan onnettomuuden jälkien korjaamiseen ja ympäristön puhdistamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin sisäisen pelastussuunnitelman laatimisesta, sisällöstä, uusimisesta, suunnitelman mukaisista harjoituksista ja pelastussuunnitelman toimittamisesta valvontaviranomaisille.

29 §

Vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin vastuuhenkilö

Toiminnanharjoittajan on nimettävä vastuuhenkilö, jos teollinen käsittely ja varastointi on laajamittaista. Vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia siitä, että tuotantolaitoksessa toimitaan vaarallisia kemikaaleja koskevien säännösten ja lupaehtojen sekä laadittujen toimintaperiaatteiden ja suunnitelmien mukaisesti.

Vastuuhenkilön tulee tuntee tuotantolaitoksen toiminta, sitä koskevat säännökset sekä turvallisen toiminnan edellytykset.

Vastuuhenkilön tulee osoittaa pätevyytensä turvatekniikan keskuksen järjestämässä kokeessa. Hyväksytystä kokeesta asianomaiselle henkilölle annetaan todistus.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vastuuhenkilön nimeämisestä, tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyden osoittamisesta.

30 §

Toimenpiteet vaarallisista kemikaaleista aiheutuvien suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi

Tuotantolaitoksessa, jossa vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista voi aiheutua suuronnettomuus, toiminnanharjoittajan on laadittava asiakirja, jossa selostetaan toimintaperiaatteet suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi, tai turvallisuusselvitys, jossa toiminnanharjoittaja osoittaa toimintaperiaatteensa suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi sekä antaa tarvittavat tiedot niiden toteuttamiseksi tarvittavasta organisaatiosta ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä.

Turvallisuusselvitys on toimitettava turvatekniikan keskukselle tuotantolaitoksen toimenpiteiden riittävyden arviointia varten.

Kahden tai useamman toisiaan lähellä sijaitsevan tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajien on toimittava yhteistoiminnassa suuronnettomuuksien torjumiseksi ja onnettomuuksien leviämisen estämiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin suuronnettomuusvaaran ehkäisemistä koskevien velvoitteiden määräytymisestä sekä tarvittavien toimintaperiaatteiden ja turvallisuusselvitysten sisällöstä, uusimis- ja tarkistusvelvoitteista ja -ajoista, turvallisuusselvitysten käsittelystä sekä velvoitteista toiminnanharjoittajien yhteistoiminnasta suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi.

31 §

Turvallisuusselvityksen esillä pitäminen

Toiminnanharjoittajan tulee asettaa tuotantolaitosta koskeva turvallisuus selvitys ja siihen liittyvä vaarallisten kemikaalien luettelo nähtäväksi.

Toiminnanharjoittaja voi turvatekniikan keskuksen suostumuksella rajoittaa turvallisuus selvityksessä yleisölle annettavia tietoja, joita se pitää liike- tai ammattisalaisuutena tai muuten perustellusti luottamuksellisina.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin toiminnanharjoittajan turvallisuus selvityksen esillä pitämistä koskevasta velvollisuudesta.

32 §

Turvallisuus selvitystä vaativien kohteiden tiedottamisvelvollisuus

Turvallisuus selvitystä vaativien kohteiden toiminnanharjoittajan on tiedotettava tuotantolaitosta koskevista turvallisuus toimenpiteistä ja onnettomuustapauksissa noudatettavista toimintaohjeista suuronnettomuuden varalta sellaisille henkilöille ja yhteisöille, joihin kyseisessä tuotantolaitoksessa alkunsa saanut suuronnettomuus voi vaikuttaa. Tiedotteessa on annettava tiedot tuotantolaitoksen toiminnasta, suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista kemikaaleista, suuronnettomuusvaarojen luonteesta sekä väestön varoitamisesta ja käyttäytymisestä onnettomuustilanteissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuudesta ja sen toteuttami-

sesta sekä annettavien tietojen sisällöstä.

Varastoalue

33 §

Varastoalueen vahvistamista koskeva hakemus

Sen lisäksi mitä 23 §:ssä säädetään, tulee varastoalueella, jolla toimii kaksi tai useampi vaarallisten kemikaalien laajamittaista varastointia harjoittavaa toiminnanharjoittajaa, toiminnanharjoittajien huolehtia siitä, että turvatekniikan keskukselta haetaan alueen vahvistamista vaarallisen kemikaalin varstoalueeksi, jos:

1) varastojen käytössä on yhteisiä laitteistoja, liikennealueita, purkaus- ja lastauslaitureita tai niihin verrattavia järjestelyitä; taikka

2) varastojen palontorjunta ja muu onnettomuuksiin varautuminen on osittain tai kokonaan suunniteltu hoidettavaksi yhteisin laitteistoin ja varustein.

Vaarallisen kemikaalin varastoalueeksi vahvistamista voi hakea kunta, varastoalueen omistaja tai haltija taikka se, jonka varastoalueen toiminnanharjoittajat ovat tähän yhteisellä sopimuksellaan valtuuttaneet.

Varastoalueeksi vahvistamista koskevassa hakemuksessa on esitettävä tiedot ja selvitykset varastoalueen toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin varastoalueeksi vahvistamisesta, vahvistamisen hakemisesta, hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä.

34 §

Vahvistamispäätös

Edellytyksenä varastoalueen vahvistamiselle on, että 33 §:n 1 momentissa tarkoitetut laitteistot ja järjestelyt täyttävät 2 luvun mukaiset turvallisuusvaatimukset.

Varastoalueeksi vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan asettaa varastoalueen

turvallisuuden kannalta tarpeellisia ehtoja 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuille laitteistoille ja järjestelyille.

Vaarallisen kemikaalin säilytystä koskevat säännökset

35 §

Vaarallisten kemikaalien säilytys

Sen, jolla on hallussaan vaarallista kemikaalia, tulee noudattaa kemikaalin säilytyksessä huolellisuutta ja varovaisuutta.

Vaaralliset kemikaalit tulee säilyttää vaatimusten mukaisissa päällyksissä niille varatuissa paikoissa. Lisäksi kemikaalin haltijan tulee huolehtia, etteivät asiattomat saa kemikaalia haltuunsa. Vaarallisen kemikaalin säilytystilassa tulee lisäksi huolehtia asianmukaisesta järjestyksestä ja ilmanvaihdosta sekä siitä, että vahinkotapauksissa kemikaali voidaan kerätä talteen tai tehdä vaarattomaksi.

Keskenään reagoivat kemikaalit tulee säilyttää toisistaan erillään, jos niiden reaktiosta toistensa kanssa voi olla seurauksena palaminen, huomattava lämmön kehittyminen, vaarallisten kaasujen kehittyminen taikka epästabiilien aineiden muodostuminen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vaarallisten kemikaalien säilytystä koskevista vaatimuksista.

36 §

Vaarallisten kemikaalien säilytysmäärät ja niiden rajoitukset

Vaarallisten kemikaalien säilytysmäärien ja -paikkojen tulee olla sellaiset, ettei vaarallista kemikaaleista aiheudu vaaraa.

Pelastusviranomainen voi yksittäistapauksissa rajoittaa vaarallisten kemikaalien säilytysmääriä tai määrätä säilytykselle muita turvallisuuden kannalta tarpeelliseksi katsottuja rajoituksia tai ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin vaarallisten kemikaalien säilytysmääriä ja -paikkoja koskevista rajoituksista.

Vaarallisen kemikaalin siirto

37 §

Vaarallisten kemikaalien siirtoa koskevat vaatimukset

Siirrettäessä vaarallista kemikaalia putkistossa tuotantolaitoksen ulkopuolella putkistoon sovelletaan 2 luvun turvallisuusvaatimuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen putkiston rakentamiseen vaaditaan turvatekniikan keskuksen rakentamislupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luvussa 2 säädetyt turvallisuusvaatimukset täyttyvät. Muutoin lupamenettelystä ja luvan myöntämisestä on voimassa, mitä 23 ja 25 §:ssä säädetään.

38 §

Putkiston tarkastukset

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että putkisto tarkastetaan ennen käyttöönottoa ja sen jälkeen määräajoin. Tarkastukset tekee 100 §:ssä tarkoitettu tarkastuslaitos.

Turvatekniikan keskus voi hyväksyä, että määräaikaistarkastusten sijasta putkiston kuntoa valvotaan toiminnanharjoittajan oman tarkastusjärjestelmän mukaisesti. Hyväksymisen edellytyksenä on, että tarkastusjärjestelmän noudattaminen varmistaa vastaavan turvallisuustason kuin määräaikaistarkastukset.

39 §

Putkiston vastuuhenkilö

Toiminnanharjoittajan on nimettävä 37 §:ssä tarkoitettulle putkistolle vastuuhenkilö. Vastuuhenkilön tehtäviin ja pätevyysvaatimukseen sovelletaan, mitä 29 §:ssä säädetään.

40 §

Putkistoja koskeva asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tar-

kemmin vaarallisen kemikaalin siirtoon tarkoitettulle putkistolle asetettavista vaatimuksista, putkiston rakentamislupamenettelystä, luvan hakemisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös tarkemmin putkiston tarkastuksista ja niiden määräajoista ja ajankohdista sekä kohteista, joita ei vaadita tarkastettavaksi, ja vastuuhenkilöistä sekä toiminnanharjoittajan omalle tarkastusjärjestelmälle asetettavista vaatimuksista ja sitä koskevista hyväksymismenettelyistä.

4 luku

Räjähdyksen estäminen ja räjähdyksiltä suojauminen

41 §

Räjähdyksivaaran arviointi

Toiminnanharjoittajan on arvioitava räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttamat vaaratekijät ja räjähdysvaaran aiheuttamat riskit. Arviointi on tarkistettava säännöllisesti ja aina, kun merkittäviä muutoksia ilmenee.

42 §

Periaatteet räjähdysten estämiseksi ja räjähdyksiltä suojautumiseksi

Toiminnanharjoittajan on räjähdysten estämiseksi ja räjähdyksiltä suojautumiseksi ryhdyttävä asianmukaisesti teknisiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin, joilla räjähdyskelpoisten ilmaseosten muodostuminen estetään. Jos tämä ei toiminnan luonteen vuoksi ole mahdollista, on:

- 1) räjähdyskelpoisten ilmaseosten syttyminen estettävä; tai
- 2) räjähdysvaaran vahingolliset vaikutukset vähennettävä niin, että ihmisten terveys ja turvallisuus varmistetaan.

Tarvittaessa edellä 1 momentissa mainittuihin toimenpiteisiin on yhdistettävä ja niitä

on täydennettävä räjähdysvaaran leviämistä ehkäisevillä toimilla.

43 §

Tilojen luokittelu

Toiminnanharjoittajan on luokiteltava tilat, joissa voi esiintyä räjähdyskelpoisia ilmaseoksia, räjähdyskelpoisten ilmaseosten esiintymistiheyden ja keston perusteella. Lisäksi toiminnanharjoittajan on merkittävä näiden tilojen sisäänkäynnit ja huolehdittava niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen näistä tiloista aiheutuvien vaaratilanteiden ehkäisemiseksi.

Toiminnanharjoittajan on luokiteltava tilat, joissa räjähteitä valmistetaan, käsitellään tai varastoidaan. Luokittelu tehdään räjähteiden pölyämisen tai haihtumisen aiheuttaman räjähdysvaaran esiintymistiheyden ja keston perusteella.

44 §

Räjähdyssuojausasiakirja

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttamia vaaratekijöitä ja räjähdysvaaran aiheuttamia riskejä arvioitaessa laaditaan räjähdysuojausasiakirja.

45 §

Räjähdyksivaaraa koskeva asetuksenantovelvollisuus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin räjähdysvaaran arvioinnista, toimenpiteistä räjähdysten estämiseksi ja räjähdyksiltä suojautumiseksi, räjähdyskelpoisia ilmaseoksia sisältävien tilojen ja räjähdetilojen luokittelusta ja näitä tiloja koskevista vaatimuksista sekä räjähdysuojausasiakirjan sisällöstä.

5 luku

Vaarallisiin kemikaaleihin liittyvät tuotteet

46 §

Räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävien laitteiden ja suojausjärjestelmien vaatimukset

Räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävät laitteet ja suojausjärjestelmät tulee suunnitella ja valmistaa niin, että ne toimivat käyttötarkoituksen mukaisessa käytössä ja ennakoitavissa olevissa virheikäyttötilanteissa turvallisesti ja niiden rakenne on sellainen, että tiloissa mahdollisesti esiintyvät räjähdyskelpoiset ilmaseokset eivät syty. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että:

- 1) laiteosat kestävät ennakoitavissa olevat mekaaniset, kemialliset ja lämmön vaikutukset ja käytetyt rakenneaineet eivät aiheuta räjähdysvaaraa;
- 2) syttymislähteitä ei esiinny tai ne on luotettavasti eristetty räjähdyskelpoisista ilmaseoksista;
- 3) laitteissa tai suojausjärjestelmissä käytettävät ohjaus- ja turvalaitteet toimivat luotettavasti ja niiden vikaantuminen ei aiheuta räjähdysvaaraa.

47 §

Kaasulaitteiden vaatimukset

Kaasumaisia polttoaineita käyttävät laitteet ja niiden varusteet (*kaasulaitteet*) tulee suunnitella ja valmistaa niin, että ne toimivat turvallisesti käyttötarkoituksen mukaisessa käytössä. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että:

- 1) kaasulaitteen rakenneaineet kestävät ennakoitavissa olevat mekaaniset, kemialliset ja lämmön vaikutukset;
- 2) kaasulaitteen rakenne sekä säätö- ja varolaitteet varmistavat, että laite toimii vaakaasti ja turvallisesti siten, ettei kaasuvuotoja esiinny eikä palamistuotteita tai lämpötilan noususta aiheudu vaaraa.

48 §

Aerosolien vaatimukset

Vaarallisia kemikaaleja sisältävät aerosolit tulee suunnitella, mitoittaa, valmistaa ja täyttää kemikaaleilla niin, että ne ovat turvallisia normaaleissa ja ennakoitavissa olevissa varastointi- ja käyttöolosuhteissa. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että:

- 1) aerosolin päällys kestää sisällön aiheuttaman paineen ja aerosolien sisältämien kemikaalien vaikutuksen;
- 2) aerosolin tyhjennyslaitteen tulee toimia turvallisesti käyttötarkoituksen mukaisessa käytössä.

49 §

Vaarallisen kemikaalin säiliöiden vaatimukset

Vaarallisen kemikaalin varastointiin tarkoitetut säiliöt tulee suunnitella, mitoittaa ja valmistaa niin, että ne ovat tiiviitä ja lujia sekä kestävät varastoitavien kemikaalien vaikutusta sekä käyttötarkoituksen mukaisista ja ennakoitavista käyttöolosuhteista sekä häiriötilanteista aiheutuvia rasituksia niin, että varastoitavat kemikaalit eivät pääse hallitsemattomasti säiliön ulkopuolelle. Kun säiliössä varastoitavien kemikaalien ominaisuudet sitä edellyttävät, säiliön rakenteessa tulee lisäksi ottaa huomioon syttymisen aiheuttaman paineen nousun vaikutusten ehkäiseminen.

50 §

Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Sen, joka saattaa 46—49 §:ssä tarkoitettun tuotteen markkinoille, on varmistettava ja osoitettava, että tuote täyttää sitä koskevat vaatimukset. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa on käytettävä 100 §:ssä tarkoitettua tarkastuslaitosta, kun tuotteen ominaisuudet ja käyttötarkoitus sitä edellyttävät.

Vaarallisen kemikaalin varastointiin tarkoitettu säiliö, joka on valmistettu tai saatettu

markkinoille toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valmistettu muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, tulee hakemuksesta katsoa 49 §:ssä tarkoitettujen vaatimusten mukaiseksi, jos:

1) vaatimustenmukaisuus on arvioitu 49 §:ssä tarkoitettujen vaatimusten ja 50 §:n 1 momentissa tarkoitettujen menetelmien tai vastaavan laatu- ja turvallisuustason varmistavien vaatimusten ja menetelmien mukaisesti ja tulokset osoittavat säiliön täyttävän sille asetetut vaatimukset; sekä

2) vaatimustenmukaisuuden arvioinnin on suorittanut tarkastuslaitos, jonka asianomainen Euroopan talousalueeseen kuuluva valtio on hyväksynyt noudattaen 101 §:ssä säädettyjä vastaavia vaatimuksia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu hakemus on osoitettava turvatekniikan keskukselle.

51 §

Ohjeet ja merkinnät

Sen, joka saattaa 46—49 §:ssä tarkoitettun tuotteen markkinoille, on huolehdittava, että tuotteen mukana seuraa tuotteen turvallisen asennuksen, käyttöönoton, käytön ja kunnossapidon edellyttämät tiedot ja ohjeet.

Sen, joka saattaa 46—49 §:ssä tarkoitettun tuotteen markkinoille, on huolehdittava, että tuote on varustettu tuotteen käyttöturvallisuuden ja tunnistamisen sekä valmistajan ja markkinoille saattajan selvittämisen edellyttämällä merkinnöillä sekä tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoittavilla merkinnöillä.

52 §

Vaarallisiin kemikaaleihin liittyviä tuotteita koskeva asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 46—49 §:ssä tarkoitettujen tuotteiden yksityiskohtaisista turvallisuusvaatimuksista, vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja tarkastuslaitosten käyttämisestä vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa, säiliön hyväksymistä koskevasta hakemuksesta, tuotteiden merkinnöistä sekä tuotteiden mukana toimitettavista ohjeista ja tiedoista.

6 luku

Vaarallisiin kemikaaleihin liittyvien laitteiden asennus ja huolto

53 §

Laitteistojen asennus ja huolto

Vaarallisten kemikaalien valmistus-, siirto-, varastointi- ja käyttölaitteistot tulee asentaa ja huoltaa asiantuntevasti ja huolellisesti siten, että niiden käytöstä ei aiheudu henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahingon vaaraa.

54 §

Maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastus

Omistajan tai haltijan on huolehdittava, että tärkeällä tai muulla vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella olevat maanalaiset öljysäiliöt tarkastetaan määräajoin.

Säiliö, joka 1 momentissa tarkoitettussa tarkastuksessa havaitaan öljyvahingonvaaraa aiheuttavaksi, on korjattava tai poistettava käytöstä. Välitöntä vaaraa aiheuttava säiliö on heti poistettava käytöstä.

55 §

Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeiden pätevyys

Maakaasun, nestekaasun, öljylämmityslaitteistojen käyttölaitteita ja muovisia kaasuputkistoja saa asentaa ja huoltaa sekä edellä 54 §:ssä tarkoitettuja maanalaisia öljysäiliöitä tarkastaa vain turvatekniikan keskuksen hyväksymä asennus-, huolto- ja tarkastusliike.

Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeellä tulee olla:

- 1) riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä;
- 2) toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät;
- 3) palveluksessaan pätevä vastuuhenkilö.

Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeen tulee hakea 1 momentissa tarkoitettua hyväksymis-

tä turvatekniikan keskukselta. Hakemuksessa on esitettävä selvitys 2 momentissa säädettyjen vaatimusten täyttämistä. Turvatekniikan keskus voi asettaa liikkeille asetettujen vaatimusten täyttämistä koskevia ehtoja.

Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeiden on suoritettava tehtävät noudattaen hyvää asennus-, huolto- ja tarkastuskäytäntöä sekä ottaen huomioon kohdetta koskevat säännökset ja suositukset. Liikkeiden tulee seurata toimialansa säännösten kehittymistä.

56 §

Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeen vastuuhenkilö

Asennus-, huolto- ja tarkastusliikkeen palveluksessa tulee olla vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että liike toimii sitä koskevien säännösten ja valvontaviranomaisten asettamien ehtojen mukaisesti.

Vastuuhenkilöllä tulee olla harjoitettavaan toimintaan nähden riittävä työkokemus ja koulutus sekä toimintaan liittyvien säännösten tuntemus.

Vastuuhenkilön tulee osoittaa pätevyytensä turvatekniikan keskuksen tai sen hyväksymän arviointilaitoksen järjestämässä kokeessa. Hyväksytystä kokeesta asianomaiselle henkilölle annetaan todistus.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuun arviointilaitokseen sovelletaan, mitä 100 §:n 2—4 momentissa, 101 §:n 1 ja 4 momentissa, 103, 121 ja 127 §:ssä sekä 104 §:n nojalla säädetään.

57 §

Laitteistojen asennukseen, huoltoon ja tarkastukseen liittyvä asetuksenanto valtuus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastusten määräajoista, säiliöiden luokituksesta ja määräaikaistarkastusten perusteella tehtävistä toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin asennus-, huolto- ja tarkastusliikkei-

den hyväksymisestä, hyväksymisen hakemisesta ja hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä sekä liikkeille asetettavista vaatimuksista ja tehtävien suorittamisesta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös tarkemmin vastuuhenkilön tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyyden osoittamisesta.

7 luku

Räjähteiden valmistus ja varastointi

Luvanvarainen valmistus ja varastointi

58 §

Räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin luvanvaraisuus

Räjähteiden valmistusta ja varastointia saa harjoittaa vain turvatekniikan keskuksen avulla, jollei jäljempänä muuta säädetä.

Toiminnanharjoittajan tulee hakea 1 momentissa tarkoitettua lupaa turvatekniikan keskukselta. Hakemuksessa on esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Toiminnanharjoittajan tulee hakea 1 momentissa tarkoitettua toimintaa koskeviin, turvallisuuden kannalta olennaisiin muutoksiin lupa turvatekniikan keskukselta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin räjähteiden valmistusta ja varastointia koskevasta lupamenettelystä toimintaa aloitettaessa ja muutostilanteissa, luvan hakemisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

59 §

Räjähteitä koskevan luvan myöntämisen edellytykset

Edellytyksenä 58 §:ssä tarkoitettun luvan myöntämiselle on, että toiminnanharjoittaja on osoittanut, että toiminta täyttää 2 luvun mukaiset turvallisuusvaatimukset.

Lupaan voidaan liittää 1 momentissa tar-

koitettujen vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja.

60 §

Räjähdeiden valmistuksen ja varastoinnin tarkastus

Turvatekniikan keskuksen on valvottava luvanvaraista räjähteiden valmistusta ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen teknistä toteutusta sekä sen toimintaperiaatteiden, toimintatapojen ja johtamisjärjestelmien vaatimustenmukaisuutta ja toimivuutta. Turvatekniikan keskuksen on tarkastettava järjestelmällisesti ja määräajoin valvonnan alaiset tuotantolaitokset niiden toiminnan edellyttämässä laajuudessa, jollei se ole hyväksynyt muita tuotantolaitoksen valvontaan soveltuvia keinoja, joiden avulla se voi varmistua edellä tarkoitettujen asioiden vaatimustenmukaisuudesta ja toimivuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tarkastusten sisällöstä, määräajoista ja ajankohdista sekä ilmoituksista muille viranomaisille ja tarkastusten muusta käytännön toteutuksesta.

61 §

Räjähdeiden valmistuksen ja varastoinnin vastuuhenkilö

Toiminnanharjoittajan on nimettävä vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että tuotantolaitoksessa toimitaan räjähteitä koskevien säännösten ja lupaehtojen sekä laadittujen toimintaperiaatteiden ja suunnitelmien mukaisesti.

Vastuuhenkilön tulee tuntee tuotantolaitoksen toiminta, sitä koskevat säännökset sekä turvallisen toiminnan edellytykset.

Vastuuhenkilön tulee osoittaa pätevyytensä turvatekniikan keskuksen järjestämässä kokeessa. Hyväksytystä kokeesta annetaan asianomaiselle henkilölle todistus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin vastuuhenkilön nimeämisestä, tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyyden osoittamisesta.

62 §

Toimenpiteet räjähteistä aiheutuvien suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi

Toiminnanharjoittajan on laadittava räjähteiden valmistuksesta ja varastoinnista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjumiseksi tarvittavat toimintaperiaatteet tai turvallisuusselvitys sekä sisäinen pelastussuunnitelma. Näiden osalta on vastaavasti voimassa, mitä 28 ja 30 §:ssä säädetään.

Turvallisuusselvitystä vaativan kohteen toiminnanharjoittajan on huolehdittava turvallisuusselvityksen esillä pitämisestä 31 §:n mukaisesti ja tiedottamisvelvollisuudesta 32 §:n mukaisesti.

Varastointi kaupan yhteydessä

63 §

Pyroteknisten välineiden varastointi kaupan yhteydessä

Yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen iletulitteiden ja vaarallisuudeltaan vastaavien muiden pyroteknisten välineiden varastoinnista kaupan yhteydessä on 58 §:ssä säädetyn lupahakemuksen sijasta tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle ennen varastoinnin aloittamista.

Ilmoituksessa on esitettävä tiedot suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä.

Saatuaan 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen pelastusviranomaisen tekee asiasta päätöksen, jossa voidaan asettaa tarpeellisia ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pyroteknisten välineiden kaupan yhteydessä tapahtuvaa varastointia koskevasta ilmoitusmenettelystä, ilmoituksen tekemisestä ja siinä noudatettavista määräajoista, ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä sekä ilmoituksen perusteella tehtävästä päätöksestä.

64 §

Pyroteknisten välineiden varastoinnin tarkastus

Pelastusviranomaisen on tarkastettava 63 §:ssä tarkoitettujen varastojen toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimustenmukaisuus.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tarkastusten sisällöstä, määräajoista ja ajankohdista sekä tarkastusten muusta käytännön toteutuksesta.

65 §

Räjähdekaupan vastuuhenkilö

Räjähdekaupan harjoittavan liikkeen palveluksessa tulee olla vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että kauppa ja varastointia hoidetaan räjähteitä koskevien säännösten ja valvontaviranomaisten asettamien ehtojen mukaisesti.

Vastuuhenkilön tulee tuntee varastoitavat räjähteet sekä räjähteiden kauppa ja varastointia koskevat säännökset.

Vastuuhenkilön tulee osoittaa pätevyytensä turvatekniikan keskuksen järjestämässä kokeessa. Hyväksytystä kokeesta asianomaiselle henkilölle annetaan todistus. Todistus on voimassa 10 vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vastuuhenkilön tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyden osoittamisesta.

66 §

Varastoitavien räjähteiden enimmäismäärät

Myymälässä ja siihen liittyvissä tiloissa saa varastoida enintään sellaiset määrät räjähteitä, että niiden varastoinnin aiheuttama henkilö- ja omaisuusvahinkojen vaara jää niin alhaiseksi kuin räjähteiden jakelun tarpeen kannalta on perusteltua.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kaupan yhteydessä varastoitavien räjähteiden enimmäismääristä ja niitä koskevista rajoituksista.

8 luku

Räjähdeiden hyväksyminen, maahantuonti ja siirto*Räjähdeiden hyväksyminen*

67 §

Räjähdeitä koskeva yleiset vaatimukset

Markkinoille saatettavat räjähteet on suunniteltava ja valmistettava siten, että niiden aiheuttama vaara ihmisten turvallisuudelle, ympäristölle ja omaisuudelle on mahdollisimman vähäinen normaaleissa ja ennakoitavissa olevissa käyttöolosuhteissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen räjähteiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia ja niiden tahattoman syttymisen tulee olla räjähteiden käyttötarkoitus huomioon ottaen niin epätodennäköistä kuin se kohtuudella on mahdollista. Räjähteiden tulee lisäksi olla sellaisia, ettei niiden varastoinnista eikä käyttötarkoituksen mukaisesta käytöstä aiheudu muutoinkaan vaaraa ihmisten terveydelle eikä ympäristölle.

Mitä tässä luvussa säädetään räjähteiden markkinoille saattamisesta, koskee vastavasti puolustusvoimissa käyttöön otettavia räjähteitä. Puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettujen räjähteiden vaatimuksissa on kuitenkin otettava huomioon niiden erityinen luonne ja puolustusvoimien lakisääteiset tehtävät.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin räjähteille asetettavista teknisistä vaatimuksista ja räjähteiden luokituksesta.

68 §

Räjähdeiden vaatimustenmukaisuuden osoittaminen ja merkinnät

Sen, joka saattaa muun räjähteen kuin pyroteknisen välineen markkinoille, on varmistettava, että räjähdettä täyttää sitä koskevat vaatimukset, ja osoitettava tämä. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa on käytettävä 100 §:ssä tarkoitettua tarkastuslaitosta paitsi,

kun on kysymys puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitetuista räjähteistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu räjähdde varustetaan vaatimustenmukaisuutta osoittavalla merkinnällä sekä räjähteen turvallisen käytön edellyttämällä merkinnöillä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vaatimustenmukaisuuden arvioinnista, tarkastuslaitoksen tehtävistä ja merkinnöistä.

69 §

Pyroteknisten välineiden vaatimukset

Sen lisäksi, mitä 67 §:ssä säädetään pyroteknisten välineiden tulee olla asianmukaisesti pakattuja ja niiden mukana tulee seurata turvallisen varastoinnin ja käytön edellyttämät tiedot ja ohjeet. Ne tulee lisäksi varustaa turvallisen käytön edellyttämällä merkinnöillä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarkemmin säätää pyroteknisille välineille ja niiden pakkauksille asetettavista vaatimuksista sekä rajoittaa turvallisuuden kannalta tarpeellisella tavalla pyroteknisten välineiden panosten ja räjähdystehon suur uutta.

70 §

Pyroteknisten välineiden hyväksyminen

Poiketen siitä, mitä 68 §:ssä säädetään, pyroteknisiä välineitä saa pitää kaupan tai luovuttaa toiselle ainoastaan, jos ne ovat turvatekniikan keskuksen hyväksymiä.

Hyväksymistä haetaan turvatekniikan keskukselta. Hakemukseen tulee liittää tarpeelliset pyroteknisten välineiden rakennetta, koostumusta ja ominaisuuksia koskevat tiedot sekä niihin liittyvät testaustulokset.

Testauslaitoksen, joka tekee 2 momentissa tarkoitettut testit, tulee olla mittatekniikan keskuksen tai muun Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion akkreditointielimen asianomaiselle pätevyysalueelle akkreditoima.

Hyväksymispäätöksessä voidaan asettaa ehtoja. Hyväksytty pyrotekninen väline tulee

varustaa hyväksymismerkinnällä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyväksymismenettelystä, hyväksymisen hakemisesta, hakemuksessa esitettävistä tiedoista, hyväksymispäätöksestä sekä hyväksymismerkinnästä.

71 §

Pyroteknisten välineiden laadunvalvonta

Pyroteknisten välineiden markkinoille saatajan on varmistettava, että välineet ovat ennen myyntiä tai muuta luovutusta 70 §:ssä tarkoitettun hyväksymispäätöksen mukaisia.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pyroteknisten välineiden laadunvalvonnasta.

72 §

Räjähdesäännöksiä koskeva rajaus

Mitä 67—71 §:ssä säädetään, ei koske lähetysoleissa ja työkaluissa käytettäviä patruunoita, patruunoiden sytytysnalleja eikä valaisu-, merkinanto- ja muita vastaavia välineitä.

Mitä 69—71 §:ssä säädetään, ei koske puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan ja rajavartiolaitoksen käyttöön tarkoitettuja pyroteknisiä välineitä.

Räjähteiden maahantuonti ja siirto

73 §

Räjähteiden maahantuontilupa

Euroopan talousalueen ulkopuolelta räjähteitä saa tuoda maahan ainoastaan turvatekniikan keskuksen antamalla luvalla.

Lupaa räjähteiden maahantuontiin haetaan turvatekniikan keskukselta. Hakemuksessa on esitettävä tiedot maahantuotavista räjähteistä, räjähteiden käyttötarkoitus sekä selvyys räjähteiden varastoinnista.

Edellytyksenä luvan myöntämiselle on, että maahantuojat osoittaa, että räjähteet täyttävät niitä koskevat vaatimukset ja että maahantuotavien räjähteiden säännösten mukainen varastointi on varmistettu. Lupa voidaan liittää ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin räjähteiden maahantuonnin lupamennettelystä, luvan hakemisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

74 §

Räjähteiden siirto

Räjähteitä saa siirtää ainoastaan niille luonnollisille ja oikeushenkilöille, jotka ovat saaneet räjähteiden siirtoon oikeuttavan asiakirjan (*siirtotodistus*).

Räjähdettä ei saa luovuttaa siirrettäväksi, ellei räjähteiden vastaanottaja ole toimittanut määräpaikkakunnan toimivaltaiselta viranomaiselta saatua räjähteiden siirtotodistusta.

Siirtotodistus myönnetään Suomessa räjähddealalla toimivalle luonnolliselle tai oikeushenkilölle, joka on tehnyt ilmoituksen turvatekniikan keskukselle rekisteröintiä varten ja jolla on oikeus hankkia räjähteitä. Siirtotodistus tai sen jäljennös on pyydettyä esitettävä valvontaviranomaisille.

Mitä 1—3 momentissa säädetään, ei sovelleta poliisissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin räjähteiden siirrosta ja siirtotodistuksesta.

75 §

Räjähteiden kauttakuljetus

Ennen räjähteiden siirtoa on lisäksi saatava hyväksyminen myös niiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden toimivaltaisilta viranomaisilta, joiden alueen kautta räjähteet kuljetetaan.

Jos räjähteiden siirto tapahtuu Euroopan talousalueen ulkopuolella olevaan valtioon, siirtotodistus vaaditaan siirrettäessä räjähteitä Euroopan talousalueella.

76 §

Pyrotekniset välineet

Mitä 74 ja 75 §:ssä säädetään, ei koske pyroteknisten välineiden siirtoa ja kauttakuljetusta.

Muovailtavat räjähteet

77 §

Muovailtavien räjähteiden merkitseminen

Muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 8/2002) tarkoitettuja muovailtavia räjähteitä ei saa tuoda maahan, valmistaa, pitää hallussa eikä luovuttaa, ellei niihin ole lisätty merkkiainetta sopimuksessa tarkoitulla tavalla.

Muovailtavien räjähteiden maahantuontia, valmistamista, hallussapitoa ja luovuttamista koskeva 1 momentissa tarkoitettu kieltä ei koske muovailtavia räjähteitä, joita tarvitaan pieniä määriä:

1) uusien tai muunneltujen räjähteiden tutkimukseen, kehittämiseen tai testaukseen;

2) räjähteiden havaitsemisen harjoittelua varten tai räjähteiden havaitsemiseen tarkoitettujen laitteiden kehittämistä ja kokeilua varten; tai

3) rikosteknisiin tutkimuksiin, rikostutkimenetelmien kehittämiseen ja niihin liittyviin tieteellisiin tarkoituksiin.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, muovailtavia räjähteitä voi tuoda Suomeen, vaikka niitä ei ole merkitty sopimuksen mukaisesti, jos räjähteiden vastaanottajana on puolustusvoimat, poliisi tai rajavartiolaitos.

Yleissopimuksessa tarkoitettujen muovailtavien räjähteiden maastaviennistä on voimassa, mitä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa (242/1990) säädetään.

Valtioneuvostoin asetuksella säädetään tarkemmin merkkiaineen lisäämistä muovailtaviin räjähteisiin koskevista räjähdysaineteknisistä vaatimuksista.

9 luku

Räjähteiden käyttö, luovutus ja säilytys*Räjähteiden käyttöä koskevat velvoitteet*

78 §

Räjähteiden käyttö

Räjähteitä on käytettävä niin, ettei niistä aiheudu henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoa.

Räjähteiden käytössä tulee noudattaa säädettyjä turvallisuusvaatimuksia sekä valmistajan tai maahantuojan antamia käyttöohjeita.

Puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä on käytettävä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla puolustusvoimien lakisäätteisten tehtävien erityisluonne huomioon ottaen.

79 §

Ilmoitus räjäytystyöstä

Räjäytystyöstä tulee ilmoittaa poliisille ennen työn aloittamista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään ilmoituksessa vaadittavista tiedoista.

Poliisi voi ilmoituksen perusteella määrätä räjähteiden turvallisen käsittelyn kannalta tarpeellisia rajoituksia aiotulle käytölle ja tarvittaessa määrätä käytön edellyttämistä varotoimista. Poliisi voi kieltää käytön, jos siitä aiotussa paikassa ja aiottuna ajankohtana voidaan katsoa aiheutuvan ilmeistä henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa.

80 §

Panostajien pätevyys ja järjestysohjeet

Panostajien pätevyysvaatimuksista ja räjäytys- ja louhintatöiden järjestysohjeista on voimassa, mitä niistä panostajalaissa (219/2000) ja työturvallisuuslaissa (738/2002) säädetään.

81 §

Ilmoitus räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteina

Räjähteitä tai palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja saa käyttää erikoistehosteena kokoontumislaisissa (530/1999) tarkoitetuissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa, jos siitä on tehty ilmoitus pelastusviranomaiselle hyvissä ajoin ennen tilaisuuden järjestämistä.

Ilmoituksessa tulee nimetä vastuuhenkilö, jolla tulee olla panostajalaissa tarkoitettu panostajan pätevyys.

Vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia siitä, että 1 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa räjähteitä tai palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja käytetään säännösten mukaisesti ja pelastusviranomaisen asettamien rajoitusten ja ehtojen mukaisesti.

Pelastusviranomainen voi ilmoituksen perusteella määrätä erikoistehosteiden turvallisen käsittelyn kannalta tarpeellisia rajoituksia ja ehtoja aiotulle käytölle. Pelastusviranomainen voi kieltää käytön, jos siitä aiotussa paikassa ja aiottuna ajankohtana voidaan katsoa aiheutuvan ilmeistä henkilö-, ympäristö- tai omaisuusvahinkojen vaaraa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin ilmoitusmenettelystä, ilmoituksessa vaadittavista tiedoista, ilmoituksen tekemisessä noudatettavista määräajoista ja vastuuhenkilön tehtävistä.

Räjähteiden luovutus, hallussapito ja säilytys

82 §

Räjähteiden luovutusrajoitukset

Räjähteitä saa luovuttaa:

- 1) sille, jolla on lupa valmistaa tai varastoida räjähteitä;
- 2) räjäytys- ja louhintatyötä tekeväälle liikkeelle, jonka palveluksessa on panostajalaissa tarkoitettu panostaja;
- 3) panostajalaissa tarkoitettulle panostajalle;
- 4) ilotulitusnäytöksen järjestäjälle.

Ammoniumnitraattia saa luovuttaa:

1) sille, jolla on lupa valmistaa tai varastoida räjähteitä tai jolla on lupa varastoida ammoniumnitraattia;

2) sille, joka tarvitsee ammoniumnitraattia elinkeinotoiminnassaan.

Räjähteiden ja ammoniumnitraatin luovuttaminen päihtyneelle ja alle 18-vuotiaalle on kielletty.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin räjähteiden ja ammoniumnitraatin luovutusrajoituksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, ettei ammoniumnitraatin luovutusrajoitukset koske sellaisia ammoniumnitraattia sisältäviä seoksia tai tuotteita, joista aiheutuva vaara on vähäinen.

83 §

Räjähteiden luovutus yksityiseen kulutukseen

Yksityiseen kulutukseen voidaan luovuttaa seuraavia räjähteitä:

1) 70 §:ssä tarkoitettuja pyroteknisiä välineitä, lukuun ottamatta 81 §:n 1 momentin mukaisessa yleisessä kokouksessa ja yleisötilaisuudessa käytettäväksi tarkoitettuja välineitä;

2) lähetyspistooleissa ja työkaluissa käytettäviä patruunoita;

3) hyväksytyjä valaisu- ja merkinanto- tai muita vastaavia välineitä;

4) muita vaarallisuudeltaan vähäisiä räjähteitä.

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen räjähteiden luovuttaminen päihtyneille ja alle 18-vuotiaalle on kielletty. Alle 18-vuotiaalle voidaan kuitenkin luovuttaa sellaisia pyroteknisiä välineitä, joista aiheutuva vaara on erittäin vähäinen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, ampuma-aseissa ja niiden patruunoissa käytettäviä ruuteja ja sytytysnalleja saadaan luovuttaa ampuma-aseen hallussapitoon oikeutetulle.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuihin vaarallisuudeltaan vähäisistä räjähteistä, 2 momentissa tarkoitettuihin erittäin vähäistä vaaraa aiheuttavista pyroteknisistä välineistä ja 3 momentin perusteella luovutettavien ruudien ja sytytysnallien enimmäismäärästä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kieltää yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen ilitteiden myynti tietyinä aikana yleisen turvallisuuden perusteella.

84 §

Räjähteiden hallussapito

Räjähteitä saavat pitää hallussaan ainoastaan ne, joille niitä voidaan luovuttaa 82 ja 83 §:n mukaisesti.

Ammoniumnitraattia saavat pitää hallussaan ainoastaan ne, joille sitä voidaan luovuttaa 82 §:n mukaisesti.

85 §

Räjähteiden luovutus poliisille ja rajavartiolaitokselle

Poliisin ja rajavartiolaitoksen haltuun voidaan luovuttaa räjähteitä sen estämättä, mitä 82—84 §:ssä säädetään.

86 §

Räjähteitä koskeva kirjanpitovelvoite

Räjähteiden kauppaa harjoittavan liikkeen on pidettävä kirjaa 82 §:n 1 momentissa ja 83 §:n 3 momentissa tarkoitettujen räjähteiden luovutuksesta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen räjähteiden kirjanpidosta.

87 §

Räjähteiden säilytysrajoitukset

Räjähteitä saa säilyttää ilman 58 §:ssä tarkoitettua varastointilupaa tai 63 §:ssä tarkoitettua ilmoituksen tekemistä pieniä määriä, jos siitä ei aiheudu vaaraa.

Räjähteiden säilytyksessä tulee noudattaa räjähteiden laatuun ja määrään sekä olosuhteisiin nähden riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta poliisissa ja rajavartiolaitoksessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää

tarkemmin säilytystiloille asetettavista vaatimuksista ja säilytysmääriä koskevista rajoituksista.

Räjähdeiden hävittämistä koskevat säännökset

88 §

Räjähdeiden hävittäminen

Räjähdeiden hävittämisen tulee tapahtua mahdollisimman turvallisella tavalla riittävän kaukana paikoista, joissa ihmisiä oleskelee.

Pilaantunutta tai pilaantuneeksi epäiltyä räjähdettä ei saa käyttää eikä luovuttaa muuhun tarkoitukseen kuin hävitettäväksi.

89 §

Vastuu räjähteiden hävittämisestä

Räjähdeitehtaan, -varaston tai -myymälän omistajan tai haltijan sekä räjähteiden maahantuojan on huolehdittava hallussaan olevien räjähteiden hävittämisestä, kun räjähteet ovat pilaantuneita tai niiden käyttökelpoisuutta on muuten syytä epäillä.

Poliisin ja rajavartiolaitoksen tulee huolehtia löytötavarana tai muulla tavalla niiden haltuun joutuneen räjähteen asianmukaisesta ja turvallisesta kuljetuksesta, säilytyksestä sekä hävittämisestä.

Puolustusvoimien on otettava haltuunsa räjähdde, joka on kuulunut tai jonka sen laadun perusteella on syytä olettaa kuuluneen joko Suomen tai muun maan puolustusvoimille. Puolustusvoimien on huolehdittava sen asianmukaisesta ja turvallisesta kuljetuksesta, säilyttämisestä ja hävittämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin räjähteiden hävittämisestä.

90 §

Räjähdeitä hävittävien pätevyys

Räjähdeitä saavat hävittää vain ne, jotka tuntevat räjähteiden ominaisuudet sekä hävittämismenetelmät ja niiden edellyttämät turvallisuustoimenpiteet.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tar-

kemmin räjähteitä hävittävien pätevyysvaatimuksista.

10 luku

Ilotulitteita koskevat erityissäännökset

91 §

Ilotulitteiden käyttö

Ilotulitteita on käytettävä siten, ettei niiden käytöstä aiheudu henkilö- ja omaisuusvahinkojen vaaraa.

Ilotulitteiden käytöstä tulee etukäteen ilmoittaa pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomainen voi tehdä ilmoituksen perusteella asiasta päätöksen, jossa voidaan asettaa käyttölle tarpeellisia ehtoja tai kieltää ilotulitteiden käyttö, jos siitä aiheutuu erityistä vaaraa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että ilotulitteita voidaan tiettyinä ajankohtana käyttää ilman pelastusviranomaiselle tehtävää ilmoitusta.

92 §

Paikallisten olosuhteiden huomioonottaminen ilotulitteiden käytössä

Pelastusviranomainen voi antaa ilotulitteiden käyttöä koskevia paikallisista olosuhteista johtuvia, pelastustoimen aluetta tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä. Näissä määräyksissä pelastusviranomainen voi sallia tiettyinä aikoina tai tietyissä paikoissa ilotulitteiden käytön ilman pelastusviranomaiselle tehtävää ilmoitusta. Samoin pelastusviranomainen voi kieltää ilotulitteiden käytön pelastustoimen alueella sellaisissa paikoissa, joissa käytön voidaan katsoa aiheuttavan erityistä vaaraa.

93 §

Ilotulitteiden valmistuksen ja maahantuonnin toiminnanharjoittajan velvollisuudet

Ilotulitteiden valmistuksesta tai maahantuonnista vastaavalla toiminnanharjoittajalla tulee olla palveluksessaan pätevä vastuuhenkilö, ilotulitteiden varastointiin soveltuvat

varastot, ilotulitteiden laadunvalvontaan ja testaamisen soveltuvat paikka, laitteet ja välineet sekä toiminnan laatu ja laajuus huomiioon ottaen riittävä vastuuvakuutus.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan tulee tiedottaa välittömästi tuotteissa ilmenneistä virheistä ja myyntikiellosta niille, joilla saattaa olla hallussaan näitä tuotteita, sekä huolehtia viallisten ilotulitteiden turvallisuudesta hävittämisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnanharjoittajan on tehtävä turvatekniikan keskukselle ilmoitus, jossa tulee antaa selvitys 1 momentissa säädettyjen vaatimusten täyttämistä sekä 2 momentissa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi käytössä olevista menettelyistä ja välineistä. Turvatekniikan keskus voi asettaa toiminnanharjoittajalle asetettujen vaatimusten täyttämistä koskevia ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin toiminnanharjoittajalle asetettavista vaatimuksista, tuotteissa ilmenneille virheille ja myyntikiellolle asetetun tiedottamisvelvoitteen sisällöstä sekä ilmoitusmenettelystä, ilmoituksen tekemisestä ja ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

94 §

Ilotulitusnäytöksen järjestäjä

Ilotulitusnäytöksen järjestäjältä edellytetään käytettävien ilotulitteiden turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, järjestäjän palveluksessa olevaa pätevää vastuuhenkilöä, ilotulitteiden varastointiin soveltuvia varastotiloja, näytöksen ammunnessa tarvittavia laitteita ja varusteita sekä toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävää vastuuvakuutusta.

Ilotulitusnäytöksen järjestäjän on tehtävä turvatekniikan keskukselle ilmoitus, jossa tulee antaa selvitys 1 momentissa säädettyjen vaatimusten täyttämistä. Näytösten järjestämiseen ei saa ryhtyä, ennen kuin turvatekniikan keskus on arvioinut vaatimusten täyttyvän. Turvatekniikan keskus voi asettaa ilotulitusnäytöksen järjestäjälle asetettujen vaatimusten täyttämistä koskevia ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ilotulitusnäytöksen järjestäjälle ase-

tettavista vaatimuksista sekä ilmoitusmenettelystä, ilmoituksen tekemisestä ja ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä.

95 §

Ilotulitteisiin liittyvän toiminnan vastuuhenkilö

Edellä 93 ja 94 §:ssä tarkoitetun vastuuhenkilön tehtävänä on huolehtia, että ilotulitteiden valmistuksessa, maahantuonnissa, kaupassa ja ilotulitusnäytöksen järjestämisessä toimitaan ilotulitteita koskevien säännösten sekä hyväksymispäätösten ja lupien mukaisesti.

Vastuuhenkilön tulee tuntea valmistettavat, maahantuotavat tai käytettävät ilotulitteet ja niiden ominaisuudet, ilotulitteita koskevat säännökset sekä turvallisen toiminnan edellytykset.

Vastuuhenkilön tulee osoittaa pätevyytensä turvatekniikan keskuksen järjestämässä koeksessa. Hyväksytystä koeksista asianomaiselle henkilölle annetaan todistus.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vastuuhenkilön tehtävistä, pätevyysvaatimuksista ja pätevyden osoittamisesta.

96 §

Ilotulitusnäytöksissä käytettävät ilotulitteet

Ilotulitusnäytöksen järjestäjälle voidaan luovuttaa ja ilotulitusnäytöksissä voidaan käyttää ilotulitteita, joita ei ole hyväksytty 70 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

97 §

Ilmoitus ilotulitusnäytöksestä

Edellä 94 §:ssä tarkoitetun ilotulitusnäytöksen järjestämisestä on ilmoitettava poliisille ennen näytöksen järjestämistä.

Poliisi voi asettaa näytöksen järjestämiselle ilotulitteiden turvallisen käsittelyn ja yleisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia ehtoja ja rajoituksia.

Poliisi voi kieltää näytöksen järjestämisen, jos ilotulitteiden turvallisen käsittelyn ja yleisen turvallisuuden kannalta riittävät vaati-

mukset eivät täyty.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ilmoituksen sisällöstä ja määräajoista sekä ilotulitusnäytösten valvontaan liittyvistä poliisiin tehtävistä.

11 luku

Kemikaali- ja räjähddeonnettomuudet

98 §

Ilmoitusvelvollisuus kemikaali- ja räjähddeonnettomuudesta

Tuotantolaitoksessa sattuneesta vakavasta onnettomuudesta toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Vastaavasti putkiston omistaja tai haltijan on ilmoitettava vaarallisen kemikaalin siirrossa tapahtuneesta vakavasta onnettomuudesta. Ilmoituksessa on kuvattava onnettomuustilanne ja annettava valvontaviranomaiselle sen valvontatoimenpiteiden kannalta tarpeelliset selvitykset.

Pelastusviranomaisen tulee ilmoittaa vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia koskevasta onnettomuusilmoituksesta turvatekniikan keskukselle.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin toiminnanharjoittajan tehtäväksi säädetyn ilmoituksen sisällöstä.

99 §

Kemikaali- ja räjähddeonnettomuuden tutkinta

Turvatekniikan keskuksen on tutkittava valvontaansa kuuluvassa tuotantolaitoksessa tai kemikaalin siirrossa sattunut vakava onnettomuus, jos se on onnettomuuden synn selvittämisen tai onnettomuuksien ehkäisemisen kannalta tarpeellista.

Turvatekniikan keskus voi tutkia myös muut toimialallaan sattuneet onnettomuudet, jos se on onnettomuuden synn selvittämisen tai onnettomuuksien ehkäisemisen kannalta tarpeellista.

Pelastusviranomainen voi vastaavasti tutkia

valvontaansa kuuluvassa tuotantolaitoksessa sattuneen onnettomuuden. Turvatekniikan keskus voi tarvittaessa myös tutkia tällaisessa tuotantolaitoksessa sattuneen onnettomuuden.

Suuronnettomuuksien tutkinnasta on säädetty erikseen.

12 luku

Tarkastuslaitokset

100 §

Tarkastuslaitoksen hyväksyminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö hyväksyy 46—48 ja 68 §:ssä tarkoitettujen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointiin osallistuvat tarkastuslaitokset sekä huolehtii niiden ilmoittamisesta Euroopan yhteisöjen komissiolle ja muille jäsenvaltioille.

Turvatekniikan keskus hyväksyy muut kuin 1 momentissa tarkoitettut tarkastuslaitokset.

Hyväksymispäätöksessä määritellään tarkastuslaitoksen pätevyysalue, vahvistetaan laitoksen valvontaan liittyvät järjestelyt sekä asetetaan tarvittaessa muitakin laitoksen toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja ehtoja, joilla varmistetaan tehtävien asianmukainen suorittaminen. Päätös voidaan antaa määräajaksi.

Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion hyväksymä tarkastuslaitos vastaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua tarkastuslaitosta, jos hyväksymisessä on noudatettu 101 §:ssä säädettyjä vastaavia vaatimuksia.

101 §

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytykset

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen edellytykset ovat:

1) tarkastuslaitos on tarkastuslaitostehtäviä koskevassa toiminnassaan riippumaton;

2) tarkastuslaitoksella on käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä, jonka toiminnan riippumattomuus on varmistettu tarkastuslaitostehtävien osalta;

3) tarkastuslaitoksella on toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät;

4) tarkastuslaitoksella on toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävä vastuunkuutus tai muu vastaava riittäväksi katsottava järjestely.

Lisäksi 100 §:n 1 momentissa tarkoitettun tarkastuslaitoksen tulee olla Suomessa rekisteröity oikeushenkilö tai se on osa tällaista oikeushenkilöä.

Tarkastuslaitoksen on osoitettava ulkopuolisella arvioinnilla täyttävänsä 1 momentissa säädetyt edellytykset.

Tarkastuslaitoksen on ilmoitettava hyväksymispäätöksen tehneelle viranomaiselle kaikista sellaisista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta 1 momentissa mainittujen edellytysten täyttymiseen.

102 §

Tarkastuslaitoksen tehtävät

Tarkastuslaitoksen tehtävänä on suorittaa 38 §:ssä tarkoitettujen putkistojen tarkastukset sekä 46—49 §:ssä ja 68 §:ssä tarkoitettujen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyvät tehtävät, joilla varmistetaan, että nämä täyttävät niille tässä laissa säädetyt vaatimukset.

103 §

Tarkastuslaitostehtävien suorittaminen

Tarkastuslaitoksen on suoritettava tehtävät noudattaen hyvää tarkastuskäytäntöä ottaen huomioon kohdetta koskevat säännökset ja suosittukset.

Tarkastuslaitoksen tulee seurata toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä.

Tarkastuslaitosten tulee toimia yhteistyössä toimialansa muiden tarkastuslaitosten kanssa siten kuin toimintatapojen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi on tarpeen.

Tarkastuslaitoksen on tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista hallinnossa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003) ja kielilaissa (423/2003) säädetään.

104 §

Tarkastuslaitoksen hyväksymistä koskeva asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tarkastuslaitoksen hyväksymismenettelystä, hyväksymisen edellytyksistä ja edellytysten arvioinnista sekä tarkastuslaitosten tehtävistä ja niiden suorittamisesta.

13 luku

Kiellot ja rajoitukset

105 §

Toiminnanharjoittajan toimintavelvollisuus

Jos 5 luvussa tarkoitettuun tuotteeseen tai räjähteeseen liittyvä vaara voidaan tavanomaisissa ja ennakoitavissa käyttöolosuhteissa tehokkaasti torjua tai ehkäistä taikka vaaran suuruutta olennaisesti vähentää korjaus-, oikaisu- tai tiedottamistoimenpiteiden avulla, turvatekniikan keskus voi määrätä, että toiminnanharjoittajan on toteutettava tällaiset toimenpiteet turvatekniikan keskuksen asettamassa määräajassa ja määräämällä tavalla.

106 §

Tuotteen tai räjähteen kieltäminen

Jos 5 luvussa tarkoitettu tuote tai räjähdettä tämä lain säännöksiä tai saattaa tavanomaisissa ja ennakoitavissa käyttöolosuhteissa vaarantaa ihmisten turvallisuutta tai aiheuttaa vaaraa ympäristölle tai omaisuudelle, turvatekniikan keskuksen tulee kieltää toiminnanharjoittajaa valmistamasta sitä, saattamasta sitä markkinoille, pitämästä sitä kaupan, myymästä sitä tai luovuttamasta sitä muutoin elinkeinotoiminnan yhteydessä. Jos kyseessä on pyrotekninen väline, turvatekniikan keskuksen tulee lisäksi peruuttaa antamansa hyväksyminen.

Turvatekniikan keskus voi kieltöpäätöksen antamisen yhteydessä määrätä, että toiminnanharjoittajan on poistettava tehokkaasti ja

välittömästi 1 momentissa tarkoitettut tuotteet tai räjähteet markkinoilta.

Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä ei voida pitää riittävinä, turvatekniikan keskus voi määrätä toiminnanharjoittajan hallussa olevan 5 luvussa tarkoitettun tuotteen tai räjähteen taikka 107 §:n nojalla toiminnanharjoittajalle palautetun tuotteen tai räjähteen hävitettäväksi tai, jollei tätä katsota tarkoituksenmukaiseksi, määrätä, miten tuotteen tai räjähteen suhteen muutoin on menettävä.

Turvatekniikan keskuksella on oikeus ryhtyä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin, jos 5 luvussa tarkoitettun tuotteen tai räjähteen markkinoille saattaja ei esitä sen vaatimustenmukaisuuden osoittavia asiakirjoja.

Toiminnanharjoittajan on annettava turvatekniikan keskukselle tämän määräämässä ajassa selvitys siitä, millä tavoin hän on toimeenpannut 1 momentissa tarkoitettun kiellon taikka niihin 2 tai 3 momentin nojalla liitetyn määräyksen.

107 §

Vahingonvaaran torjumista täydentävät toimenpiteet

Kun turvatekniikan keskus on 106 §:n nojalla antanut kieltopäätöksen, se voi määrätä toiminnanharjoittajan ryhtymään toimenpiteisiin, jotka koskevat myytyjä tai muulla tavoin elinkeinotoiminnan yhteydessä luovutettuja 5 luvussa tarkoitettuja tuotteita tai räjähteitä ja joiden nojalla niihin liittyvää vahingonvaaraa voidaan torjua sekä tuotteen tai räjähteen haltijan oikeudellinen asema turvata.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla määräyksellä toiminnanharjoittaja voidaan velvoittaa:

1) korjaamaan kysymyksessä oleva tuote tai räjähdde niin, että sen rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista tai harhaanjohtavista tai puutteellisista tiedoista aiheutuva vaara poistuu (*korjaaminen*);

2) ottamaan takaisin tuote tai räjähdde, joka saattaa tavanomaisissa ja ennakoitavissa käyttöolosuhteissa vaarantaa ihmisten turvallisuutta tai aiheuttaa vaaraa ympäristölle tai

omaisuudelle, sekä antamaan sen sijalle samanlaisen tai samankaltaisen tuotteen tai räjähteen, joka ei ole vastaavalla tavalla vaarallinen (*vaihto*); tai

3) purkamaan kaupan (*kaupan purku*).

Turvatekniikan keskus voi antaa 1 momentissa tarkoitettun määräyksen myös, milloin 106 §:ssä tarkoitettua kieltopäätöstä ei voida antaa sen vuoksi, että kysymyksessä olevia tuotteita tai räjähteitä ei ole enää toiminnanharjoittajan hallussa, ja määräyksen antamiseen on painavia syitä.

108 §

Toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuus turvatekniikan keskuksen kielloista ja määräyksistä

Jos turvatekniikan keskus on antanut 106 §:ssä tarkoitettun kiellon taikka 107 §:ssä tarkoitettun määräyksen, se voi velvoittaa toiminnanharjoittajan tiedottamaan asettamassaan määräajassa ja määräämällään tavalla kiellosta tai määräyksestä, tuotteeseen tai räjähteeseen tai niiden käyttämiseen liittyvästä vaarasta ja 107 §:n mukaisista oikeuksista.

Tiedottamista koskeva määräys voidaan antaa myös silloin, kun 106 §:ssä tarkoitettua kieltopäätöstä ei voida antaa sen vuoksi, että kysymyksessä olevia tuotteita tai räjähteitä ei ole enää toiminnanharjoittajan hallussa, ja tiedottamisvelvoitteen asettamiselle on painavia syitä.

109 §

Tuotantolaitoksen toiminnan rajoittaminen

Valvontaviranomaisen tulee kieltää tuotantolaitoksen tai sen osan käyttö taikka peruuttaa toiminnanharjoittamista koskeva lupa osittain tai kokonaan, jos toiminnanharjoittajan toteuttamissa toimenpiteissä onnettomuuksien estämiseksi ja rajoittamiseksi on todettu olevan vakavia puutteita. Sama koskee myös vaarallisten kemikaalien siirtoa.

Jos toiminnanharjoittaja ei ole säädetyssä määräajassa toimittanut vaadittavaa ilmoitusta tai selvityksiä taikka muita tämän lain nojalla annettujen säännösten edellyttämiä tie-

toimenpiteistään onnettomuuksien estämiseksi tai rajoittamiseksi tai jos toiminnasta on todettu muutoin aiheutuvan 1 momentissa tarkoitettua vaaraa vähäisempää vaaraa, on valvontaviranomaisen asetettava toiminnanharjoittajalle riittävä määräaika asian korjaamiseksi. Valvontaviranomainen voi kieltää tuotantolaitoksen tai sen osan käytön taikka vaarallisen kemikaalin siirron, jos toiminnanharjoittaja ei ole korjannut asiaa annetussa määräajassa.

110 §

Toimenpiteet kemikaali- tai räjähdeonnettomuuden jälkeen

Jos tuotantolaitoksessa sattuu vakava onnettomuus, valvontaviranomainen voi määrätä, että tuotantolaitoksen tai sen osan toiminta on keskeytettävä siksi kunnes onnettomuuden syy ja tulevan toiminnan turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet on selvitetty.

Selvitysten perusteella valvontaviranomainen voi edellyttää, että tuotantolaitos on tarkastettava sen toimintaedellytysten varmistamiseksi sekä määrätä, että luvanvaraiselle tuotantolaitokselle on haettava uusi lupa. Valvontaviranomainen voi asettaa turvallisuuden varmistamiseksi rajoituksia ja ehtoja toiminnan käynnistämiseksi onnettomuuden jälkeen.

111 §

Ilotulitteiden myynnin kieltäminen

Pelastusviranomaisen tulee kieltää ilotulitteiden myynti, jos myymälävaraston tarkastuksen yhteydessä ilmenee, että:

- 1) varastoinnista ei ole tehty 63 §:n mukaista ilmoitusta;
- 2) 65 §:n mukaista vastuuhenkilöä ei ole paikalla ilotulitteita asiakkaille luovutettaessa;
- 3) ilotulitteita luovutetaan päihtyneille tai sallittua ikää nuoremmille; tai
- 4) ilotulitteiden kauppa tai varastointi ei täytä siitä tämän lain ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

112 §

Uuden vastuuhenkilön nimeäminen

Jos turvatekniikan keskus toteaa tässä laisissa tarkoitettun vastuuhenkilön hoitavan puutteellisesti tehtävänsä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa, turvatekniikan keskus voi määrätä toiminnanharjoittajan nimeämään uuden pätevyysvaatimukset täyttävän vastuuhenkilön.

113 §

Tarkastuslaitoksen hyväksymisen peruuttaminen

Jos tarkastuslaitos ei enää täytä 101 §:ssä mainittuja edellytyksiä tai ei noudata 100 §:ssä tarkoitettua päätöksessä asetettuja ehtoja taikka toimii muuten olennaisesti säännösten vastaisesti, kauppa- ja teollisuusministeriön ja vastaavasti turvatekniikan keskuksen on asetettava tarkastuslaitokselle riittävä määräaika asian korjaamiseksi. Kauppa- ja teollisuusministeriön ja vastaavasti turvatekniikan keskuksen on peruutettava antamansa hyväksyminen, jos tarkastuslaitos ei ole korjannut epäkohtaa annetussa määräajassa.

14 luku

Valvonta

114 §

Valvonnan ylin johto ja ohjaus

Tämän lain säännösten noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriölle. Lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriö valvoo hyväksymiään tarkastuslaitoksia.

115 §

Valvontaviranomaiset

Turvatekniikan keskus valvoo tämän lain

noudattamista siltä osin kuin tehtävää ei 2—4 momentissa ole säädetty muulle viranomaiselle.

Pelastusviranomaiset valvovat tämän lain noudattamista, kun on kyse:

1) vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tai säilytyksestä, jollei sen valvonta 23 §:n 2 momentin perusteella kuulu turvatekniikan keskukselle;

2) pyroteknisten välineiden varastoinnista kaupan yhteydessä ja luovutuksesta yksityiseen kulutukseen.

Poliisi valvoo tämän lain noudattamista, kun on kyse:

1) räjähteiden käytöstä, siirrosta sekä luovutuksesta ja tähän liittyvästä säilytyksestä;

2) räjähteiden hävittämisestä;

3) ilotulitusnäytöksistä.

Räjähteiden maahantuontia ja siirtoa koskevien säännösten noudattamista valvoo turvatekniikan keskuksen lisäksi tulliviranomainen.

Räjähteitä koskevasta valvonnasta rajavalvonnan ja -tarkastusten yhteydessä on lisäksi voimassa, mitä rajavartiolaitoksesta annetussa laissa (320/1999) säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin valvontaviranomaisten tehtäväjaosta ja yhteistoiminnasta.

116 §

Valvonnan ohjaus ja yhtenäistäminen

Turvatekniikan keskus ohjaa ja yhtenäistää pelastusviranomaisten ja poliisin toimintaa tämän lain säännösten valvonnassa.

117 §

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus saada tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot niiltä toiminnanharjoittajilta ja henkilöiltä, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

118 §

Valvontaviranomaisen tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus päästä alueelle, huoneistoon ja muuhun sellaiseen tilaan, jonne pääsy on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen, tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan kuitenkin ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 34 luvun 1, 3, 7—9 tai 10 §:ssä taikka 44 luvun 11 tai 12 §:ssä tarkoitettu rikos.

119 §

Näytteensaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus saada 5 luvussa tarkoitetuista tuotteista tai räjähteistä tämän lain valvonnan kannalta tarpeellisia näytteitä toiminnanharjoittajilta ja muilta henkilöiltä, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Valvontaviranomaisen on korvattava 1 momentissa tarkoitettut näytteet toiminnanharjoittajan tai 1 momentissa tarkoitettun muun henkilön sitä vaatiessa käyvän hinnan mukaan, jollei havaita, että ne ovat tämän lain vastaisia.

Jos 5 luvussa tarkoitettu tuote tai räjähdde ei täytä tämän lain säännösten vaatimuksia ja valvontaviranomainen soveltaa jotain 105—107 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai vaatimusta, valvontaviranomainen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan tai 1 momentissa tarkoitettun muun henkilön korvaamaan testauksesta ja tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset.

120 §

Valvontaviranomaisen tiedonsaanti toiselta viranomaiselta

Valvontaviranomaisilla on oikeus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden es-

tämättä saada tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeellisia tietoja toisiltaan ja käyttää toistensa hankkimia näytteitä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja luovuttaa:

1) syyttäjälle, poliisille, rajavartiolaitokselle ja tulliviranomaiselle rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi;

2) työsuojelu-, ympäristönsuojelu- ja kuluttajansuojeluviranomaiselle, kun luovutettava asiakirja sisältää tälle viranomaiselle keskeisiä tietoja sille kuuluvien tehtävien suorittamiseksi.

121 §

Tarkastuslaitoksen tietojen luovuttaminen

Tarkastuslaitokset ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä velvollisia antamaan:

1) tarkastuslaitosten yhteistoiminnan kannalta tarpeellisia tietoja toisille tässä laissa tarkoitetuille tarkastuslaitoksille;

2) valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja valvontaviranomaiselle.

122 §

Virka-apu

Poliisi, tulliviranomainen ja rajavartiolaitos ovat tarvittaessa velvollisia antamaan virka-apua tämän lain säännösten noudattamisen valvomiseksi.

15 luku

Pakkokeinot ja seuraamukset

123 §

Hallinnolliset pakkokeinot

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttä-

misuhalla siten kuin siitä uhkasakkoissa (1113/1990) säädetään. Asianomaisen pelastusviranomaisen asettaman uhkasakon tuomitsee kuitenkin maksettavaksi hallinto-oikeus.

124 §

Rangaistuksia koskevat viittaussäännökset

Rangaistus väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle säädetään rikoslain 16 luvun 8 §:ssä.

Rangaistus yleisvaarallisista rikoksista säädetään rikoslain 34 luvussa.

Rangaistus räjähdერიkoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 11 §:ssä.

Rangaistus vaarallisen kemikaalin tai räjähteen taikka tämän lain 5 luvussa tarkoitetun tuotteen varomattomasta käsittelystä säädetään rikoslain 44 luvun 12 §:ssä.

Rangaistus ympäristörikoksista säädetään rikoslain 48 luvussa.

125 §

Räjähdesäännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta tämän lain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti rikkoo

1) toiminnanharjoittajalle 7—20 tai 133 §:ssä säädettyjä yleisiä velvollisuuksia,

2) 23, 37 tai 58 §:ssä säädettyä lupavelvollisuutta taikka 33 §:ssä säädettyä varastoalueen vahvistamisvelvollisuutta,

3) 23, 24, 63, 79, 81, 91, 93, 94, 97, 101, 133 tai 134 §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta,

4) 28, 30—32, 41—44 ja 62 §:ssä säädettyä onnettomuuksien rajoittamis- ja ehkäisyvelvollisuutta tai 98 §:ssä säädettyä onnettomuuksia koskevaa ilmoitusvelvollisuutta,

5) 46—49 §:ssä tarkoitetun tuotteen valmistusta, maahantuontia tai markkinoille saattamista koskevaa 5 luvussa säädettyä velvollisuutta taikka vastaavaa räjähteitä koskevaa 67 tai 68 §:ssä säädettyä velvollisuutta,

6) pyroteknisiä välineitä koskevaa 69 §:ssä säädettyä vaatimusta, 70 §:ssä säädettyä hyväksymisvelvollisuutta, 71 §:ssä säädettyä

laadunvalvontavelvollisuutta, 91 §:ssä asetettuja ilotulitteiden käyttöä koskevia velvollisuuksia, 93 §:ssä ilotulitteiden valmistuksesta ja maahantuonnista vastaavalle toiminnanharjoittajalle asetettuja velvollisuuksia tai 94 §:ssä ilotulitusnäytöksen järjestäjälle asetettuja velvollisuuksia,

7) räjähteiden maahantuontia koskevaa 73 §:ssä säädettyä lupavelvollisuutta, siirtoa koskevaa 74 §:ssä säädettyä velvollisuutta, kauttakuljetusta koskevaa 75 §:ssä säädettyä velvollisuutta, merkitsemistä koskevaa 77 §:ssä säädettyä velvollisuutta, käyttöä koskevaa 78 §:ssä säädettyä velvollisuutta, luovutusta koskevaa 82 ja 83 §:ssä säädettyä velvollisuutta, hallussapitoa koskevaa 84 §:ssä säädettyä velvollisuutta, kirjanpitoa koskevaa 86 §:ssä säädettyä velvollisuutta tai hävittämistä koskevaa 88—90 §:ssä säädettyä velvollisuutta taikka ammoniumnitraatin luovutusta koskevaa 82 §:ssä ja hallussapitoa koskevaa 84 §:ssä säädettyä velvollisuutta,

8) 38 §:ssä säädettyä tarkastusvelvollisuutta, 53 §:ssä säädettyä asennus- tai huoltovelvollisuutta, 54 §:ssä säädettyä tarkastus-, korjaus- tai käytöstäpoistovelvollisuutta, 55 §:ssä asennus-, huolto- tai tarkastustoiminnalle asetettua velvollisuutta taikka 103 §:ssä säädettyä tarkastuslaitostehtävien suorittamista koskevaa velvollisuutta,

9) vastuuhenkilön nimeämistä koskevaa 29, 39, 56, 61, 65, 81, 93, 94 tai 112 §:ssä säädettyä velvollisuutta taikka vastuuhenkilölle 29, 39, 56, 61, 65, 81 tai 95 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia,

10) vaarallisten kemikaalien säilytystä koskevia 35 tai 36 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia taikka räjähteiden varastointia koskevaa 66 §:ssä tai säilytystä koskevaa 87 §:ssä säädettyä velvollisuutta,

11) 25, 34, 36, 37, 55, 59, 63, 70, 73, 79, 81, 91, 93, 94, 97 tai 100 §:n nojalla määrättyä ehtoa tai rajoitusta taikka 79, 81, 91 tai 97 §:n nojalla määrättyä kieltoa,

12) 83 §:n nojalla annettua kieltoa taikka 92 §:n nojalla annettua määräystä tai kieltoa,

13) 106, 109 tai 111 §:n nojalla määrättyä kieltoa taikka 105—108 tai 110 §:n nojalla määrättyä velvollisuutta,

14) tietojen luovuttamista koskevaa 117 tai 121 §:ssä säädettyä velvollisuutta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa

säädetä ankarampaa rangaistusta, *räjähdesäännösten rikkomisesta* sakkoon.

16 luku

Muutoksenhaku

126 §

Muutoksenhaku ministeriön ja valvontaviranomaisen päätöksistä

Ministeriön ja valvontaviranomaisen tämän lain perusteella tekemään hallintopäätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

127 §

Muutoksenhaku tarkastuslaitoksen päätöksistä

Tarkastuslaitoksen vaatimuksenmukaisuustodistusta tai tarkastustodistusta koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua tarkastuslaitokselta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet. Oikaisumenettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkastuslaitoksen oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

17 luku

Erinäisiä säännöksiä

128 §

Poikkeuksia koskeva asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksia tässä laissa säädetyistä lupa-, ilmoitus-, asennus-, huolto- tai tarkastusvelvoitteista, jos kohteen aiheuttama henkilö-,

ympäristö- ja omaisuusvahingon vaara on vähäinen ja kysymyksessä olevan velvoitteen noudattaminen ei ole tarpeen lain tarkoituksen toteutumisen kannalta.

129 §

Onnettomuuksien vaikutukset maan rajojen ulkopuolelle

Maan rajojen ulkopuolelle ulottuvien onnettomuuksien vaikutusten estämiseksi ja rajoittamiseksi on voimassa, mitä teollisuudenonnettomuuksien rajojen yli ulottuvista vaikutuksista tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 26/2000) on sovittu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää edellä mainitun yleissopimuksen toimeenpanon edellyttämistä, tämän lain soveltamisalaan kuuluvista toimenpiteistä.

130 §

Rekisterit

Turvatekniikan keskus pitää rekisteriä tämän lain soveltamisalaan kuuluvista valvontakohteista vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn valvontaa ja sen kehittämistä varten.

Rekisteriin voidaan tallentaa tietoja, jotka koskevat:

- 1) valvontakohteiden nimiä;
- 2) valvontakohteiden toiminnan laatua sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden määriä;
- 3) valvontakohteita koskevia päätöksiä ja lupia sekä niihin tehtyjä tarkastuksia;
- 4) vastuuhenkilöiden nimiä ja vastuualueita.

Pelastusviranomaisen tulee toimittaa tiedot ilmoituksenvaraisista vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin kohteista turvatekniikan keskukselle rekisteröintiä varten.

Tietojen luovuttamisesta on kuitenkin voimassa, mitä siitä muualla laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin rekisteristä, tietojen toimittamisesta rekisteriin ja rekisterin käytöstä.

131 §

Maksut

Tämän lain mukaisten viranomaisten suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Tämän lain nojalla säädettyistä pelastusviranomaisten suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta päättää kuitenkin alueen pelastustoimi noudattaen valtion maksuperustelaissa säädettyjä periaatteita.

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoinimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

132 §

Neuvottelukunta

Tämän lain säännösten kehittämistä ja seurantaan varten on valtioneuvoston asettama vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyviä turvallisuusasioita käsittelevä neuvottelukunta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettusta neuvottelukunnasta.

133 §

Tuotantolaitoksen toiminnan lopettaminen

Jos tuotantolaitoksen toiminta lopetetaan kokonaan tai tuotantolaitoksen jokin osa poistetaan käytöstä, toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että toiminnan lopettamisen jälkeen tuotantolaitoksen ja sen käytöstä poistettavan osan rakenteet ja alueet tarvittaessa puhdistetaan ja huolehditaan vaarallista kemikaaleista ja räjähteistä niin, ettei niistä aiheudu henkilö-, ympäristö- eikä omaisuusvahinkoja.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava asianomaiselle valvontaviranomaiselle tuotanto-

laitoksen toiminnan lopettamisesta tai toiminnan keskeyttämisestä vuotta pidemmäksi ajaksi. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tästä ilmoituksesta.

134 §

Toiminnanharjoittajan muutos

Jos tuotantolaitos tai jokin sen osa siirtyy uudelle toiminnanharjoittajalle, tämän on ilmoitettava siitä valvontaviranomaiselle. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tästä ilmoituksesta.

135 §

Ohjeet ja luettelo tämän lain alaan kuuluvista standardeista

Turvatekniikan keskus voi antaa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten soveltamista ja valvontaa yhtenäistäviä ohjeita.

Turvatekniikan keskus julkaisee luettelon niistä standardeista, joita noudattaen katsotaan tämän lain nojalla annettujen säännösten vaatimusten täyttyvän, sekä pitää tätä luetteloa yleisesti saatavilla.

18 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

136 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

137 §

Kumoamissäännös

Tällä lailla kumotaan räjähdysvaarallisista

aineista annettu laki (263/1953) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Kun muissa laeissa ja niiden nojalla annetuissa säännöksissä on viitattu räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin, viittaus koskee tämän lain voimaantulon jälkeen tätä lakia.

138 §

Voimaan jäävät säädökset

Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annetut seuraavat säädökset sekä niiden nojalla annetut kauppa- ja teollisuusministeriön ja puolustusministeriön päätökset jäävät edelleen voimaan:

- 1) asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (59/1999);
- 2) asetus grillihiilien sytytysnesteistä (947/1973);
- 3) asetus räjähdysvaarallisiin ilmaseoksiin tarkoitetuista laitteista ja suojausjärjestelmistä (917/1996);
- 4) valtioneuvoston asetus räjähdyskelpoisten ilmaseosten työntekijöille aiheuttaman vaaran torjunnasta (576/2003);
- 5) kaasulaiteasetus (1434/1993);
- 6) nestekaasuasetus (711/1993);
- 7) maakaasuasetus (1058/1993);
- 8) aerosoliasetus (1433/1993);
- 9) asetus vedyn tai muun palavan kaasun käyttämisestä ilmapallojen täyttökaasuna (109/1973);
- 10) räjähdeasetus (473/1993);
- 11) asetus räjähteiden vaatimustenmukaisuuden toteamisesta (1384/1994);
- 12) ammoniumnitraattiasetus (171/1984);
- 13) asetus öljylämmityslaitteistoista (1211/1995);
- 14) asetus turvallisuustekniikan neuvottelukunnasta (540/1993);
- 15) asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista puolustusvoimissa (78/1996);
- 16) asetus puolustusvoimien räjähteistä (648/1996);
- 17) asetus rajavartiolaitoksen ja poliisin räjähdysvaarallisista aineista (731/1983);
- 18) kauppa- ja teollisuusministeriön asetus merkkiaineen lisäämisestä muovivaltaviin räjähteisiin (63/2002).

139 §

Siirtymäsäännökset

Edellä 138 §:ssä tarkoitettujen säädösten nojalla annetut luvat ja hyväksymiset jäävät edelleen voimaan niissä mainituilla ehdoilla, jollei asianomaisessa säädöksessä toisin säädetä.

Toiminnanharjoittajan on tehtävä 93 ja 94 §:ssä tarkoitettut ilmoitukset yhden vuoden

kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Edellä 37 §:ssä tarkoitettu vaarallisten kemikaalin siirtoon käytettävästä putkistosta on ilmoitettava turvatekniikan keskukselle kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, jos sillä ei ole 138 §:ssä mainituissa asetuksissa tarkoitettua lupaa.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva, räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla vireille pantu asia käsitellään ja ratkaistaan räjähdysvaarallista aineista annetun lain säännösten mukaan.

2.

Laki**kemikaalilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 4 momentti, 13, 13 a, 31—33, 33 a, 35 ja 36 §, 45 §:n 4 momentti, 52 a §:n 2 momentti ja 54 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 2 momentti laissa 696/2001, 8 §:n 4 momentti, 45 §:n 4 momentti ja 54 § laissa 1412/1992, 13 § osaksi laissa 57/1999, 13 a, 32 ja 35 § viimeksi mainitussa laissa, 31 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 135/1999, 33 § osaksi laissa 1073/1995 ja mainitussa laissa 57/1999, 33 a § laissa 472/1994, 36 § mainitussa laissa 1073/1995 ja 52 a § laissa 404/2002,

muutetaan 1 §, 2 §:n 1 momentti, 5 §, 7 luvun otsikko, 52 §:n 1 momentti ja 56 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi mainitussa laissa 1412/1992, 2 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, 5 § mainituissa laeissa 1073/1995 ja 57/1999, 52 §:n 1 momentti mainitussa laissa 404/2002 ja laissa 450/2004 ja 56 § laissa 1198/1999, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1412/1992 sekä laeissa 100 ja 743/2000, uusi 5 momentti ja 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1412/1992 sekä laeissa 12/1997 ja 368/1998, uusi 1 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja sekä palo- ja räjähdysvaaroja.

Siitä, mitä tässä laissa tarkoitetaan kemikaalilla, säädetään 10 §:ssä.

2 §

Lain soveltamisala

Tämä laki koskee kemikaaleja sekä niiden valmistusta, maahantuontia, markkinoille luovuttamista, jakelua, pakkaamista, myyntiä ja muuta luovuttamista, varastointia, hallussapitoa ja säilyttämistä, käyttöä, maastavientiä, testaamista, mainostamista sekä muuta näihin rinnastettavaa kemikaalien käsittelyä.

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

—————
 Vaarallisten kemikaalien käsittelystä on voimassa, mitä siitä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (/) säädetään.

5 §

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta sekä toimeenpanon ja valvonnan valtakunnallinen ohjaus kuuluu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

8 §

Erityiset valvontaviranomaiset

Sen lisäksi, mitä 5 §:ssä on säädetty valvonnasta, sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus valvoo käyttöturvallisuustiedotteita koskevien säännösten noudattamista.

7 luku

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin luovuttaminen

52 §

Kemikaalirikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö 25 §:ssä tarkoitetun hyväksymisen hakemisen, 30 c §:ssä tarkoitetun rekisteröinnin hakemisen, 30 e §:ssä tarkoitetun luvan hakemisen tai ilmoituksen tekemisen, 20 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen, 17 §:n 3 momentissa tarkoitetun käyttöturvallisuustiedotteen laatimisen ja antamisen taikka 18 a §:ssä tarkoitetun tietojentoimitamisvelvollisuuden tai

2) laiminlyö 42 §:n 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 304/2003 7, 9, 13, 14 ja 16 artiklan mukaisen velvollisuuden antaa tietoja kemikaalin viennistä, 15 artiklan mukaisen kauttakulkua koskevien tietojen luovuttamisen taikka rik-

koo 13 artiklassa tarkoitetun vastaanottajamaan tekemää päätöstä tai 14 artiklan mukaista vientikieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kemikaalirikkomuksesta* sakkoon.

56 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 29, 42, 45 tai 46 §:n taikka 66 §:n 1 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Kemikaalilain nojalla annetut seuraavat asetukset ja niiden nojalla annetut kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset jäävät edelleen voimaan:

1) asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (59/1999);

2) asetus kemikaalilain valvontaviranomaisista puolustusvoimissa (469/1992);

3) asetus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista puolustusvoimissa (78/1996).

Kemikaalilain nojalla annetut ja kemikaalilain 68, 68 a ja 68 b §:ssä tarkoitetut luvat ja hyväksymiset jäävät voimaan, jollei laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta toisin säädetä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva, kemikaalilain nojalla vireille pantu asia käsitellään ja ratkaistaan kemikaalilain säännösten mukaan.

3.

Laki**rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 44 luvun 11 ja 12 §, sellaisina kuin niistä ovat 11 §:n 1 momentti ja 12 § laissa 400/2002 sekä 11 §:n 2 momentti laissa 805/2003, seuraavasti:

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

11 §

Räjähderikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (/) taikka sen nojalla annetun säännöksen, kiellon tai määräyksen vastaisesti taikka ilman mainitussa laissa edellytettyä lupaa tai ilmoitusta taikka lupaa tai ilmoitusta koskevassa päätöksessä asetettujen ehtojen, rajoitusten tai kieltojen vastaisesti

1) harjoittaa vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä tai varastointia taikka siirtää vaarallista kemikaalia,

2) valmistaa, tuo maahan, käyttää, siirtää, saattaa markkinoille, luovuttaa, pitää hallussaan, varastoi, säilyttää tai hävittää räjähdettä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *räjähderikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Räjähderikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta 1 momentissa mainitun lain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti tuo maahan, käyttää, luovuttaa, saattaa markkinoille, asentaa tai huoltaa räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävää laitetta tai suojausjärjes-

telmää taikka muuta 1 momentissa mainitun lain 5 luvussa tarkoitettua tuotetta siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai siitä on vaaraa toisen omaisuudelle.

Räjähderikoksena ei pidetä 1 momentissa tarkoitettua vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain taikka sen nojalla annetun säännöksen, kiellon tai määräyksen vastaista räjähteen hallussapitoa, jos tällaisen räjähteen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa räjähteestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.

12 §

Varomaton käsittely

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta lain tai lain nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka muuten varomattomalla tavalla käyttää, käsittelee tai säilyttää

1) ampuma-asetta, tulta tai räjähdettä,

2) terveydelle tai ympäristölle vaarallista taikka palo- ja räjähdysvaarallista kemikaalia tai muuta vastaavaa ainetta taikka räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävää laitetta tai suojausjärjestelmää taikka muuta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 5 luvussa tarkoitettua tuotetta taikka

3) radioaktiivista ainetta tai säteilylaitetta siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle taikka että siitä on vaaraa toisen omaisuudelle, on

tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *varomattomasta käsittelystä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

_____ Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

_____ Helsingissä 21 päivänä tammikuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*

2.

Laki**kemikaalilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 §:n 4 momentti, 13, 13 a, 31—33, 33 a, 35 ja 36 §, 45 §:n 4 momentti, 52 a §:n 2 momentti ja 54 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 2 momentti laissa 696/2001, 8 §:n 4 momentti, 45 §:n 4 momentti ja 54 § laissa 1412/1992, 13 § osaksi laissa 57/1999, 13 a, 32 ja 35 § viimeksi mainitussa laissa, 31 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 135/1999, 33 § osaksi laissa 1073/1995 ja mainitussa laissa 57/1999, 33 a § laissa 472/1994, 36 § mainitussa laissa 1073/1995 ja 52 a § laissa 404/2002,

muutetaan 1 §, 2 §:n 1 momentti, 5 §, 7 luvun otsikko, 52 §:n 1 momentti ja 56 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi mainitussa laissa 1412/1992, 2 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, 5 § mainituissa laeissa 1073/1995 ja 57/1999, 52 §:n 1 momentti mainitussa laissa 404/2002 ja laissa 450/2004 ja 56 § laissa 1198/1999, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1412/1992 sekä laeissa 100 ja 743/2000, uusi 5 momentti ja 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1412/1992 sekä laeissa 12/1997 ja 368/1998, uusi 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain tarkoitus**Lain tarkoitus*

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja.

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja sekä palo- ja räjähdysvaaroja.

Lain 16, 17, 20 ja 27 §:n tarkoituksena on myös kemikaalien aiheuttaman palo- ja räjähdysvaaran sekä 31—35 §:n tarkoituksena niiden aiheuttamien omaisuusvahinkojen ehkäiseminen.

Siitä, mitä tässä laissa tarkoitetaan kemikaalilla, säädetään 10 §:ssä.

Siitä, mitä tässä laissa tarkoitetaan kemikaalilla, säädetään 10 §:ssä.

2 §

2 §

*Lain soveltamisala**Lain soveltamisala*

Tämä laki koskee kemikaaleja sekä niiden valmistusta, maahantuontia, markkinoille luovuttamista, jakelua, pakkaamista, myyn-

Tämä laki koskee kemikaaleja sekä niiden valmistusta, maahantuontia, markkinoille luovuttamista, jakelua, pakkaamista, myyn-

tiä ja muuta luovuttamista, varastointia, hallussapitoa ja säilyttämistä, *teknistä ja muuta* käyttöä, maastavientiä, testaamista, mainostamista sekä muuta näihin rinnastettavaa kemikaalien käsittelyä.

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

5 §

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta kuuluu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

Turvatekniikan keskukselle kuuluu kuitenkin terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta.

8 §

Erityiset valvontaviranomaiset

tiä ja muuta luovuttamista, varastointia, hallussapitoa ja säilyttämistä, käyttöä, maastavientiä, testaamista, mainostamista sekä muuta näihin rinnastettavaa kemikaalien käsittelyä.

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Vaarallisten kemikaalien käsittelystä on voimassa, mitä siitä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (/) säädetään.

5 §

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta *sekä toimeenpanon ja valvonnan valtakunnallinen ohjaus* kuuluu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

8 §

Erityiset valvontaviranomaiset

Sen lisäksi, mitä 5 §:ssä on säädetty valvonnasta, sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus valvoo käyttöturvallisuustiedotteita koskevien säännösten noudattamista.

7 luku

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin teollinen käsittely ja varastointi sekä luovuttaminen

52 §

Kemikaalirikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö 25 §:ssä tarkoitetun hyväksymisen hakemisen, 30 c §:ssä tarkoitetun rekisteröinnin hakemisen, 30 e §:ssä tarkoitetun luvan hakemisen tai ilmoituksen tekemisen, 32 §:ssä tarkoitetun luvan hakemisen, 20 tai 32 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen, 17 §:n 3 momentissa tarkoitetun käyttöturvallisuustiedotteen laatimisen ja antamisen taikka 18 a §:ssä tarkoitetun tietojentoimittamisvelvollisuuden,

2) rikkoo valvontaviranomaisen 33 §:n nojalla antamia määräyksiä tai

3) laiminlyö 42 §:n 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 304/2003 7, 9, 13, 14 ja 16 artiklan mukaisen velvollisuuden antaa tietoja kemikaalin viennistä, 15 artiklan mukaisen kauttakulkua koskevien tietojen luovuttamisen taikka rikkoo 13 artiklassa tarkoitetun vastaanottajamaan tekemää päätöstä tai 14 artiklan mukaista vientikieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kemikaalirikkomuksesta* sakkoon.

56 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 29 §:n, 33 §:n 2 momentin, 42, 45 tai 46 §:n, 66 §:n 1 momentin taikka 68 §:n 3 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

7 luku

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin luovuttaminen

52 §

Kemikaalirikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö 25 §:ssä tarkoitetun hyväksymisen hakemisen, 30 c §:ssä tarkoitetun rekisteröinnin hakemisen, 30 e §:ssä tarkoitetun luvan hakemisen tai ilmoituksen tekemisen, 20 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen, 17 §:n 3 momentissa tarkoitetun käyttöturvallisuustiedotteen laatimisen ja antamisen taikka 18 a §:ssä tarkoitetun tietojentoimittamisvelvollisuuden tai

2) laiminlyö 42 §:n 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 304/2003 7, 9, 13, 14 ja 16 artiklan mukaisen velvollisuuden antaa tietoja kemikaalin viennistä, 15 artiklan mukaisen kauttakulkua koskevien tietojen luovuttamisen taikka rikkoo 13 artiklassa tarkoitetun vastaanottajamaan tekemää päätöstä tai 14 artiklan mukaista vientikieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kemikaalirikkomuksesta* sakkoon.

56 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 29, 42, 45 tai 46 §:n taikka 66 §:n 1 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Kemikaalilain nojalla annetut seuraavat
asetukset ja niiden nojalla annetut kauppa-
ja teollisuusministeriön päätökset jäävät
edelleen voimaan:

1) asetus vaarallisten kemikaalien teolli-
sesta käsittelystä ja varastoinnista
(59/1999);

2) asetus kemikaalilain valvontaviran-
omaisista puolustusvoimissa (469/1992);

3) asetus vaarallisten kemikaalien teolli-
sesta käsittelystä ja varastoinnista puolu-
susvoimissa (78/1996).

Kemikaalilain nojalla annetut ja kemikaa-
lilain 68, 68 a ja 68 b §:ssä tarkoitetut luvat
ja hyväksymiset jäävät voimaan, jollei laissa
vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden kä-
sittelyn turvallisuudesta toisin säädetä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä ole-
va, kemikaalilain nojalla vireille pantu asia
käsitellään ja ratkaistaan kemikaalilain
säännösten mukaan.

3.

Laki**rikoslain 44 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 44 luvun 11 ja 12 §, selaisina kuin niistä ovat 11 §:n 1 momentti ja 12 § laissa 400/2002 sekä 11 §:n 2 momentti laissa 805/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

11 §

11 §

Räjähderikos

Räjähderikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta räjähdysvaarallisista aineista annetun lain (263/1953) tai sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, tuo maahan, käyttää, pitää hallussaan, varastoi, säilyttää, kuljettaa, pitää myynnissä tai luovuttaa vaarallista ainetta tai tuotetta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *räjähderikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta *vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta* annetun lain (/) taikka sen nojalla annetun säännöksen, *kiellon tai* määräyksen vastaisesti taikka ilman mainitussa laissa edellytettyä lupaa tai ilmoitusta taikka lupaa tai ilmoitusta koskevassa päätöksessä asetettujen ehtojen, rajoitusten tai kieltojen vastaisesti

1) harjoittaa vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä tai varastointia taikka siirtää vaarallista kemikaalia,

2) valmistaa, tuo maahan, käyttää, siirtää, saattaa markkinoille, luovuttaa, pitää hallussaan, varastoi, säilyttää tai hävittää räjähdettä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *räjähderikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Räjähderikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta I momentissa mainitun lain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti tuo maahan, käyttää, luovuttaa, saattaa markkinoille, asentaa tai huoltaa räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävää laitetta tai suojausjärjestelmää taikka muuta I momen-

Räjähderikoksena ei pidetä 1 momentissa tarkoitettua räjähdysvaarallista aineista annetun lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaista räjähteen hallussapitoa, jos tällaisen räjähteen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa räjähteestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.

12 §

Varomaton käsittely

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta lain tai lain nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka muuten varomattomalla tavalla käyttää, käsittelee tai säilyttää

1) ampuma-asetta, tulta tai räjähdysvaarallista ainetta tai tuotetta,

2) terveydelle tai ympäristölle vaarallista taikka palo- ja räjähdysvaarallista kemikaalia tai muuta vastaavaa ainetta taikka

3) radioaktiivista ainetta tai säteilylaitetta siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle taikka että siitä on vaaraa toisen omaisuudelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *varomattomasta käsittelystä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

tissa mainitun lain 5 luvussa tarkoitettua tuotetta siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle tai siitä on vaaraa toisen omaisuudelle.

Räjähderikoksena ei pidetä 1 momentissa tarkoitettua vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain taikka sen nojalla annetun säännöksen, kiellon tai määräyksen vastaista räjähteen hallussapitoa, jos tällaisen räjähteen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa räjähteestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.

12 §

Varomaton käsittely

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta lain tai lain nojalla annetun säännöksen vastaisesti taikka muuten varomattomalla tavalla käyttää, käsittelee tai säilyttää

1) ampuma-asetta, tulta tai räjähdettä,

2) terveydelle tai ympäristölle vaarallista taikka palo- ja räjähdysvaarallista kemikaalia tai muuta vastaavaa ainetta *taikka räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävää laitetta tai suojausjärjestelmää taikka muuta vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 5 luvussa tarkoitettua tuotetta taikka*

3) radioaktiivista ainetta tai säteilylaitetta siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle taikka että siitä on vaaraa toisen omaisuudelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *varomattomasta käsittelystä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .